

**SUÇ SOSYOLOJİSİ BAĞLAMINDA DÜNYADA
VE TÜRKİYE'DE SUÇ OLGUSU VE SUÇUN
TOPLUMSAL KAYNAKLARI: KASTAMONU İLİ
ÖRNEĞİ**

**2021
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BÖLGE ÇALIŞMALARI**

Özgür BAKIRCI

**Danışman
Doç. Dr. Adem SAĞIR**

**SUÇ SOSYOLOJİ BAĞLAMINDA DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE SUÇ
OLGUSU VE SUÇUN TOPLUMSAL KAYNAKLARI: KASTAMONU İLİ
ÖRNEĞİ**

Özgür BAKIRCI

Doç. Dr. Adem SAĞIR

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Bölge Çalışmaları Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Temmuz 2021

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
DOĞRULUK BEYANI.....	5
ÖNSÖZ.....	6
ÖZ	7
ABSTRACT.....	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR.....	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU	12
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	12
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	13
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM	13
EVREN VE ÖRNEKLEM.....	14
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	14
GİRİŞ.....	16
1. BİRİNCİ BÖLÜM.....	18
TOPLUMUN TEMELİNİ OLUŞTURAN UNSURLAR.....	18
1.1. Toplumun Varlığı ve Düzen Sorunu	18
1.2. Toplum	19
1.3. Statü.....	20
1.4. Rol.....	21
1.5. Sosyalizasyon.....	22
1.6. Değerler.....	24
1.7. Normlar	25
1.8. Kurallar ve Kaynakları	25
1.8.1. Hukuk Kuralları	26
1.8.2. Ahlak Kuralları	27
1.8.3. Din Kuralları	28
1.8.4. Yazılı Olmayan Kurallar (Örf ve Adetler).....	28
2. İKİNCİ BÖLÜM	30

SUÇ TEORİLERİ.....	30
2.1. Suç ve Suçlu.....	30
2.2. Bireysel Suç Teorileri	32
2.2.1. Klasik Okul Teorisi.....	32
2.2.2. Neo-Klasik Teorisi.....	34
2.2.3. Pozitivist Ekol.....	34
2.2.4. Coğrafi Ekol.....	35
2.3. Biyolojik Suç Teorileri.....	36
2.3.1. Beden Yapısındaki Farklılıklara Göre Teoriler	37
2.3.2. Genetik (Çağdaş Biyolojik) Yaklaşımlar.....	38
2.4. Psikolojik Teoriler.....	38
2.4.1. Psikanalitik Yaklaşım	38
2.4.2. Genel Kişilik Özellikleri ve Suç	39
2.4.3. Zekâ ve Suç.....	40
2.4.4. Ahlaki Gelişim ve Suç	41
2.4.5. Alkol ve Uyuşturucu Madde Kullanımı.....	41
2.5. Sosyolojik Teoriler.....	42
2.5.1. Sosyal Yapı Teorileri	44
2.5.1.1. Yapısalcı Fonksiyonalist Teoriler.....	44
2.5.1.2. Gerilim Teorileri.....	46
2.5.1.3. Alt-Kültür Teorileri	48
2.5.1.4. Sosyal Ekoloji/Sosyal Organizasyonsuzluk Teorileri (Chicago Okulu) 49	
2.5.2. Sosyal Süreç Teorileri.....	51
2.5.2.1. Sosyal Öğrenme ve Davranış Teorileri	51
2.5.2.2. Kontrol Teorileri.....	53
2.5.2.3. Etiketleme (Damgalama) Teorileri.....	55
2.5.3. Sosyal Çatışma Teorileri.....	56
2.5.3.1. Marxist Düşünce ve Çatışma Teorisi	56
2.5.4. Feminist Teoriler.....	57
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	59
SUÇUN BÖLGESEL DAĞILIMI: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ, AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE	59

3.1. Avrupa Birliği ve Suç Oranları	59
3.2. Amerika Birleşik Devletleri ve Suç Oranları	69
3.3. Türkiye Ve Suç Oranları	73
4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	76
ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ	76
4.1. Kişisel Bilgiler	76
4.2. Aile Bilgileri.....	81
4.3. İş ve Meslek Bilgileri	86
4.4. Suç Bilgileri	89
4.5. Alkol ve Madde Kullanımı.....	103
4.6. Sosyo-Kültürel ve Arkadaş Çevresi	105
4.7. Eğitim Bilgileri.....	107
4.8. Cezaevi Dönemi	109
4.9. Cezaevi Sonrası Durum.....	115
TARTIŞMA BÖLÜMÜ	118
SONUÇ	121
ÖNERİLER.....	133
KAYNAKÇA.....	134
TABLolar LİSTESİ.....	138
EKLER.....	144
Ek 1: Anket Formu	144
Ek 2: Bilgilendirilmiş Olur Formu.....	157
Ek 3: Etik Kurul Kararı.....	158
Ek 4: Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi	159
ÖZGEÇMİŞ	160

TEZ ONAY SAYFASI

Özgür BAKIRCI tarafından hazırlanan “SUÇ SOSYOLOJİSİ BAĞLAMINDA DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE SUÇ OLGUSU VE SUÇUN TOPLUMSAL KAYNAKLARI: KASTAMONU İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Adem SAĞIR

.....

Tez Danışmanı, Sosyoloji Ana Bilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Bölge Çalışmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 06.07.2021

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Doç. Dr. Adem Sağır (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Kadir YILMAZ (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Yıldırım TURAN (SAÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Özgür BAKIRCI

İmza :

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, lisans ve yüksek lisans öğrenimim boyunca benim ve benim gibi yüzlerce öğrenciye bilgi ve tecrübelerini sunan tez danışmanım Doç. Dr. Adem SAĞIR'a sonsuz teşekkür ederim.

Çalışmanın yapılmasında bana destek olan, denetimli serbestlik müdürlüğü görevlisi Sayın Fatih KIŞAN'a, çalışmanın yapıldığı Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürü Sayın Ahmet ÇALIŞKAN'a ve Kurum Müdürüm Sayın Dursun Ali GÖRÜM'e,

Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Psiko-sosyal servis çalışanlarına ve kurumda görevli bulunan bütün infaz ve koruma memuru meslektaşlarıma,

Çalışmaya gönüllü olarak katılan bütün katılımcılar,

Hayatımın her anından benden sevgilerini ve desteklerini hiç esirgemeyen sevgili anneme, babama ve kardeşlerime, hayatımın her anından benim destekçim olan, sevgisi ile bana destek ve moral veren sevgili nişanlım Nur Kevser ABDİOĞLU'na; bütün çalışma boyunca benden maddi manevi desteği esirgemeyen sevgili arkadaşım Yasin TAPUR'a,

Teşekkürlerimi sunarım.

ÖZ

Dünya genelinde cezaevlerinde on milyondan fazla kişi olduğu tahmin edilmektedir. Bu durum Londra Üniversitesi bünyesinde çalışan Kriminal Politika Araştırma Enstitüsü (ICRP) ve Dünya Hapishane Hülasesı (WPB) tarafından yapılan çalışmalar dâhilinde hükümlü ve tutuklu sayısının on bir milyonu geçtiğini göstermektedir.

Birinci bölüm toplumu ve suçu anlamaya yönelik oluşturulan temel teorileri belirlemektedir. Toplumun, statünün, rollerin, sosyalizasyonun, değer ve normların bireyleri şekillendirmesi ve etkileme süreçleri incelenmiştir. Bireysel suç teorileri, psikolojik suç teorileri, biyolojik suç teorileri ve sosyolojik suç teorileri bağlamında suça nasıl bakıldığı ve toplumun bütününe derinden etkileyen sapma davranışını anlamaya ve anlamlandırmaya çalışılmıştır. İkinci bölüm ABD, Avrupa Birliği ve Türkiye'nin suç profiline bir bakış atmaktadır. Bu bağlamda ABD' de en çok işlenen suçlar uyuşturucu suçları, emlak suçları, basit saldırı ve ağır saldırı suçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa Birliği'nde ise saldırı Ort. 360, soygun (Ort. 179.5) ve araç çalınma suçunun en çok görüldüğü ülke Birleşik Krallık olurken, adam öldürme suçunun en çok görüldüğü ülke Letonya'dır (5.22). Türkiye'de ise hırsızlık, yaralama, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, icra iflas kanununa muhalefet, tehdit, yağma olarak karşımıza çıkmaktadır. Üçüncü bölüm ise, suçun toplumsal nedenlerini anlamak için yapılmış olan nicel çalışmanın verilerini kapsamaktadır. Bu bağlamda Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunun 142 hükümlü ve tutukluya anket uygulanmış ve sonuçlar SPSS programı marifetiyle değerlendirmeye alınmıştır. Bu bağlamda, bekâr, aile bağları zayıf, anne ve babanın maddi durumu yetersiz, yeterli gelire sahip olamayan, çevresinde daha önce bir suça karışmış kişi bulunan, eğitim seviyesi düşük bireylerin sapma davranışı sergiledikleri ve cezaevinden sonra da yine cezaevine geri dönmelerinin çok kolay olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bölge Çalışmaları; Toplum; Suç; Suç Teorileri; Suç ve Yeniden Suç İşleme; Amerika Birleşik Devletleri Suç Oranları; Avrupa Birliği Suç Oranları; Türkiye Suç Oranları;

ABSTRACT

It is estimated that there are more than ten million people in prisons worldwide. According to the findings of the studies conducted by the Criminal Policy Research Institute (ICRP) and the World Prison Summary (WPB) at the University of London, the number of convicts and detainees exceeded eleven million.

The first section identifies the basic theories created to understand society and crime. The processes of shaping and influencing individuals by society, status, roles, socialization, values and norms are examined. Individual crime theories, psychological crime theories, biological crime theories, and sociological crime theories have all attempted to understand and make sense of how crime is viewed and deviant behavior that deeply affects the entire society. The second section examines the crime profile of the USA, the European Union and Turkey. In this context, the most committed crimes in the USA are drug crimes, real estate crimes, simple assault and serious assault crimes. In the European Union, the attack (Avg. 360), robbery (Avg. 179.5) and the United Kingdom is the country with the highest rate of vehicle theft, while Latvia (5.22) is the country with the highest rate of homicide. In Turkey, on the other hand, theft, injury, manufacture, and trade of drugs or stimulants, opposition to the enforcement and bankruptcy law, threats, and looting appear before us. The third section contains the data of the quantitative study conducted to understand the social causes of crime. In this context, 142 convicts and detainees from Kastamonu E Type Closed and Open Penitentiary Institution completed a questionnaire, and the data were analyzed using the SPSS program. Individuals who are unmarried, have weak family relationships, have the insufficient financial status of parents, do not have sufficient income, get a person who has already been involved in a crime and has a low level of education demonstrates deviant behavior and are very likely to return to prison after prison.

Keywords: Regional Studies; Society; Crime; Crime Theories; Crime and Re-offending; United States Crime Rates; European Union Crime Rates; Turkey Crime Rates;

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Suç Sosyolojisi Bağlamında Dünyada Ve Türkiye’de Suç Olgusu Ve Suçun Toplumsal Kaynakları: Kastamonu İli Örneği
Tezin Yazarı	Özgür BAKIRCI
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Adem SAĞIR
Tezin Derecesi	Yüksel Lisans Tezi
Tezin Tarihi	06.07.2021
Tezin Alanı	Bölge Çalışmaları
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	162
Anahtar Kelimeler	Bölge Çalışmaları; Toplum; Suç; Suç Teorileri; Suç ve Yeniden Suç İşleme; Amerika Birleşik Devletleri Suç Oranları; Avrupa Birliği Suç Oranları; Türkiye Suç Oranları;

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Social Causes of Crime in the Context of the United States, European Union and Turkey: Example of Kastamonu Province
Author of the Thesis	Özgür BAKIRCI
Advisor of the Thesis	Assoc. Prof. Dr. Adem SAĞIR
Status of the Thesis	Master's Degree
Date of the Thesis	06.07.2021
Field of the Thesis	Regional studies
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	162
Keywords	Regional Studies; Society; Crime; Crime Theories; Crime and Re-offending; United States Crime Rates; European Union Crime Rates; Turkey Crime Rates;

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

CTE: Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

FBI: Federal Soruşturma Bürosu

GKRY: Kıbrıs Rum Yönetimi

ICRC: Kriminal Politika Araştırma Enstitüsü

TDK: Türk Dil Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

WPB: Dünya Hapishane Hülasası

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Her sapma ya da suç davranışı kendi içinde toplumsal bir referans sağlamaktadır. Toplumun yazılı olan ya da yazılı olmayan kurallarından sapma yıllar içerisinde değişiklik göstermektedir. Toplumsal olarak meydana gelen sapma ya da suç kavramı tarih boyunca var olan bir olgudur. Bütün bu tarihsel süreçte suç (sapma) farklı tanımlamalarla açıklanmaya ve anlaşılmaya çalışılmıştır. Bunun temel nedeni bir 'şeyi' anlamının en kolay yolunun o 'şeyin' doğru tanımlanmasından geçmesidir.

Toplum tarafından suç davranışı olarak nitelendirilen fiillerin, toplumun temel yapı birimi olan insan tarafından nasıl tanımlandığı önemli bir yere sahiptir. Fakat bununla beraber sapma davranışı içerisinde olan ve toplum ya da hukuksal normlar tarafından, toplumdan soyutlanan bireylerin (suçluların) suç unsurunu nasıl tanımladıkları daha büyük bir öneme sahiptir. Bunun temel nedeni sürekli değişim içinde var olan dünyada sapma davranışının ve sapma davranışına bakışın değişim içerisinde olmasıdır. Bütün bu değişimler çerçevesinde bir sapma davranışı neticesinde 'öteki' haline gelen bireyin toplumsal ve hukuksal normlardan saptasını nasıl gördüğü ve nasıl tanımladığı sapmanın (suç unsurunun) anlaşılması için önemli bir yere sahip olacaktır.

Sapma davranışı hiçbir zaman tek başına düşünülemez. Suçluyu oluşturan birçok etken bulunmaktadır. Bütün bu etkenlerin anlaşılması suç davranışının anlaşılması için önemlidir. Bütün dünyada suçlu davranışın varsayımsal olarak belirli etkenleri öngörülmektedir. Bu varsayımlar etrafında oluşturulan temel etkenlerin suçlu davranışında ne denli etkili olduğunu anlamak; Türkiye'nin Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri bağlamında suç profilini görmek adına bu çalışma yapılmaktadır.

Çalışmanın temelinde ilk defa suç işleyen ve birden fazla suç işleyen bireylerin suç işlemelerinde etkili olan toplumsal faktörleri tespit etmek; Avrupa ve Amerika'daki suç oranları bağlamında değerlendirilmesini sağlamaktır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Araştırmanın temel amacı, bir şekilde suça karışmış olan bireylerin, bu suç davranışında toplumsal nedenlerin ne denli etkili olduğunu görmektir. Bu çerçevede

bireylerin, demografik durumları, eğitim durumları, aile ve yakın çevre ile olan ilişkileri, suç gruplamaları, ceza infaz kurumunda bulunma ve geçen sürenin etkisi, meslek durumları, aile ve bireyin ekonomik durumu ve madde bağımlılığı bağlamında suça karışan bireylerin suç davranışında etkili olan toplumsal nedenleri saptamak; bu durumu Avrupa ve Amerika'da bulunan suç profilleri ile kıyaslamasını yaparak Türkiye'deki durumun daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 142 suça karışmış hükümlüye nicel araştırma yöntemi ile anket tekniği uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Bu kişilere Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif evleri Genel Müdürlüğü/Yetişkin Eğitim Bürosundan izin talebinde bulunulmuş ve gerekli izin alınmasının ardından gönüllü olan katılımcılar ile anket uygulaması yapılmıştır. Anket 83 sorudan oluşmaktadır. Elde edilen veriler, veri kodlaması yapılarak SPSS 22.0 programında işlenmiştir. Araştırma verileri, SPSS 22.0 programında analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular tablolar haline getirilmiştir. Elde edilen frekans tabloları yorumlanmış ve açıklanmıştır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ / PROBLEM

Araştırmanın temel hipotezleri, suç davranışında bulunan bireylerin:

1. Eğitim seviyeleri düşüktür,
2. Geçmişinde göç ile ilişkileri vardır,
3. Kardeş sayıları fazladır ve anne-babalarının medeni durumları suça sürüklenmede etkilidir,
4. Meslek durumları suça karışma davranışına etki etmektedir,
5. Suçun nitelikleri cezaevine girme davranışını etkilemektedir,
6. Kendilerinin ve ailelerinin ekonomik durumları düşüktür,
7. Madde kullanımı yaygındır,
8. Bekâr bireyler suç işleme konusunda daha aktiftir,

şeklindedir.

Araştırmanın yardımcı hipotezi, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve Türkiye'de işlenen suç türlerinin ve oranlarının kıyaslanmasıdır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın yapılmaya başlandığı Mart 2021 tarihinde Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların tamamı bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır (terör suçundan hüküm giyenler hariç). Evrenin tam sayısı T.C. Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün bu konuda açık izni olmadığı için paylaşılması etik bulunmamıştır.

Araştırmamızın örnekleme, Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklulardan oluşan 142 kişidir. Araştırma yapılması için örneklem 150 kişi olarak seçilmiştir. Çalışmaya gönüllü olarak 145 kişi katılmıştır. Katılımcıların tamamı ‘‘bilgilendirilmiş onam formu’’ doldurarak çalışmaya gönüllü olduklarını bildirmişlerdir. 3 kişi anket formunda bulunan soruların %60’ından fazlasına cevap vermedikleri için bu kişilerin verileri değerlendirmeye alınmamıştır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Araştırmanın en temel güçlüğü 1 Aralık 2019 tarihinde Çin’in Hubei bölgesinin başkenti olan Vuhan kentinde ortaya çıkan ‘‘Covid-19’’ salgını olmuştur. Bu salgın ilk olarak ülkemizde 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür (T.C. Sağlık Bakanlığı). Bu salgın nedeni ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) pandemi ilan etmiştir. Salgın sebebiyle ülkemizde birçok farklı tedbir alınmıştır. Bu tedbirler kapsamında T.C. Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü de bünyesinde barındırdığı hükümlü, tutuklu ve personelini korumak adına bir dizi tedbirler almıştır. Bu bağlamda çalışmanın yapılması için T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif evleri Genel Müdürlüğü/Yetişkin Eğitim Bürosundan izin, Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda çalışan personelin anket çalışmasını yapması kaydıyla izin alınabilmiştir. Anket formları Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu’nun psiko-sosyal servis biriminde çalışan sosyal çalışmacı, psikolog ve infaz ve koruma memuru olarak görev yapan, alanında uzman kişiler tarafından uygulanmıştır.

Çalışmanın bir diğer sınırlılığı ise sadece nicel veriler kullanılmasıdır. Araştırmanın tamamında suç literatürüne bağlı kalınarak sadece nicel veriler toplanmasıdır.

Çalışma yapıldığı sırada Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda kadın hükümlü ve tutuklu sayısı yeterli olmadığı için çalışmaya sadece erkek hükümlü

ve tutuklular katılmıştır. Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan kadın hükümlü ve tutukluların terör suçundan dolayı hükümlü olmaları ya da yargılamaları bulunduğu için T.C. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif evleri Genel Müdürlüğü/Yetişkin Eğitim Bürosundan alınan izin gereği çalışmaya dâhil edilmemişlerdir.

Çalışmamız Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'da yayınlanan resmi suç verileri bağlamında Türkiye'yi değerlendirmeye aldığı için yayınlanan resmi veriler en güncel 2019 ve 2018 yıllarını kapsamaktadır. Bu yüzden yaşanan kısıtlılık değerlendirmenin o yıllar bağlamında yapılmasına neden olmuştur.

GİRİŞ

Toplum, Türk Dil Kurumu tarafından aynı toprak parçasında yaşayan temel çıkarları dâhilinde iş birliği yapan insanlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bir arada yaşama gereksinimi duyan toplumlar bu birlikteliği devam ettirmek için belirli kurallar oluşturmuşlardır. Bu kurallar temel olarak toplumun düzenini sağlamak, toplumun huzur ve refah içinde devamını muhafaza etmek için oluşturulmuş kurallardır. Toplumsal düzeni oluşturan kurallar zamanla evrilerek ‘yazılı kurallar ve yazılı olmayan kurallar’ halini almıştır. Yazılı kurallar hukuk alanının düzenlediği, evrensel değerler çerçevesinde oluşturulan, toplumun bütününe bağlayıcı nitelik taşıyan kuralların tamamı olarak tanımlanabilir. Yazılı olmayan kurallar ise, toplumun yaşayışı içinde meydana getirdiği uyulmasında ya da çiğnenmesinde yasal bir yaptırımı bulunmayan kurallar bütünüdür. Bu kurallar zaman içinde nesillerden nesillere aktararak devamlılık sağlanmıştır. Yazılı olmayan kuralların ihlalinde toplum tarafından ‘dışlanma, ayıplanma, hor görülme vb.’ yaptırımlar uygulanabilmektedir. Bütün bu normların oluşmasının temel nedeni toplumun bütünlüğünü sağlamak ve toplumun güven içinde yaşamasına imkân tanımaktır.

Topluluklar her ne kadar kendi güvenliği için normlar belirlese de bu normlar ihlal edilebilmektedir. Bu durum bazı yaptırımlar ile kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. Önceden belirlenmiş bu yaptırımları bilerek kurallara karşı gelen bireyler toplum tarafından ‘öteki’ olarak tanımlanmış ve dışlanmış bireyler haline dönüşmektedirler. Bu durum insanlığın var olduğu ilk andan beri yaşanagelmiş bir durumdur. Semavi dinlerin anlatıları ilk insan Hz. Âdem ve Hz. Havva’nın cennetten kovulması ile insanlığın ‘suç’ serüvenini başlatmıştır. Yine Hz. Âdem ve Hz. Havva’nın oğulları olan Kabil’in kardeşi Habil’i öldürmesi ile dinler suç kavramını bizlere öğretmektedir. Semavi dinlerin kutsal kitapları ve diğer kutsal metinler toplumsal kurallara uymayan bireyleri suç işlemiş sayarlar ve bu yüzden belirli yaptırımlar ile karşılaştıklarını belirtirler.

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan ‘suç’ modern bilimlerin de araştırma konusu olmuştur. Her bilim kendi çerçevesinde suçu ve/veya suçluyu tanımlamaya çalışmıştır. Suçun bu denli araştırma konusu olmasının temel nedeni ‘insan neden suç işler’ sorusudur. Bu soruya cevap vermek, tanımlamalar geliştirmek için birçok bilimsel çalışma yapılmıştır. Bu durumu inceleyen bilim dallarını sosyolojik açıklamalar,

psikolojik açıklamalar ve biyolojik açıklamalar olmak üzere temelde üçe ayırmak mümkündür.

Sosyolojik açıklamalar, suçun temel nedenini toplumsal kurallara, değer yargılarına, sosyal ve kültürel yapıya bağlamaktadır. Sosyoloji ‘suçu’ tanımlarken suçu bir ‘sapma’ olarak görmektedir. Bu sapma toplumsal kurallardan, sosyal ve kültürel yapıdan ve toplumsal değer yargılarından sapmak olarak sosyoloji literatürüne girmiştir.

Psikolojik açıklamalar, suçu psikanaliz, zekâ ve gelişim, kişilik gibi bireysel bir bakış açısı ile incelemektedir. Bunun temel nedeni ise suç işleyen bireylerin işlemeyen bireylere kıyasla psikolojik olarak sorunlu bulunmaları ve belirli psikolojik hastalıklarının olduğunu savunmalarıdır.

Biyolojik açıklamalar, suç işleyen bireylerin biyolojik, genetik ve fizyolojik olarak diğer bireylerden farklı olduklarını savunmaktadırlar.

Bu çalışmada suça karışmış bireylerin sosyo-ekonomik durumları, aile ve ailevi ilişkileri, arkadaş ilişkileri, akraba ilişkileri, oturdukları yer (mahalle, köy, şehir), göç durumları, bağımlılık yapan madde kullanımı, meslekleri ve iş durumları, işledikleri suçlar ve bu suçu işleme nedenlerine dair veriler elde edilecektir. Bu veriler ceza infaz kurumu öncesi ve sonrası neden suç işlediklerine dair bilgiler elde etmemiz sağlayacaktır. Bu sayede bireylerin suç işlemesi ve yeniden suça karışmalarının nedenleri ve sonuçları göstererek suç ile mücadelede etkili olacaktır. Aynı zamanda ceza infaz kurumlarının suç sonrasında etkisi görülmüş olacaktır. Ülkemizde ve dünya da suç oranının azalmasını sağlamanın temeli suç olgusunu iyi analiz etmeden geçmektedir. Bu mana itibari ile çalışma suçun önlenmesi için önemli olacaktır.

Çalışma dört bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde ‘toplumun temeli’ başlığı altında toplumsal yapıyı oluşturan temel sosyolojik kavramlar incelenecektir.

İkinci bölümde sosyolojik, psikolojik ve biyolojik suç teorileri incelenerek suçun oluşmasındaki bilimsel yaklaşımlar ortaya konacaktır.

Üçüncü bölümde, Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye’nin bazı suç türlerindeki suç oranları incelenecektir.

Son bölüm olan dördüncü bölüm ise Kastamonu ili bağlamında suçun toplumsal nedenlerini araştırdığımız çalışmanın verilerinin incelenmesinden oluşacaktır.

1. BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUMUN TEMELİNİ OLUŞTURAN UNSURLAR

1.1. Toplumun Varlığı ve Düzen Sorunu

Bireyler tarihin başlangıcından itibaren topluluklar halinde yaşamaya ihtiyaç duymuşlardır. İlkel toplulukların oluşmasının temel nedeni güvenlik sorunsalıdır. Bu durum insanları dış etkenlere karşı daha güçlü bir pozisyona getirmiştir. İnsanların doğayı kontrol edemedikleri dönemlerde bir arada -toplu bir şekilde- yaşamalarının hayatlarını kolaylaştırmaya başladığını anladıklarında ise ilk toplumlar oluşmuştur. Böylelikle birbirleriyle etkileşim halinde olan bireyler yaşadıkları toplumu inşa etmeye başlamışlardır. Bu inşa sonucunda 'kültür', 'dil', 'toplumsal normlar' ortaya çıkmıştır. Bireylerin topluluk halinde yaşamalarını mümkün kılan bu unsurların oluşması bireyler arası etkileşimin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. (Giddens, 2000: 1-55)

Etkileşim halinde olan bireyler kendi aralarında toplumsallaşarak -sosyalleşerek- toplumsal varlıklarının unsurlarını birbirlerine aktarmaya başlamışlardır. Bütün bu aktarımın olduğu süreçte bireyler belirli alanlarda çatışma yaşamaktadır. Bu çatışma temel olarak toplum-birey, birey-birey arasında gerçekleşmektedir. Bu yüzden toplumlar bir arada yaşamanın belirli kurallar çerçevesinde olmasının gerekli olduğunu düşünmüşlerdir. Bu durum toplumsal normları oluşturmuştur. Oluşturulan bu normlar toplumsal düzeni sağlama adına önemli bir adımdır. Düzen ve kuralların olmadığı bir kaos ortamında insanların yaşamlarını sürdürmeleri imkânsız bir hal alır. Düzenin olmadığı bir ortamda yaşamak mümkün değildir. Böylelikle kurallar insan hayatını düzene sokar ve çatışmaları önler. Toplumsal normlar insan hayatını düzene sokarken onlara birtakım sorumluluklar yüklemeyi de ihmal etmez. Bu sorumlulukların yerine getirilmemesi durumunda ise birtakım yaptırımlar uygulayarak toplumsal düzeni sağlamayı hedefler. (Giddens ve diğerleri, 2014:93-171)

İlkel toplumlardan modern toplumlara geçişin temeli olan tarım devrimi ile beraber oluşan toplumsal normlar daha belirgin bir hal almıştır. Toprakların işlendiği bu toplumsal düzen kendi kültür ve normlarını oluşturmuştur. Yeni oluşan bu düzenin bozulmaması için oluşturulan normların yaptırımları da değişmiştir. Sosyal bir varlık

olan insan bu toplumsal normlar dâhilinde sosyalizasyonunu sağlamış ve düzenin bir parçası haline gelmiştir.

Sanayi devrimi ile modern toplumlara geçtiğimizde ise bireylerin sosyalizasyonunu gerçekleştiren unsurlar değişmiştir. Yeni toplumsal alanlar oluşmuştur. Modern dünya hızlı bir değişim dünyası halini almıştır. Böylelikle bireylerin normları öğrendikleri ve toplumsallaştıkları alanları da değişmiş oldu. Modern dünyanın bireylere biçtiği roller ve statüler onların yeni normlarını ve normlara karşı çıkmaları durumunda karşılaşılabilecekleri yaptırımları oluştururdu (Hobsbawn, 2013:163-184)

Dünyanın düzeni içerisinde kuralların varlığı inkâr edilemez bir gerçektir. Bireylerin bütün bu kuralların öğrenilmiş toplum düzeninin bir parçası olduğunu ve bu kurallar bütünü uyulması gereken yazılı ya da sözlü çerçevesini bilmesi gerekmektedir. Böylelikle insanların rollerinin ve statülerinin belirlenmesi düzenin oluşmasını sağlayacaktır. Bu sayede oluşan toplumsal düzen korunacak ve insanların bir arada yaşaması mümkün olacaktır.

1.2. Toplum

Toplum ya da cemiyet kısaca bir arada yaşayan canlılar olarak tanımlanabilir. Türk Dil Kurumu toplumu, aynı toprak parçası üzerinde birlikte yaşayan ve temel gereksinimlerini karşılamak için iş birliği yapan insanların bütünü olarak tanımlamaktadır. Toplum ortak bir coğrafi mekânda var olan bir bütündür. Toplum işlevine göre farklı temel gruplardan oluşur. Bunlar temel olarak aile, din, ekonomi, siyaset ve eğitimidir. Toplum örgütlenmiş bir nüfustur. Sonsuz bir iş birliği söz konusudur. Toplum benzer grupların birleşmesi sonucu oluşan kolektif bir bütündür. Fichter toplumu; “ortak bir mekânda birlikte yaşayan, temel sosyal gereksinimlerini tatmin etmek için çeşitli gruplar içinde iş birliği yapan, ortak bir kültüre bağlı olan ve belli bir sosyal birim olarak işlevde bulunan kişilerin örgütlenmiş iş birliğidir” (Fichter, 2015: 88) şeklinde tanımlamaktadır.

Toplum; sürekli olarak ilerleyen ve dönüşüme uğrayan canlı bir yapıdır. Bu yüzden birçok sosyal bilimci ve filozof toplumu anlamaya ve anlatmaya çalışmıştır. Toplumların tanımlanması ve anlaşılması için birçok çalışma yapılmıştır. İbn-i Haldun toplumu iki kategoride incelemiştir. Birincisi; ‘bedevi’ toplumdur. Bedevi toplum tarım ve hayvancılık ile uğraşan kültürel unsurlarını koruyan toplumdur. İkincisi;

'haderi' toplumdur. Haderi toplum şehirleşmiş ve kültürel benliğini kaybetmiş toplumdur (Haldun, 1986: 98-99). Tönnies de İbn-i Haldun gibi toplumu 'cemaat ve cemiyet' olarak ikiye ayırmıştır. Doğal bir birliktelik olarak meydana gelen köy toplumları cemaat olarak tanımlanırken; aklın şekillendirdiği şehir toplumları cemiyet olarak tanımlanmıştır (Açıkgöz, 2011: 64).

Toplum bireyden bağımsız bir oluşumdur ve bireyleri şekillendirme gücüne sahiptir. İnsan sosyal bir varlık olarak toplum içindeki sosyal gruplarda bulunur. Bireyler sosyal grupları şekillendirirken, sosyal gruplar da bireyleri şekillendirmektedir. Böylelikle bireyleri anlamadan toplumu; toplumu anlamadan bireyleri anlamak mümkün değildir. Bireyler aynı zamanda kendi aralarında da etkileşim içindedir. Bu yüzden birbirleri ile olan iletişimlerinde ve davranışlarında karşısında bulunan bireyleri yok sayamazlar. Bu etkileşim bireyler arası toplumsal ilişki bütünüdür. Bu sosyal ilişki bütünü zamanla sosyal yapıları oluşturmaktadır. Sosyal yapı dâhilinde statüler, roller, sosyalizasyonlar, değerler ve normlar insan ilişkilerini belirlemektedir (Kışan, 2018: 6).

1.3. Statü

Toplumsal düzenin en önemli parçası olan statü kelime anlamı olarak makam, mevki, pozisyon anlamları taşımaktadır. Bu kavram toplumda bireyin yerini belirlemek için önemli bir kavramdır. Statü toplumda bulunan her üyeye bir anlam ve konum yüklemesinin karşılığıdır. Statü, bireye ya da gruba, toplumun var olan diğer bireyler tarafından yüklenen onur ya da saygınlıktır (Giddens, 2000: 620).

Toplumsal statüler hiyerarşik yapıya sahiptir. Bu yüzden aynı oranda değere sahip değildir. Statünün yüksek olması birey için bir saygınlık kaynağıdır. Buna rağmen statünün gerektirdiği gerçekliklere uyulmaması statünün getirdiği saygınlığın tam olarak kullanılmamasına neden olmaktadır. Örneğin bir infaz ve koruma memuru olmak bir statüdür ve saygınlık sahibidir. Fakat her infaz ve koruma memuru aynı oranda saygın değildir. Bunu belirleyen ise bireylerin tam olarak kendileridir. Statü ve birey her konuda birbirini tamamlayan bir ikili olmayabilirler. Yani statü ve kişilik birbirinden bağımsız bambaşka kavramlardır. Fakat statü ve birey arasında da hiçbir bağlantı yoktur demek doğru değildir. Çünkü statü ve birey birbirini etkileyen iki unsurdur. Birey mevcut gücünü sahibi olduğu statüden kazanır. Güçlü olduğu için

statü sahibi olmaz. Yüksek bir toplumsal statüye sahip olmak daha aşağı bir toplumsal statüye sahip olmaktan çok daha etkilidir. Bu yüzden her defasında daha yüksek bir statüye sahip olmak çalışmaktadır. Statüsünü geliştiren bireyler hep bireysel tatminlerini geliştirirken hem de toplumsal mücadelede bir adım öne çıkmış olur (Ceylan, 2011: 90-95)

Statüyü belirleyen tek bir etken yoktur. Fakat statüyü belirleyen temel faktörler soy, ekonomik durum, eğitim, din, dil, cinsiyet ve ırk olarak söylenebilir. Soy kişiye çoğu zaman iyi ya da kötü bir statü sağlayabilir. Mevcut soyun beyaz ya da zenci olması, doğumun meşruluğu kişiye bir kazanılmış olmasa da bir statü sağlayabilir. Ekonomik durumun (servet) kişinin bir statü kaynağı olmakla beraber bir de statü kazanmasını sağlayabilir. İyi bir eğitim kişinin kendi kazanacağı bir statü için önemlidir. Eğitimsizlik de aynı zamanda kişiye daha düşük bir statü kazandırabilir. Din kişinin toplumsal statüsünü belirleyen önemli bir unsurdur. Yaygın bir dini inanış kişinin toplumda kabulüne ya da mevcut konumunu korumaya yardımcı olabilir. Cinsiyet toplum tarafından bir statü kaynağı olabilmektedir. Günümüz modern dünyasında bile erkekler kadınlardan daha yüksek bir statüye sahiptir. Irk da kişinin statüsünü önemli ölçüde etkileyen faktördür. Beyaz ya da zenci olmak bireyin toplumdaki yaşantısını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür (Fichter, 2015: 35-46)

1.4. Rol

Toplumsal rol aynı bir aktörün bir filmde ya da dizide ya da bir tiyatro oyununda canlandığı karakter gibidir. Aktör kurgusal veya tarihsel olarak canlandığı kişinin davranış ve düşünce biçimini taklit ederek, sanki o kişiymiş gibi 'rol' yapar. Sosyal rol ile arasındaki tek fark sosyal rolde bireyin kendisinin oynamasıdır. Görüldüğü gibi toplumsal rol davranış örüntüleridir. Toplumsal rol toplumsal statü ile gelen gereklilikleri yerine getirmek olarak kısaca tanımlanabilir. Örneğin baba olmak statüdür. Bu statünün gerekli kıldığı çocuğuna bakmak onun ihtiyaçlarını karşılamak gibi davranışları beraberinde getirir. Böylelikle toplum baba statüsünde olan bireyden bu davranışları bekler. Birey de bu davranışları sergiler (Ceylan, 2011: 99-102).

Yaşantımız boyunca farklı statülere aynı anda sahip oluruz. Bir öğretmen aynı zamanda bir baba, bir eş, bir ebeveynin çocuğu, bir idareci veya bir spor kulübünün üyesi olabilir. Bütün bu statüler ve gerekli kıldığı toplumsal roller bireyde birtakım

çatışmalara yol açabilir. Bu çatışmalar statülere uygun rollere uyum sağlama çabasından gerçekleşmektedir. Statü ve roller bireyin toplumsallaşması sonucunda gerçekleşen ve öğrenilen olgulardır.

Sonuç olarak toplumsal rol, durağan bir olgu olan statülerin dinamik göstergesidir. Bireyler toplumdaki statülerine uygun yaşamaya çalışırlar ve uygun rollerde olmak isterler. Böylelikle toplumsal süreç içinde karşısında bulunan kişileri tanıma fırsatı bulurlar. Aynı şekilde toplumun diğer üyeleri de bireyleri statü ve rolleri dâhilinde tanıma fırsatı bulurlar. Böylelikle toplum içindeki konumlarını görmüş olurlar (Fichter, 2015: 110-121)

1.5. Sosyalleşme

Sosyalleşme ya da diğer adıyla toplumsallaşma topluma ait verilerin bireylere öğretilme sürecinin tamamı olarak tanımlanabilir. Bu süreçte birey topluma ait olan değer ve normları neleri yapıp neleri yapmaması gerektiğini öğrenir. Birey üyesi olduğu toplumun norm ve değerlerini; bu norm ve değerlere ait olmayı öğrenir. Aynı zamanda kendi toplumuna nasıl üye olacağını öğrenerek bir aidiyet geliştirir. Bu süreç bireyin ve toplumun devamının en önemli unsurudur. Çünkü toplum kendi devamını sağlayacak olan nesiller yetiştirmektedir. Toplum kendi kültürel mirasını yetiştirilen yeni nesillere aktarmaktadır (alıntılayan Kışan, 2018: 8);(aktaran Işıktaş, 2014: 87). Birey dünyaya geldiği toplumun kurallarını bilerek dünyaya gelmez. Bu yüzden içinde meydana geldiği toplumu sosyal varlık olması yeteneği ile sosyalleşerek tanır. Yaşadığı toplumdaki hak, ödev, sorumluluk ve davranışların toplum tarafından nasıl karşılanacağını öğrenir. Böylelikle toplum ile etkileşim halinde olan birey yaşadığı toplumun norm ve değerlerini öğrenmiş olur. Bu durum toplumun devamını sağlayan en önemli etkenlerden biridir. Düzenin sağlanmasını ve sürekliliğin oluşmasını sağlamaktadır.

Bireyin toplumsal öğrenme sürecini oluşturan bireyler, kurumlar ya da gruplar “toplumsallaşma araçları” olarak tanımlanmaktadır. Geulen toplumsallaşma hakkında “ Sosyalleşme toplumsal, kültürel ve fiziksel çevreyle ilişki kurma çabalarında, özellikle de bireylerle karşılıklı etkileşimde ortaya çıkan kişilik gelişimidir ” der. Buradan da anlaşılacağı üzere toplumsallaşma kişinin toplumdan; toplumla yaşamayı öğrenme durumudur. Hurrelmann ise toplumsallaşmayı şöyle tanımlamaktadır; “ ...

Bireyin kişiliğinin; bir toplumun tarihsel gelişiminin belli bir anında gerçekleşen, sosyal, maddi ve fiziksel yaşam koşullarından bağımsız ve bu koşullarla çatışan, oluşum ve gelişme sürecidir.”

Toplumsallaşmanın bazı amaçları vardır. Bunların başında bireye temel davranışları öğretmek gelir. Örneğin lavabo kullanımından temel alışkanlıkların ve yaşamı etkileyen bütün unsurların öğrenilmesidir. Bu durum bireyin temel fonksiyonlarını da etkilemektedir. Örneğin domuz etinin yasak olduğunu öğrenen bir Müslüman yemeğine domuz eti karıştığı şüphesine kapılırsa sindirim sistemi bile etkilenmektedir. Toplumsallaşma bireyde toplumsal rollerin öğrenilmesini sağlamaktadır. Toplumsallaşma aynı zamanda kişilere yeteneklerini de öğretmektedir.

Toplumsallaşma hiç bitmeyen bir süreçtir. Bu durum bireyin ömür boyu gelişimini ve yeni nesilleri yetiştirmesini içermektedir. Bu bağlamda toplumsallaşma bireyin içinde bulunduğu toplumunun kurallarını benimseme ve içselleştirme sürecidir. Eğer bu kuralları içselleştirmezse bu kurallar ile çatışmaya başlar. Böylelikle bulunduğu topluma uyum sağlayamaz. Bu durum onun toplum tarafından dışlanmasına ya da bulunduğu toplumdan ayrılmasına neden olabilir.

Fichter (2015) sosyalizasyonu iki farklı kategoride açıklamıştır. Birincisi nesnel olarak ikincisi öznel olarak sosyalizasyondur. Nesnel olarak sosyalizasyon, toplumun kültürünü, örf ve adetlerini kuşaktan kuşağa aktarma biçimidir. Nesnel sosyalizasyon toplumun ‘yaşam deseni’ ni bireylere işlemektir. Sosyalizasyon birey dışında gerçekleşmez ve toplumda sadece belli bir kesimi etkilemez. Toplumun tamamını etkileyerek kültürün devamını sağlar. Toplumsallaşma toplum açısından bir kontrol ve düzen sürecidir. Öznel olarak sosyalizasyon ise, bireyin etrafında bulunan kişilere uyma ve böylelikle öğrenme sürecidir. İçinde yaşanılan toplumun bütün alışkanlıklarının taklit edilmesidir. Kişi kendi varlığı ile bir dünya vatandaşı olamaz sosyalizasyon ile Amerikalı, Fransız ya da Alman olur.

Bireyin öğrendiği yaşama biçimi, kültür ve sahip olduğu fikirlerin bütünü bireye dışarıdan işlenir ve bu durum toplumsallaşmanın bir sonucudur. Birey doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu ailenin, dinin, okulun, arkadaş çevresinin, toplumsal grupların ve kurumların aracılığı ile toplumun kurallarını öğrenmeye başlar. Yaşamını bütün bu etkenler şekillendirir. Bu sayede topluma katılmış olur. Artık toplumun bir

parçası olmuştur. Toplumun kurallarına uymak zorundadır. Bu kurallar onun hayatını idame ettirmek için önemlidir. Toplumsal normlardan sapması onu toplum tarafından dışlanmaya ve sapmış birey olarak tanımlanmaya iter.

Bu sapmanın anlaşılabilmesi için toplumun oluşturduğu kurallar bütününe anlamak gerekmektedir. Toplumlar sosyal yaşamlarını devam ettirmek için ortaya koydukları kurallar dâhilinde hayatlarını devam ettirirler. Bireyler de bu kurallar çerçevesinde sosyalleşerek toplumsallaşmış olurlar. Toplumun benimsemediği davranışları anlamak için oluşturduğu ‘değer’ ve ‘normları’ incelemek isabetli olacaktır.

1.6. Değerler

Türk Dil Kurumu ‘değer’ kavramını, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçüt, bir şeyin karşılığı, kıymet olarak tanımlamaktadır. Felsefe ise değeri, Kişinin isteyen, gereksinimleri olan bir varlık olarak nesne ile arasında beliren şey olarak tanımlamaktadır. Kısaca değeri bireyin ya da toplumun kendisine üstünlük atfettiği nesne, düşünce ya da olgu olarak tanımlamak mümkündür. Değer tanımlaması yaparken şu üç ögeye dikkat etmek gerekmektedir. Bunlardan birincisi, bizzat değer atfedilen nesnenin kendisidir. İkincisi, değer atfedilen ‘şeyin’ sosyal gereksinimleri karşılmasıdır. Üçüncüsü, insanların bu değer atfedilen ‘şeyden’ tatmin olmalarıdır. Bu üç öge göz önüne alındığında sosyoloji değer kavramını şöyle açıklamaktadır: grup veya toplumun, bireylerin, grupların ve kültürlerin ‘şeylerin’ önemliliği üzerine yapılan değerlendirmelerdir (Fichter, 2015:165-179).

Değerler topluma anlam kazandıran öğelerdir. Değerler sayesinde toplumlar varlıklarını daha kolay sürdürebilirler. Değerler bireylerin tek tek var olmasına bağlı olmayan toplumsal olgulardır. Bireylerden bağımsız olan değerler bireyleri bağlayıcı bir görev üstlenmektedir. Bu bağlamda değerler bireylere iyi ve kötü kavramını öğretir. İyi olan değer biçimlerini gerçekleştiren bireyler yaşadıkları toplum tarafından saygınlık görür. Kötü olan değer biçimlerini hayatında uygulayan bireyler ise toplum tarafından cezalandırılır. Bireyler hayatları boyunca toplumsallaşmaları bağlamında öğrendikleri iyi ve kötü karşısında seçimler yapmak zorunda kalırlar. Değerler toplumsal bir kontrol mekanizması olarak işlev görmektedir.

Kültürün içinde var olan değerler toplumun bütünlüğünü sağlarken birtakım yaptırımlar da uygulamaktadır. Toplum üyelerinin sadece bu değerlere inanmasını

değil aynı zamanda bu değerler çerçevesinde davranmasını da istemektedir. Değerler sürekli değişim içindedir. Toplumlar kültürel olarak değişim gösterdiklerinde değerlerinde de değişimler olmaktadır (Kışan, 2018: 10-11)

1.7. Normlar

Bir toplumda insanların olaylar ve olgular karşısında nasıl davranmalarını gerektiğini belirleyen ve/veya zorlayan kurallar sosyal norm olarak tanımlanmaktadır. Sosyal normlar yazılı normlar ve yazılı olmayan normlar olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Yazılı normlar: Kanunlar, tüzükler, yönetmelikler vs. olarak sıralanabilir. Yazılı olmayan sosyal normlar ise, örf, adet, kültür, dini kurallar ve gelenek olarak tanımlanabilir. Yazılı olan normlar belirli maddi yaptırımları beraberinde getirir. Bu yaptırımlar temel olarak hapsedme cezası ve para cezası olarak sıralanabilir. Yazılı olmayan normlar ise yaptırımlarını daha çok manevi olarak uygulamaktadır (Üresinler, 2005: 19-20).

Toplumsal normlar insanlar arası düzenin sağlanması ve topluluğun uyum içinde yaşaması için hayati öneme sahiptir. Normlar temel olarak toplumun davranışlarını düzenlemek için vardır. Normlar sayesinde insanlar yapması gerekenleri ve yapmaması gereken şeyleri görürler ve bu durum toplumsal bütünlüğü sağlamış olur. Normlar kültürler ve değerler ekseninde sürekli olarak değişim halindedir. Kültürden kültüre ve değerden değere toplumsal normlar değişkenlik göstermektedir. Öyle ki aynı kültür içinde dahi toplumsal normlar değişkenlik göstermektedir. Bunun temel nedeni kültürlerin ve değerlerin zamanla değişmesidir. Toplumlar da toplumsal düzen ve bütünlüğü sağlamak için uyulması gereken kurulları değişen öğelere uygun olarak değiştirmektedir. Toplumsal normlar bütünlüğü ve birlikteliği sağlamak adına yaptırımlar uygulamak zorundadır. Bu yaptırımları uygulamazsa varlığını devam ettirmesi mümkün değildir.

1.8. Kurallar ve Kaynakları

Yukarıdaki bölümlerde anlatıldığı üzere toplum kolektif bir yapıdır. Bu yüzden birlikte yaşamak zorundadır. Bunu sağlarken birçok değişken kullanır. Her kültür kendi toplumsal düzenini sağlamak adına kendine ait bir toplumsal kontrol mekanizması geliştirir. Toplumsal düzenin ve devamlılığının sağlanması adına yapılan bu

düzenlemelerin kaynağı toplumsal norm ve değerdir. Toplum içindeki aykırı davranışları kontrol altına alan bu olgular düzen ve birlikteliği sağlamaktadır.

Marshall (2005) sosyoloji sözlüğünde toplumsal kontrolü şöyle açıklamaktadır “ toplumsal denetim, bireyler ile grupların davranışlarını düzenleyen toplumsal süreçleri anlatmak için kullanılan bir kavramdır.”

Toplumsal kontrol teorileri, toplumsal kontrol azaldığı zaman bireylerin suç işlemeye yani toplumsal normlardan ‘sapmaya’ başladığını söylemektedir (Akpınar, 2018: 16). Bu yüzden iktidarlar insanların davranışlarını denetlemek isterler. Bunun temel nedeni yapılan kötü olumsuz davranışları önlemektir. Yapılması gereken olumlu davranışları da teşvik etmek içinse birtakım yöntemler izleyerek bu davranışları topluma aşılacak isterler. Bütün bu mekanizmayı ise kontrol etmek için belirli sınıflamalar getirmek mecburidir. Her bir kural kendi içinde anlatılmalıdır. Çünkü her birinin kaynağı, yaptırım gücü ve düzen mekanizması farklıdır.

1.8.1. Hukuk Kuralları

Hukuk kuralları, devletin yetkili organları tarafından konulan ve bireylerin davranışlarını belirleyen cebir ve müeyyideler uygulayan kurallar bütünüdür. Müeyyide, hukuk kurallarının ihlalinde devlet tarafından uygulanan meşru cebirdir. Cebir, kişinin hayatına, hürriyetine ve mal varlığına karşı uygulanan yaptırımdır. Bu tarz yaptırımlara maruz kalmak istemeyen bireyler hukuk kurallarına uyarlar ve böylece hukuk kuralları toplumsal düzeni sağlamış olur. Hukuk kurallarının kaynakları temel olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlar, asıl kaynaklar ve yardımcı kaynaklardır. Asıl kaynaklar yazılı kaynaklar ve yazılı olmayan kaynaklar olarak ikiye ayrılmaktadır. Yazılı kaynaklar: anayasa, kanun, kanun hükmünde kararname, uluslararası antlaşmalar, tüzük ve yönetmeliktir. Yazılı olmayan kaynaklar ise örf ve adetlerdir. Yardımcı kaynaklar ise doktrin ve içtihat olarak ikiye ayrılmaktadır. Doktrinler, konuyla ilgili bilimsel görüşlerdir. İçtihat ise daha önce konuyla ilgili alınmış yargı kararlarıdır (Gözler, 2008: 23-28).

Hukuk kuralları toplumun çatışan çıkarlarını uzlaştırarak topluluğu koruyan ve geliştiren bir iktidar aracıdır. Hukuk toplumu örgütleyen önemli bir araçtır. Bunu yaparken toplumda bireylerin davranışlarını düzenler ve anlaşmazlıkları giderir. Bu durumu sistematik olarak devletler kurulmadan önce örf ve âdet, din kuralları

yapıyordu. Zamanla insan hayatı daha karmaşık bir hal alarak bu kurallar yetersiz hale geldi ve hukuk kuralları oluştu. Böylelikle grupların ve farklı toplumsal görüşlerin birleşmesi daha kolay bir hal aldı. Toplumsal düzen ve bütünlük sağlanmış oldu.

1.8.2. Ahlak Kuralları

Ahlak sözlükte bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda olduğu davranışlar ve kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Anayurt (2004) birey davranışlarının toplum tarafından iyi-kötü, doğru-yanlış olarak değerlendirerek bireylerin yapıp etmelerini kontrol altına alan kurallar bütünü olarak tanımlamaktadır. Ahlak kuralları toplumun değişen yönü içerisinde kendisini esneterek değişim göstermektedir. Bu değişim süreci her toplumun kendi içinde olduğu gibi toplumdaki topluma da değişim göstermektedir. Her toplum kendi kültürü içinde ahlaki değerler üretir. Ahlak kuralları kişinin vicdanı ile alakalıdır ve en iyi yaşama biçimini bulmaya çalışmaktadır. Bu yüzden ahlak kuralları kişiden kişiye değişmektedir. Bireyin yetiştiği aile, akrabaları, kültüre göre değişim göstermektedir. Aynı bölgede yaşayan insanlarda bile ahlaki değerler farklılık gösterebilir.

Bireylerin tek başına ahlaklı olmaları toplumsal düzeni sağlamak için yeterli değildir. Çünkü ahlak değişkenlik gösterir. Bir birey için doğru ve iyi olan diğer birey için yanlış ve kötü olabilir. Örneğin bir memur rüşvet alarak diğer insanların zararına olan bir projeye imza atmış olsun. Bu projeden aldığı rüşvet sayesinde zengin olacaktır. Fakat bu olayda masum binlerce kişi zarar görecektir. Zarar görmese bile sırada bekleyen ya da yapılması çok daha önemli işler için kaynak ya da zaman bulunamayacaktır. Böyle bir olayın çözümü için sadece ahlak kuralları geçerli olmuş olsaydı bu kişi herhangi bir ceza almamış olacaktı. Bu durum ise hiçbir şeyden haberi olmayan binlerce masum insanı etkileyecek ve onların haklarını gasp etmiş olacaktı. Bu yüzden ahlak kuralları tek başına toplumsal düzeni sağlamak için yeterli değildir (Güloğlu, 2020: 1-12)

Ahlak kuralları diğer toplumsal kuralların temellerini de oluşturmaktadır. Toplumun geneli tarafından kötü olarak tanımlanan bir ahlak kuralı hukuk kuralları tarafından da yasaklanabilmektedir. Toplumsal boyutları düşünüldüğünde ahlak kuralları çok geniş boyutta incelenmektedir. Bunun temel nedeni ise toplumsal düzeni oluşturan birçok ögenin var olmasını ve işlemlerini sağlamasıdır.

1.8.3. Din Kuralları

Din bir inanç sistemidir. Yani insanların inanışları ile ilgili olan bir olgudur. Birey dine ne derecede inanıyorsa o derecede o dinin gereklerini yerine getirir. Bu yüzden din bireylerin kendi içsel huzurunu sağlar. Dinler aynı zamanda insanların yaşamlarını nasıl geçirmeleri gerektiğini de öğretir. Böylelikle toplumsal bir düzen oluşturmaya çalışır. Aynı inanca sahip olanlar arasında bir düzen kursa da inancı aynı olmayan ya da daha az dinsel inanca sahip olan bireyler tarafından bu düzen bozulabilmektedir. Din kuralları bu düzeni bozan bireylere bazı yaptırımlar uygulamaktadır. Fakat birçok dini inanış bu yaptırımı ölüm sonrası uygulayacağını belirtmektedir. Bu yüzden bu kurallar bütünü ihlal ve istismar edilmeye çok açıktır. İslamiyet gibi bazı dini inanışlar dünyada iken bir kurallara uymayanlar ile ilgili bazı yaptırımlar uygulamaya çalışmaktadır.

Din kurallarının temel kaynağı semavi dinlerde ‘vahiydir.’ Vahiy ilahi bir kaynaktır ve direk olarak Tanrı’dan gelmektedir. Bu vahiyler kutsal kitaplarda toplanarak peygamberler tarafından insanlara tebliğ yoluyla yayılmaya çalışılmıştır. Semavi olmayan dinlerde ise öğretiler ön plana çıkmaktadır. Bu öğretiler o dini inancın kurucusunun öğretileridir. Bu yüzden bu inanç sistemlerinin kaynağı ilahi bir unsur değildir.

Dinler, inanlarına bir takım davranış kalıpları yüklemektedir. Örneğin; yalan söylememek, başkalarının haklarını gasp etmemek, birbirlerinin canına ve malına zarar vermemek, hırsızlık yapmamak gibi davranış kalıpları dinlerin temel davranış kalıplarını oluşturmaktadır. Böylelikle inanan toplumlarda bir düzen oluşturmaya çalışmaktadır. Fakat yaptırım kaynaklarının manevi olmasından dolayı bu düzenin bozulması durumunda müdahale gücü zayıf kalmaktadır.

1.8.4. Yazılı Olmayan Kurallar (Örf ve Adetler)

Örf sözlükte yasalarla belirlenmeyen halkın kendiliğinden uyguladığı kurallar olarak tanımlanmaktadır. Âdet ise sözlükte alışkanlık, görenek olarak tanımlanmaktadır. Anayurt (2004), toplumsal düzenin sağlanması ve devamı için bir davranışın sürekli olarak aynı şekilde tekrarlanmasıyla oluşan alışkanlıkların bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Örf ve adetler, tarihsel süreç içinde alışkanlık haline gelmiş toplumsallık içinde çok geniş yer tutan davranış kalıplarıdır. Bireyler toplumsal yaşantı halindeyken bu kurallara bilinç dışı bir şekilde uyarlar. Örf ve âdet kavramı birbirinden farklı kavramlardır. Âdetlerin örf olabilmesi için yaptırım gücüne sahip olmaları gerekmektedir. Örf, kanun yerine geçebilir aynı zamanda örf kanun gücünde de olabilir. Âdetler doğru ya da yanlış diye nitelendirilebilirse örf olurlar. Örf adetten çok daha eski bir olgudur ve toplum üstünde güce sahiptir. Bayramlaşma, hasta ziyareti bazı adetlerimizdir ve bağlayıcı niteliği örf gibi değildir (Şener, 2009: 40-42). Örf ve adetler hukuk kurallarının belirlenmesinde de önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle de hukuk kurallarının kaynaklarını oluşturmaktadır.

Örf ve âdet kurallarının kaynağı toplumun kendisidir. Toplum tarihsellik içerisinde kendi örf ve adetlerini meydana getirir ve bunu uygular. Bu kuralların maddi ve manevi yaptırımları vardır. Maddi yaptırımları dayak atma, dövme, linç etme ve benzerleridir. Manevi yaptırımları ise gruptan atma, toplumdan dışlama gibi yaptırımlardır. Örf ve âdet aynen değerler ve normlar gibi toplumdan topluma ve gruptan gruba göre değişiklik arz etmektedir.

2. İKİNCİ BÖLÜM

SUÇ TEORİLERİ

2.1. Suç ve Suçlu

Suç insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Bireyselliğin dışında toplumsal bir varlık olarak hayatını devam ettiren insan toplumsal düzen ve toplumsal devamlılığının tesisi için belirli kurallar etrafında yaşamak zorundadır. Bu kurallar sayesinde düzenli ve güvenli bir yaşam hedeflenmektedir. Buna rağmen bazı durumlarda ve bazı şartlar altında bireyler koyulan kuralları ihlal etmektedir. Suç olarak değerlendirilen bu davranış tarihin her döneminde görülmektedir. Bu davranışı sergileyen bireyler her dönemde belirli yaptırımlar ile karşılaşmaktadır. Suç davranışı sadece bireysel bir sonuç oluşturmaz. Suçun toplumsal birçok neden ve sonucu bulunmaktadır. Sapma davranışı ise suça benzemekle beraber suç gibi kanuni bir cezası olmayıp toplum tarafından belirlenen normların dışına çıkmaktır (Dolu, 2011: 30-34). Bazı suçlar aynı zamanda bir sapmadır. Fakat her sapma suç değildir. Örneğin hırsızlık hem suç hem de sapmadır. Hırsızlığın hukuki olarak bir cezası olduğu için suçtur aynı zamanda toplumsal bir normun ihlali olduğu için sapmadır.

Suç, tarihsellik içinde A. Comte'un geliştirdiği üç aşamaya (Teolojik, Metafizik, Pozitivist Dönem) göre tanımlanmıştır. Teolojik dönemde suç şeytanca bir olgu olarak anlaşılmıştır. Orta çağ boyunca suçun sebebi şeytan veya şeytani fikirler olmuştur. Metafizik dönemde suç, akıllı ve iradeli insanın bütün artı ve eksilerini hesaplayarak yaptığı tercih olarak görülmüştür. Bu görüş ceza hukukunun temeli olarak da görülmektedir. Pozitivist dönemde suç ise, yapılan deney ve gözlemler neticesinde mevcut koşulların doğal sonucu olarak açıklanmıştır (alıntılayan Akpınar, 2018: 21); (aktaran Soyaslan,2003:35).

Suç davranışı içinde bulunulan toplumsal ve sosyal şartlara göre belirlenmektedir. Bazı davranış biçimleri bazı dönemlerde suç olarak nitelendirilirken bazı dönemlerde ise suç olmaktan çıkmaktadır. Bunun temel nedeni toplumun değer yargılarıdır. Değişen toplumsal değerler ve normlar bu duruma neden olmaktadır. Yasa koyucu iradeler bu konuda tamamen toplum tarafından yönlendirilmektedir (İçli, 2007: 23-25) .

Sosyal bilimler suç olgusunu açıklarken içinde buldukları toplumun sosyal ve kültürel normlarını dikkate alarak açıklamalar yapmaktadır. Bunun temel nedeni suç

işleyen bireylerin içinde buldukları toplumun normları ile çatışma halinde olmalarını savunmalarıdır. Toplumların belirledikleri normlar ile bu normları içselleştirmeleri arasında dengeyi sağlayamamış olmalarıdır (Dönmezler, 1994: 44-45). Suç bireylerin kendi eylemlerinin bir ürünüdür. Suç aynı zamanda bireylerin duygu, düşünce ve iradelerinin, isteklerinden oluşmaktadır. Durkheim'e göre suç, toplumun oluşturduğu yapıda, toplumun oluşturduğu sistemler bütününden kopmadır şeklinde tanımlanmaktadır. Becker'e göre toplumda suç işleyen bireyler hariciler olarak tanımlanmaktadır. Merton sapma davranışını bireylerin sosyalizasyon sürecinde edindikleri becerilerin tutarlılığından doğduğunu söylemektedir. Durkheim, bir olgu genel ve toplum tarafından kabul edilmişse faydalı olduğunu söylemektedir. Suç olgusu da her toplumda olduğu için normal bir olgudur. Suç aynı zamanda toplumun aksayan yanlarında göstermektedir.

Suçu etkilenen birçok sosyal, ekonomik ve kültürel etken bulunmaktadır. Aynı zamanda suçun oluşmasında yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek, medeni durum, aile yapısı, arkadaş yapısı ve ilişkileri gibi etkenlerde önemli rol oynamaktadır. Sosyo-ekonomik durumu daha az gelişmiş olan bireylerin suç işleme olasılıklarının daha yüksek olması bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir.

Hukuki bağlamda ise suç, toplumsal düzenin devamı için korunması gereken yasal değerlerin ihlalini teşkil eden haksızlık içeren insan davranışlarıdır. Suçu teşkil eden öğeler haksızlık olsa da her haksızlık durumu suç değildir. Bu haksızlığın kanun ile bir korunması ve bir cezai durumu ihtiva etmesi gerekmektedir. Bu yüzden ki hiç kimse kanunda açıkça suç olarak tanımlanmayan bir davranışından dolayı cezalandırılmaz. Kanunun oluşturduğu 'adam öldürme', 'hırsızlık yapma', 'mala zarar verme' gibi normlar suç olarak tanımlanmaktadır. Bu normlara ihlal eden kişi ise suçlu olarak tanımlanmaktadır (Bal, 2008: 202-203)

Suçun oluşmasında ise iki unsur bulunmaktadır. Bunlar, suç motivasyonu ve suç fırsatıdır. Bir kimse suç işlemeye niyetlense ya da biri tarafından zorlansa ya da ortam suç işlemek için bireyi tahrik etse suç işleme fırsatı yoksa suç gerçekleşmez. Bireyde suç motivasyonu yoksa ne kadar suç fırsatı olursa olsun yine de birey suç işlemez. Suç motivasyonu, kültürel, ekonomik, sosyolojik, biyolojik, siyasal birçok faktörün etkisi altında olan bir olgudur. Bu nedenle suçun çok yönlü olan bu nedenleri anlamak için ortaya atılmış olan suç teorilerini incelemek gerekmektedir.

2.2. Bireysel Suç Teorileri

Suç kavramını anlamak tarih boyunca önemli bir yer tutmuştur. Bu yüzden ortaya atılan teoriler günümüz suç teorilerinin temelini oluşturmaktadır. Bu ilk teoriler suç tek bir nedene dayanarak açıklamaya çalışmışlardır. Bu nedenlerin başında akıl hastalıkları, yoksulluk, fiziksel özellikler gelmektedir. Fakat daha sonraki araştırmalar sonucu oluşturulan teoriler suçun çok yönlü bir olgu olduğunu göstermektedir (İçli, 2007:63).

Bireysel suç teorileri dört başlık altında incelenmektedir. Bunlar Klasik Okul Teorileri, Neo Klasik Okul Teorisi, Pozitivist Ekol ve Coğrafi Ekol 'dür.

2.2.1. Klasik Okul Teorisi

15. ve 16. yüzyılda Avrupa'da edebiyat, bilim ve sanat alanında meydana gelen değişimler ile İtalya'da başlayan Rönesans ve Almanya'da dini düşünce sisteminin değişmesi ile dünya da olup biten bütün sosyal olaylar tekrar düşünölmeye başlanmıştır. **Bu büyük değişim Avrupalıların fikri hayatında da büyük değişimlere sebep olmuştur.** Böylelikle adalet sistemi ve ceza sistemi de yoğun bir şekilde düşünce konusu olmuştur. Hobbes'un yazmış olduğu eserler, kriminolojinin kurucusu olarak bilinen Beccari'yi çok etkilemiştir. Özellikle Hobbes'un Leviathan eserinde kaleme aldığı, bütün insanların eşit olduğu ve hükümdarların gücünün kaynağının tanrısal bir güç olduğu düşüncesinin yanlış olduğunu savunması Beccari'yi çok fazla etkilemiştir. Gene Hobbes'un toplumsal düzen ve birlikteliğın sağlanması için mutlak bir otoritenin varlığının olması gerektiği fikri kriminolojinin kurulmasının temellerini atmıştır (Dolu ve diğeri: 2012).

Rousseau, Montesquieu gibi rasyonalist ve akılcı düşünürler ilk çağ ve orta çağ boyunca devam eden siyasal ve dinsel monarşiyeye karşı çıkmışlardır. Bu monarşilerin insan onurunu hiçe sayan ve adil olmayan ceza sistemlerini sürekli olarak eleştirmişlerdir.

Rousseau, Hobbes ve Locke gibi düşünürler 'toplumsal sözleşmenin' temellerini atmışlardır. Toplumsal sözleşme, toplumun birlikte bir düzen içinde yaşaması için herkesin eşit olduğu, herkesin uyması gereken belirli kuralların olduğu ve bu kuralların kaynağı belirli olmayan monarşiler tarafından dikte edilmeden bireylerin toplumsal bir

antlaşma ile sağladığı bir inanç sistemidir. Toplumsal sözleşme birey-devlet ve bireyler arası gerçekleşecektir. Bireyler kendi haklarını savunmak içine huzurun sağlanması için belirli yaptırımları uygulama iradesini devlete devredecektir. Devlet için bireyler değil, birey için devlet anlayışı hâkim olacaktır. Klasik düşünürler olan bu düşünürler suçu toplumsal sözleşmenin ihlali olarak yorumlamışlardır. Suçun cezalandırılması ise toplumun düzen ve devamı için kamu adına devlet tarafından verilecektir. Beccaria ve Bentham bu yaklaşımı kriminoloji de klasik okul haline gelmesini sağlayan düşünürler olmuşlardır. Bentham, suç ve cezaya insani açıklamalar getirmiştir. Bunu yaparken toplumun mutluluğu, düzeni ve devamı için suçun önlenmesi ya da azalması için incelemelerde bulunmuştur. Beccaria, suçun kolektif bir bütün olduğunu savunmuş ve anlaşılması için geniş bir perspektiften bakılması gerektiğini savunmuşlardır (Dolu ve diğerleri: 2012).

Bu şartlar altında ortaya çıkan klasik kriminoloji, 1789 Fransız ihtilali öncesinde mevcut olan adaletsiz ceza hukukuna ve genel hukuk sistemine tepki olarak ortaya çıkmıştır. Aydınlanma Çağına kadar Avrupa'da adil bir sistem ya da düşünce bulunmamaktaydı. Bu döneme kadar yazılı bir ceza kanunu yoktu. Bu yüzden verilecek cezaların da bir standardı yoktu. Suça karşı verilen cezaların çok ağır olması suçu önlemiyordu. Bu durum da suça karşı verilen cezanın suçu önlemede yeterli olmadığını farklı bir yaklaşım gerektiğini gösteriyordu. Reformist toplum bilimciler suça ve cezaya ilişkin daha akılcı ve insancıl yaklaşımlar geliştirdiler (İçli, 2007: 60-66).

Beccaria'a göre, toplumsal sözleşme ile bir araya gelen toplumu, kanun koyucu olan meşru yönetim temsil eder. Suçların cezaları yalnızca kanunlar tarafından belirlenir. Böylelikle hiçbir hâkim kanun dışına çıkamaz. Kanunla belirlenmemiş hiçbir cezayı veremez. Cezalar suçlar ile orantılı bir şekilde olmalıdır. Eğer cezalar suç ile orantılı bir şekilde olmazsa toplumsal düzen, refah ve devamlılık bozulmuş olur. Örneğin bir çocuğun acıktığı için bir tezgâhtan elma alması ile bir memurun devlet kasasından milyonlar çalmasına aynı ceza uygulanırsa insanlar en ağır suçları işlemekten çekinmeyecektir. Beccaria ayrıca suç ile yüksek menfaat birleştiğinde insanlar suç işleme kararını çok daha kolay alacaklardır şeklinde görüş belirtmektedir (alıntılayan Akpınar, 2018:30); (aktaran Beccaria, 2004:31- 48). Modern hukukta bu duruma 'kanunilik' ilkesi denilmektedir.

Beccaria ve Bentham ortaya attıkları fikirler suç ve ceza kavramlarının yeniden düşünülmesini ve anlamlandırılmasını sağlamıştır. Suça uygun ceza kavramı ile daha insani ceza sistemleri oluşmuştur. Bu fikirler günümüz modern hukuk sisteminin oluşması için en temel fikirlerdir. Bu mana itibari ile klasik ekol suç literatürünün temelini oluşturmaktadır.

2.2.2. Neo-Klasik Teorisi

Neo-klasik Ekol, suça karışan kişilerin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumunu ön planda tutar fakat cezanın suça göre değil, suçlunun kendisine göre verilmesi gerektiğini savunur. Bu ekol günümüzde bilimsel bir ekol olarak kabul görmemektedir. Sadece suçun nedenleri ile ilgilenmektedir (İçli, 2004:47).

2.2.3. Pozitivist Ekol

Pozitivist ekol, suç davranışını bilimsel yönleriyle ele alan görüştür. Özellikle 19. yy sonlarında bilimsel görüşlerin artması ile suç olgusunun da yeniden incelenmesi gündeme gelmiştir. Cesera Lombroso, Garofalo ve Enrico Ferri gibi düşünürler öncülüğünce suç olgusunun yeniden analiz edilmesi sağlanmıştır. Suçun nedenleri pozitivist nedenlere dayandırılarak araştırılmaya çalışılmıştır. Pozitivist ekol, klasik ve neo-klasik ekolün tersine insanın suç davranışlarını sergilemesinde bireyin dışındaki nedenlerin sebep olduğunu ve bu nedenlerin bilimsel yöntemler ile ölçülüp ortaya konulabileceğini savunmaktadır. Pozitivist ekole göre insan davranışlarını sosyolojik, psikolojik, biyolojik birçok neden etkilemektedir. Sosyal yaşam içerisinde insan birçok faktörün etkisi altında kalmaktadır. Bu durum insanın suç davranışı sergilemesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bireyler yaşadıkları çevreden, ekonomik durumlarından, psikolojik rahatsızlıklarından etkilenerek suç davranışı sergilerler bu yüzden de suç davranışının kaynağı insan bizzat kendisi değil onu etkileyen faktörlerdir (İçli, 2004:47-48).

Klasik ekol suç olgusunu hukuki olarak ele almaktadır. Pozitivist ekol ise suçu psikolojik, sosyolojik ve biyolojik olarak ele almaktadır. Klasik ekol suçu bireyin özgür iradesi ile karar vererek gerçekleştirdiğini söylerken; pozitivist ekol suç davranışının nedenini sebep- sonuç ilişkisi bağlamında incelemektedir. Klasik ekol cezaların caydırıcı, önleyici olmasını savunurken pozitivist ekol cezaların toplumun korunmasını sağlaması gerekliliğini savunmuştur.

Rafaelle Garofalo, suç davranışının bilimsel olarak incelenmesi ile anlaşılabilirliğini savunmuştur. Suçluların bedensel özellikleri ile anlaşılamayacağı görüşündedir. Suçun nedeni olarak psikolojik noksanlıkları göstermiştir. Suç davranışının her toplumda olduğunu ve modern toplumlarda olmasının doğal olduğunu söylemiştir. Bu yüzden modern toplumlar olarak suç olgusunu görmezden gelmememiz gerektiği konusunda fikirler üretmiştir (alıntılayan Akpınar, 2018:33); (aktaran , Adler ve diğerleri, 1991:67).

Pozitivist ekol suça bakışı değiştirmiş ve deneysel araştırma yöntemini önemsemiştir. Suç olgusunda ilk defa suçlunun bilimsel olarak incelenmesi gerektiğini savunmuştur. Böylece suçu önleyici birtakım tedbirler alınması konusunda ilk adımı atmıştır.

2.2.4. Coğrafi Ekol

Coğrafi ekolün en önemli temsilcileri, Adolphe Quetelet, Guerry ve Montesquieu'dur. Bu ekol, iklimsel özelliklerin ve coğrafi konumun suç işlemede çok etkili bir unsur olduğunu savunmaktadır. Aynı zamanda suç bilimine coğrafi istatistikleri de ekleyerek yeni bir analiz biçimi oluşturmuştur. İklim, rüzgâr, sıcaklık, toprak özellikleri gibi konuların insan üzerinde etkili olduğunu söylemiştir. Bu yüzden bu etkenlerin suç davranışını incelerken kullanılması gerektiğini öne sürmüşlerdir (Dönmezer, 1994:158-160).

Modern manada suç istatistikleri 1827 yılında Fransa'da düzenlenmiş ve yayınlanmıştır. Guerry, bu verileri kullanarak sosyal etkenlerin suçun farklılık göstermesine neden olduğunu kanıtlamıştır. Guerry aynı zamanda eğitimin suçlu davranışları önleyeceğini ve nüfusun yoğunluğunun azaltılmasının suçu önlemede önemli olduğu görüşünü savunmamaktadır (aktarılan Adler ve diğerleri, 1991:71); (aktaran Akpınar, 2018: 55).

Coğrafi ekolün istatistikî teknik analizleri kullanmaları suç ile sosyal faktörler arasında önemli bir etkileşim olduğunu ortaya koymuştur. Bu sayede suç- yaş ve suç- cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Montesquieu'ya göre kutuplara doğru alkol kullanımı artmaktadır. Ekvatora doğru gidildikçe ise suçluluk oranında bir artış olmaktadır. Quetelet, sıcak mevsim ve güneyde kişiye karşı işlenen suçlar artmakta iken kuzeyde ve soğuk mevsimlerde mülkiyete ve mala karşı suçlar artmakta

olduğunu söylemektedir. Bu durumu ise bir yasa haline getirmiş ve ‘suçluluk hakkında ısı kanunu’ olarak adlandırmıştır (Dönmezer, 1994:158-160).

Coğrafi ekolün temel uğraşı, iklim ve buna bağlı olarak verilen cezaların ilişkisidir. Toprağın verimliliği ve işlenmesi suça karşı verilen cezanın durumuna etki etmektedir. Bulunulan bölgede toprağın verimli olması ve işlenmek zorunda olması verilen hapis cezasının süresine doğrudan etki edebilmektedir. Yağan yağmurun durumu gene verilen cezanın nasıl bir ortamda uygulandığı ya da süresine etki etmektedir. Havanın sıcaklık değerleri de cezanın uygulanması noktasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Coğrafi faktörler insan hayatı için önemli bir etkidir. Aynı zamanda insanların yaşamlarını doğrudan etkilemektedir. Yine coğrafi faktörler insanların düşünce yapılarını, aile yapılarını, yerleşme şekillerini de etkilemektedir. Bütün bu etkenler aynı zamanda insanoğlunun düşünce yapısını da etkilemektedir. Düşünce yapıları ise insanların davranışlarını oluşturmaktadır. Coğrafi ekol de bu davranış biçimlerini coğrafi etkenler üzerinden açıklamayı hedefleyen temel bir teoridir.

2.3. Biyolojik Suç Teorileri

Biyolojik suç teorilerine göre suçun oluşmasının temel nedeni, insanda meydana gelen çeşitli patolojik durumlardır. Bu teori, suç işleyen bireylerin suç işlemeyen bireylere oranla biyolojik gelişim olarak daha geride olduklarını savunmaktadır. Bu teori kendine dayanak olarak ‘Evrimsel Teorisini’ seçmiştir. Daha sonraları Lombroso ile gelişme göstermiştir. Bu teoriye göre suç işleyen bireyler evrimsel gelişimi tamamlamamış ‘insansı varlıklar’ olarak tanımlanmaktadır. Bu kişiler doğuştan suçlu görülmüştür. Suçun kuşaktan kuşağa aktarıldığı görüşü savunulmuştur ve bu durum araştırılmaya başlanmıştır. Suçun genetik olduğu düşüncesi hakimiyetini sağlamıştır. Bu nedenle birçok genetik araştırma yapılmıştır. DNA ile gen haritaları çıkartılmıştır. Böylece suçun anlaşılacağı savunulmuştur. Aileler üzerinde, evlatlık çocuklar üzerinde ve ikizler üzerinde çalışmalar yapılmıştır (Dolu ve diğerleri, 2012:43).

1950’li yıllar da bedensel özelliklerin insan davranışını etkilediği görüşü rağbet görmüştür. Bu konuyla ilgili olarak çalışmalarını yoğunlaştıran Franz Gall prenatal (kafatası bilimi) üzerine yoğun çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar da mahkûmlar ve akıl hastaları denek olarak kullanılmıştır. Gall’e göre, kişiliğin oluşmasında insan

beyninde etkili bölümlerin olduğu ve bu bölümlerin gelişme düzeyinin; insanın gelişme düzeyini gösterdiği görülmektedir. Beyinde bulunan bu bölümler kafatasında girinti ve çıkıntı oluşturmaktadır. Bu girinti ve çıkıntılar incelenerek karakter ile ilgili bilgi sahibi olunabilir. Gall'e göre, düşünce sisteminin merkezinde beyin bulunmaktadır. Beyinde davranışları yönlendiren farklı merkezler bulunmaktadır. Beyinde önemli görevler üstlenen bölümler daha büyük yapıdadır. Kafatası beyni sarmakta ve anlamlı çıkıntılar oluşturmaktadır (İçli, 2007:77).

Beyinde ortaya çıkan fiziksel bozukluklar davranışlara etki etmektedir görüşü bir yere sahiptir. Yapılan saha çalışmaları da beyin hasarları ve saldırganlık arasında anlamlı bir ilişki ortaya koymaktadır. Beyin kimyasıyla da alakalı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde hormonal durumların davranışa etki ettiği görülmüştür. Dopomin hormonunun yüksek olması bireyin daha tahammülsüz olduğunu göstermiştir. Serotonin hormonunun eksikliği anksiyete bozukluğuna ve depresyona neden olmaktadır. Testosteron hormonunun artışı insanları daha saldırgan yapmıştır (Dolu ve diğerleri, 2012:43).

2.3.1. Beden Yapısındaki Farklılıklara Göre Teoriler

Cesare Lombroso, İtalyan doktor ve kriminal antropolojinin en önemli savunucusudur. Lombroso üç bin asker ve mahkûm üstünde bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada insanların organlarını ölçmüştür. Bu çalışma neticesinde suçlu insanlar ve diğer insanlar arasında fiziksel farklılıklar olduğunu ileri sürmüştür. Lombroso'ya göre, suçlu insanların ilkel bir görünüşü vardır. Suçluların diğerlerinden ayrılmasını sağlayan en temel özellikler: kıvrık burun, büyük köpek dişleri, elmacık kemiklerinin çıkıntılı olması, kolların uzun olması, vücutlarında kılların çok olması ve çene kemiklerinin çıkıntılı olmasıdır (Dolu ve diğerleri, 2012:36).

Lombroso yaptığı çalışmalar ile suçlu insanların sadece dış görünüşünün değil zekâ seviyesinin de farklı olduğunu fark etti. Bütün bu özellikleri bir arada bulunan kişilere 'atavistik adam' olarak isimlendirdi. Ona göre atavistik adamlar, emrim sürecinde insan olmayı başaramamış maymuna benzeyen gelişmemiş varlıktı. Evrimsel süreci tamamlayan bireylerinse suça yönelmesinde hiçbir neden yoktu. Ona göre atavistik adamlar toplumdan tecrit edilmeliydi. Lombroso bu kişilerin uzun süreler boyunca tecrit edilerek eğitilmesi sonucun da topluma kazandırılabilceğini savunmaktaydı.

Lombroso çok fazla eleştirildi ve bu eleştirilerin sonunda çevrenin, iklimin ve bazı hastalıklarında suç üzerinde etkili olabileceğini kabul etti. Aynı zamanda Lombroso, bilimsel ve istatistik verileri kullanarak Pozitivist kriminoloji biliminin kuruluşuna öncülük etmiştir (Dolu ve diğerleri, 2012:36).

2.3.2. Genetik (Çağdaş Biyolojik) Yaklaşımlar

Genetik yaklaşıma göre, suç davranışına sebep olan şey kromozomlar vasıtasıyla anne ve babadan çocuklarına geçmektedir aynı bazı hastalıkların gen yoluyla çocuklara geçmesi gibi.

Bu alanda yapılan çalışmalar genellikle aileler üzerinde yapılmıştır. Ailelerin suçluluk durumları biyolojik olarak açıklanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca bu çalışmalarda ikiz çocuklarda yoğun olarak incelenmiştir. Bunun temel nedeni ortam ve kalıtsal durumların açıklanmaya çalışılmasıdır. Bu alanda yapılan çalışmalarda suç geninin varlığı kabul edilmiştir.

2.4. Psikolojik Teoriler

2.4.1. Psikanalitik Yaklaşım

Sigmund Freud'un kurucusu olduğu psikanaliz, insan zihnini farklı parçalara bölerek beynin davranış yapısını çözmeye çalışmaktadır. Freud, bu çözümlenmeyi yaparken id, ego ve süper ego olarak insan beynini üç kısma ayırmaktadır. Freud'a göre bu üç kısım insanın zihin oluşumunu meydana getirmektedir. İd, içimizde bulunan doyumsuz hayvanı temsil etmektedir. Sadece ihtiyaçları düşünen, bencil, dürtüsel yanımızdır. Buna cinsellik, açlık, kin örnek gösterilebilir. Bu yönü ağır olan bireylerde vicdan duygusunun gelişimi zayıftır. Ego, id ile çevre arasında bir düzen kuran bölümdür. İdin ortaya çıkardığı dürtüleri çevreye ve kurallara uygun bir şekilde düzenlemeye çalışmaktadır. Ego insanların yaşamlarını sağlayan zihinsel işlemleri gerçekleştirmektedir. Süper ego ise bireye kurallar ve değerler bütünlüğü içerisinde yön veren taraftır. Buna kısaca gelişen 'vicdan' duygusu da diyebiliriz. Bireyler bu evrede yasaklara veya kültüre göre bir yol haritası belirlerler (Karaosmanoğlu, 2002)

August Aichorn, Avusturyalı bir psikologdur ve suç davranışını incelerken ilk defa psikanaliz ilkelerini kullanmıştır. 1925 yılında 'Dikbaşlı Gençlik' kitabı bu çalışmayı yayınladığı kitaptır. Aichorn, bireylerin doğduklarında asosyal kişilikler olduklarını

söyler. Bu durum zamanla çevre ile kurulan iletişim ve etkileşim sayesinde son bulur. Asosyal olduğu durumda kişi çevredeki normlardan habersizdir ve haz evresini (id) yaşamaktadır. Sosyalleşmenin başlaması ile birey isteklerinin gerçekleşmediğini anlar ve gerçeklik ile tanışır. Bu evre gerçeklik evresidir (ego). Bu evrede birey çevresinde bulunan bütün bireylerin kendisi gibi isteklerinin olduğunu fakat topluluğun devam ve düzeninin sağlanması için bireylerin bu isteklerden vazgeçtiklerini görür. Kendisi de bu isteklerden vazgeçmeye başlar. Bu evreninde başarılı bir şekilde gerçekleşmesi ile sonraki evre olan sosyalleşmenin tamamlandığı süper ego evresine geçiş sağlanır. August Aichorn, bu dönemlerdeki geçişlerin başarılı olmaması durumunun suç oluşturacağını savunmaktadır. Özellikle haz evresinden, gerçeklik evresinde oluşan sıkıntılar bireylerde anti-sosyal bozukluklara ve suça yol açacaktır. Bazı kişiler doğuştan suçlu olurlar ki bunlara ‘açık suçlu’ denilmektedir. Bazı bireyler ise suç için uygun zaman gelene kadar beklerler ki bunlarda ‘gizli suçlu’ olarak tarif edilmektedir (Dolu ve diğerleri, 2012:39-40).

Aichorn’a göre, suç tek başına incelenecek ve açıklanacak bir konu değildir. Suç bireylerin derinlerde bir yerde psikolojik bir problemin olduğunun göstergesidir. Suç fırsatları, kötü arkadaşlar gibi etkenler suçu direkt olarak etkilememektedir. Sadece bireyi provoke eden etkenler olmaktadır (Dolu ve diğerleri, 2012)

Psikanaliz yaklaşımının eleştirilen en önemli tarafı test etme ve ölçme noktasıdır. Çünkü id, ego ve süperego kavramları test edilebilir ya da ölçülebilir kavramlar değildir. Psikanaliz yaklaşım çok az sayıda psikolojik hastalığı bulunan suçluya uygulanmıştır. Bu yönüyle de eleştirilmektedir (Dolu, 2010:180).

2.4.2. Genel Kişilik Özellikleri ve Suç

Psikolojik bir durum olan kişilik özellikleri kişilerin suça sürüklenmesinde önemli bir etkidir. Kişinin agresif, saldırgan olması, şiddete daha fazla başvurması diğer bireylerden daha fazla suç işlemesine neden olabilmektedir. Kişisel özellikler ve ani tepki verme, negatif duygusallık ve psikopati bu durumun en temel göstergesidir (Dolu ve diğerleri, 2012:40).

Bu başlık altında iki önemli kavram bulunmaktadır. Bunlar psikoz ve nevrozdur. Bazı akıl sağlığı bozulmuş kişilerin, davranışlarını etkilenen önemli iki faktördür. Bu iki faktörde kişinin gerçeklik algısı ile ilgilidir. Eğer kişi gerçeklik algısını kaybederse bu

durum psikozdur. Kişi gerçeklik algısını kaybetmemiş durumdaysa bu duruma nevroz adı verilmektedir (Demirbaş, 2001:112).

Psikolojik olarak sağlığı yerinde olmayan bireyler diğer bireylere oranla toplumsal uyarıcılara karşı daha duyarsızdır. Onları kontrol etmek için çok daha fazla uyarıcıya ihtiyaç vardır. Psikopatiye neden olan etmenlerin başında kişinin anne babasının olmaması, ebeveynleri tarafından yoğun olarak şiddet görmeleri, istenilmeyen kişiler olmaları gibi nedenler bulunmaktadır. Psikopati durumu zorda olsa tedavi edilebilmektedir. Psikopati durumu suç olgusunu açıklamak için yeterli bir durum değildir. Bunun temel nedeni psikopati durumunda suç işleyen kişi sayısının düşük olmasından kaynaklanmaktadır (Sokullu Akıncı, 1999:173).

Nevrozu bulunan kişilerde, iç çekişmeler, çözülemeyen ihtilaflar, ruhi sıkıntı durumları bulunmaktadır. Bu kişiler kendilerinden uzaklaşmaktadır. Nevrotik hastalar hasta olduklarının farkındadırlar. Hastalığın tedavisi için ise çoğu zaman bir şey yapamamaktadırlar ve bundan dolayı bazı sıkıntılar yaşamaktadırlar (Dönmezer, 1994:152).

2.4.3. Zekâ ve Suç

Zekâ, son yüzyıllarda kriminoloji için önemli bir araştırma konusu olmuştur. Zekâ ve suç arasındaki ilişkiyi araştıran birçok çalışma yapılmıştır. Zekâ seviyesinin düşük olduğu bireylerin suç işleme olasılığının yüksek olduğu savunulmuştur.

Goddard'a göre zekâ geriliği olan bireylerin, toplumsal normları anlama ve toplumsal normlara uygun davranabilme gibi bir yetisi bulunmamaktadır. Ahlaki olarak doğru ve yanlış ayır edebilmek için bir zekâ seviyesine sahip olmak gerekmektedir. Bu nedenle zekâ geriliği olan kişiler bu ayrımı yapamadıkları için suç işleyebilmektedirler. Bu kişilerin suçlu olup olmadığını belirleyense toplum ve çevredir. Zekâ geriliği olan bireylerin suça karışmaması için ihtiyaçlarının karşılanıyor olması gerekmektedir. Eğer böyle bireylerin ihtiyaçları karşılanmıyorsa kötü niyetli bireyler tarafından suça sevk edilebilirler (Dolu, 2010:187-188).

Zekâ ve suç arasında belirli oranda pozitif ilişki bulunsa da bu durum beyaz yaka suçlarını ya da bilişim suçlarını açıklama konusunda yetersizdir. Çünkü bu tarz suçları işlemek için normalin üstünde bir zekâ seviyesine sahip olmak gerekir.

2.4.4. Ahlaki Gelişim ve Suç

Dolu (2011), bazı insanların diğerlerine göre daha fazla suç işlemesinin nedenini ahlaki gelişime bağlamaktadır. Kohlberg'in ahlaki gelişim modelini kullanan bu görüşe göre, bireyler ahlaki olarak kendilerini ne kadar geliştirirlerse, suç işleme oranları o kadar düşecektir. Kohlberg'in ahlaki gelişim modeli altı aşamadan oluşmaktadır. Bunlar:

- 1- Ceza ve itaat
- 2- Bireysel olma, karşılıklı olma ve çıkar
- 3- Bireyler arası uyum
- 4- Kanun ve düzene olan eğilim
- 5- Toplumsal anlaşma
- 6- Evrensel ahlaki ilkelerdir.

Alt basamaklarda olan bireyler daha bencildir. Daha üst basamaklara çıktıkça kendinden başka bireyleri de düşünmeye başlamaktadır. Böylelikle diğer bireylerin haklarını savunmaya başlamaktadır. Alt seviyelerde olan bireyler başkalarının düşünce ve haklarını düşünmeyen bireyler olmaktadır.

2.4.5. Alkol ve Uyuşturucu Madde Kullanımı

Alkol bireyin, iradesini, değerlendirme yeteneğini, görme ve işitme duyusunu zayıflatır. Bu yüzden bireyi yönlendiren tek şey alkol etkisindeki dürtüleri olur. Bu dürtülerin bazıları; sinir, isyan, açgözlülük, cinselliktir. Bu dürtülerin kontrolünde olan bireyler, mala karşı suçlar, şiddet suçları ve cinsel suçlar işleyebilmektedir. Alkol ve uyuşturucu kullanımı hemen hemen aynı etkileri doğurmaktadır ve kullanımın nedeni aynıdır. Bu neden kişinin içinde bulunduğu boşluk hissidir. Bu hissi gidermek ise çok zordur. Cinayet suçlarına bakıldığında ise alkol ve uyuşturucu etkisiyle işleme oranları oldukça yüksektir. Alkol ve uyuşturucu hem bireye hem de topluma ciddi zararlar vermektedir. Bu zararlarında başında da suç unsuru bulunmaktadır. Bu nedenle de kriminolojinin ilgi alanlarından biri olmuştur. Ülkemizde uyuşturucu almak, satmak ve bulundurma suçtur. Bunun yanında uyuşturucunun etkisiyle başka suçlarda işlenmektedir. Adam öldürme, şiddet suçları, cinsel suçlar, fuhuş bunların bazılarıdır (Dönmezler, 1994)

2.5. Sosyolojik Teoriler

Sosyal bilimciler, bireylerin neden suç işledikleri konusunda birçok teori oluşturmuşlardır. ‘İnsanlar neden suç işler?’ sorusunun yanıtı teorilerin referans aldıkları noktalara göre değişmektedir. İlk teoriler insanların suç işlemesinin nedeninin biyolojik etkenler olduğunu düşünmekteydi. Suçlu kişiler farklı anatomik yapılarla sahiptir görüşü etkin olmaktadır. Fakat bu görüş gerçekliği yansıtmada çok da başarılı sayılmazdı. Çünkü ‘hangi fiziksel özellik suça teşvik ediyor?’ sorusuna verilmiş ortak bir görüş belirtilemiyordu. Bu nedenle biyolojik teorilerin karşısına psikolojik teoriler çıktı. Bu teori suçun nedenini bireylerin fiziksel yapılarından değil de kişilik özelliklerinden kaynaklandığını söylemekteydi. Psikolojik teorilerin temelinde ise akıl hastaları bulunmaktadır. Fakat suça karışan herkesi akıl hastası ilan etmek teorik olarak mümkün değildir. Bu yüzden psikolojik teorilerde suç olgusunu açıklama konusunda eksik kalmaktadır. Psikolojik ve biyolojik teoriler, suç olgusunu açıklarken toplumsal nedenleri ve bireyin toplumsallaşma sürecini göz ardı etmektedir. Bu teorilere göre suçun yegâne sebebi bireyde ters giden ya da farklı olan bir takım özelliklerdir. Kısaca bu teorilere göre suçun temel nedeni bireyde meydana gelen fiziksel ya da ruhsal problemlerdir. Fakat bu görüş suç olgusunu açıklama konusunda yeterli değildir. Bunun en temel nedeni meydana gelen bütün suç ve suçlu faaliyetleri açıklama konusundaki yetersizliktir (aktarılan Giddens, 2013: 840); (aktaran Kışan, 2018: 23). Bütün bu sebeplerden dolayı suçu tanımlarken ya da anlamlandırırken toplumsal nedenlerin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Suç sosyal faktörlerin etkisinde çok fazla kalmaktadır. Bunun en temel göstergesi suç oranlarının bölgelere göre değişim göstermesidir. Aynı zamanda suç türlerinin de değişim göstermesidir. Adam öldürme suçunun tek nedenini biyolojik ya da psikolojik nedenlerle açıklarsak kan davası ya da namus cinayetlerini açıklama konusunda bu teoriler yetersiz kalacaktır. Bir diğer nokta ise şehirlerin belirli bölgelerinde suç oranlarının çok fazla olmasıdır. Bu bölgelerin biyolojik ya da psikolojik hangi nedenlerden dolayı böyle olduğu konusunda açıklama getirmek çok zordur. O nedenle sosyolojik teoriler suç olgusunu çok yönlü olarak ve bir bütünlük içerisinde incelemektedir (Soyaslan, 2008: 20).

Özellikle 20. yüzyılda ortaya çıkan büyük toplumsal hareketler suçun yalnızca bireysel ya da psikolojik nedenlerle açıklanamayacağını, bireyi suça sürükleyen sosyal

sebeplerin de var olduğu görüşünü ortaya çıkarmıştır. Toplumda yaşanan ekonomik, göç, doğal afetler, savaş, iç karışıklık, siyasi otorite boşluğu gibi nedenlerin varlığı toplumu birbirine bağlayan toplumsal ilişki bütünlüğünü bozarak suç oranının artmasına neden olmaktadır. Durkheim bu durumu ‘anomi’ kavramı ile açıklamaktadır. Durkheim’e göre suçun oluşmasında bireyin kişisel özellikleri ve kişisel hazları ön plana çıkmaktadır fakat bu kişisel haz, heves ve arzuların sosyal düzen sayesinde kontrol altında tutulduğunu ve böylece suçun kontrol edildiğini söylemektedir. Fakat yukarıda anlatılan toplumda yaşanan önemli toplumsal hareketler sosyal düzenin ve kontrol mekanizmasının işlevini yitirmesine neden olmaktadır. Böyle bir durumda ise suçun oluşması kolaylaşmaktadır. Çünkü bireylerin haz, heves ve arzularını kontrol edebilecek başka bir mekanizma bulunmamaktadır. Böylelikle suçluluk oranının yükselmesi çok doğal bir durum olmaktadır (Başbüyük ve Karakuş, 2010: 67-70).

Bireyleri bütün yapıp etmelerini toplumdan öğrenerek gerçekleştirmektedirler. Bu yüzden suçu da öğrenmektedirler. Suç kalımsal bir durum değildir. Çevre tarafından şekillenen ve öğrenilen bir davranış biçimidir. Toplumsal normlar, değerler sosyalizasyon suçun oluşmasındaki en önemli etkenlerdir. Suç bir tanımlama bir davranış biçimi değildir. Davranışla ilgili olan suç etiketidir (İçli, 2007:87-88).

Kısaca sosyolojik suç teorileri, suçun ya da sapmanın açıklamasını yaparken bir tek nedene dayanarak bu açıklamaları yapmazlar. Psikolojik ve biyolojik suç teorilerinin tek başlarına suç olgusunu açıklamada yeterli olmadığını söylemektedir. Ceza infaz kurumunda dünyaya gelen bir çocuğun suçlu olarak doğmadığını ya da suç oranı yüksek bir bölgede doğan bir çocuğun suçlu olarak dünyaya gelmediğini söylemektedir. Bireyler suçu ya da suçlu olmayı sonradan öğrenmektedirler.

Siegel tarafından sosyolojik suç teorileri dört temel bölümden oluşmaktadır (İçli, 2007: 89)

Bunlar:

- 1- Sosyal Yapı Teorileri: yapısalcı fonksiyonalist kuram, gerilim kuramı, alt kültür teorileri, sosyal ekoloji/organizasyonsuzluk teorileridir.
- 2- Sosyal Süreç Teorileri: sosyal davranış ve öğrenme teorileri, kontrol teorileri, etiketleme teorisi

- 3- Çatışma Teorileri: çatışma teorisi, Marksist düşünce ve suç
- 4- Feminist Kuram

2.5.1. Sosyal Yapı Teorileri

Toplum gruplar halinde birlikte yaşayan sosyal bir organizasyondur. Bu sebeple bireylerin toplumun bir parçası olması sosyalizasyonun, eğitimin ve kültürün de bir parçası olması demektir. Toplumun bütün parçaları (kültür, din, dil, etnisite vb.) toplumsal yapıyı oluşturmaktadır. Bireylerin davranışlarının dinamik olması ve süreklilik arz etmesi sebebiyle toplumsal yapılar sürekli olarak değişim halindedir. Bütün bu değişimin açıklanması ise sosyoloji biliminin işidir. Bu sebeple sosyolojik yaklaşımlar, sosyal yapı teorileri ile suçun dağılımını, suçun etkiselliğini, sosyalizasyonun etkisini araştırmaktadır (İçli, 2007:87-91).

Sosyal yapı teorileri, suçu sosyal yapının bir sonucu olarak ortaya koymaktadır. Bu sebeple sosyal yapının iyi analiz edilmesi gerektiği görüşüne sahiptirler. Sosyal yapıda meydana gelecek her değişim, suç olgusunda da değişime neden olacaktır. Suçun azalması ya da artması sosyal yapıya bağlı olan bir durumdur. Dolayısıyla sosyal yapı teorileri sosyal yapının niteliklerini açıklayan ve neler olduğunu tespit etmeye çalışan teorilerdir. (Akpınar, 2018: 52)

Sosyal yapı teorileri, yapısalcı fonksiyonalist teorileri, gerilim teorileri, alt kültür teorileri ve sosyal ekoloji teorileri olarak ele alınacaktır.

2.5.1.1. Yapısalcı Fonksiyonalist Teoriler

Bu teorinin kurucusu ve öncüsü Emile Durkheim'dir. "Suçun Yapısal Fonksiyonel Sınırlanması Teorisi" Durkheim'in sosyolojik açıdan suçu tanımlama ve suçluluk alanındaki ilk teori olarak kabul edilmektedir. Bu teori 1895 yılında yayınlanmıştır. O yıllarda patolojik suç teorileri çok fazla ilgi görmekteydi. Durkheim'in suçun yapısal fonksiyonel sınırlanması teorisi, suçun her toplumda var olduğunu ve her çeşit suçun toplumlarda görülebileceğini söylemektedir (Demirbaş, 2001:126).

Durkheim, kriminolojiye birçok katkı sağlamıştır. Bunların başında suç davranışının neden gerçekleştiğini ve toplumu nasıl etkilediği konusunda önemli yaklaşımlar geliştirmiştir. Durkheim, bu alanda çalışan birçok düşünürü etkilemiştir. Suçun normal

bir davranış olduğunu söyleyerek her toplumsal statüde olabileceğini söylemiştir (İçli, 2007: 91)

Durkheim suçu, sosyal davranışın içinde normal bir olgu olarak tanımlamaktadır. Suç çok fonksiyonlu bir durumdur. Her toplumda, sosyal ve ekonomik yapı içerisinde bulunabilmektedir. Suçu açıklarken gruplara ve organizasyona bakmak gerekmektedir. Çünkü suçu oluşturan temel unsurlar bunlardır. Bireyi suça iten bulunduğu toplumdaki farklılıklardır. Suç bazı durumlarda faydalı bir eylem olabilir. Bunun temel sebebi suçun toplumun temel değerlerini ve normlarını hatırlatmasıdır. Aynı zamanda da toplumsal değişimin mümkün olduğunu göstermektedir. Toplumsallık içinden suçu kaldırmak mümkün değildir. Suçu ortadan kaldırmak için uygulanacak şiddet ya da baskı suçu ortadan kaldırmak yerine suçun şekil değiştirmesine neden olacaktır. Suç olgusunu ortadan kaldırılması toplumun tamamının kolektif bir bilinç ile suç olgusundan vazgeçmesi ya da ondan tiksinişi ile olacaktır. **Örneğin şiddet suçunun, şiddet uygulayanlar ve diğer bireyler tarafından aynı oranda nefret etmesi ile bu suç toplumsallık içinde kaybolup gidecektir.** Durkheim suç olgusunun 'anomi' kavramı ile açıklamaktadır. Durkheim anomiyi, toplumsal normların zayıflaması ya da ortadan kalkması olarak tanımlamaktadır. Bu normların zayıflaması ya da ortadan kalkması kargaşaya neden olmaktadır. Bu durum da suç eylemini oluşturmaktadır (Bal, 2013: 38-43).

Durkheim'in fikirlerini içinde barındıran 'Gereklilik Kuramı' suçu şu dört yönünden dolayı faydalı bulmaktadır. Bunlar:

- 1- Suç toplumu bütünleştirir.
- 2- Suç özgürlüğün bir bedelidir.
- 3- Suç beraberinde yenilikler getirir.
- 4- Suç değer ve normları vurgulamaktadır. (Yücel, 2004:46-49).

Merton Durkheim'in anomiyi teorisini geliştirmiştir. Bireyin toplumsallık içerisinde hedefine ulaşması için izlediği yasal ya da yasadışı yolun uyum içerisinde olması gerektiğini savunur. Böylelikle toplum içerisinde bir düzen oluşur. Merton bireyde var olan arzuların ve isteklerin gerçekleşmemesi halinde sapma davranışının oluşacağını söyler. Bu sapma, toplumsal normlardan ve kurallardan sapma olarak ya da hukuk kurallarından sapma olarak gerçekleşebilmektedir. Bu durum ise 'anomiyi' oluşturur.

Toplumsal hayat bütün bireylere aynı şartları sunmaz. Bazı bireyler ya da gruplar düşük sosyo-ekonomik şartlara sahiptir. Bu durumdan kurtulmanın yolu ise çoğu zaman onlar için yasal olmayan yollardır. Çünkü yasal olan yollar zorlu bir süreçtir. Bu zorluklara rağmen başarılı olunup olunamayacağı ise bir bilinmezliktir. Zenginlik ya da mal isteği yasal yollarla da sınırlı bir hal almış ise kişinin başvuracağı yol yasal olmayan yoldur. Bu durumda anomiyi oluşturur. Böylece sapma ve suç davranışının gerçekleşmesi kaçınılmaz olur (Merton'dan aktaran, Akpınar, 2018: 549).

2.5.1.2. Gerilim Teorileri

Amerikalı sosyolog Robert Merton tarafından geliştirilen bir teoridir. Durkheim'in 'anomi' teorisini Amerika'da yüksek olan suç oranlarının açıklanmasında kullanmasının doğru olduğu savunmuştur ve bu teoriyi geliştirmiştir.

Merton (1968) neden Amerika'da suçun düşük sosyo-ekonomik durumda bulunan insanlardan tarafından yoğun bir şekilde tercih edildiğini açıklamaya çalışmıştır. Merton'a göre, Amerika'da zengin ve fakir, beyaz ve siyah herkese gösterilen ortak amacın ne olursa olsun 'para kazanmak' ve 'zengin olmak' olması bu durumu tetiklemektedir. Fakat Amerikan rüyası olarak tanımlanan bu hedef ulaşılabilir bir hedef değildir. Bu hedefe ulaşmak için bütün toplumsal grupların imkânları aynı değildir. Bu hedeflerin altında yoğun baskı hisseden dezavantajlı gruplar bu hedefe ulaşmak için yasal olmayan yollara başvurumaktadırlar. Merton böyle bir hedefe ulaşmak için bireyler arasında eşit şartlar olması gerektiğini savunmaktadır. Merton böyle toplumları iyi düzenlenen toplumlar olarak adlandırmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Merton suçu oluşturan unsur toplumda aniden gelişen ya da değişen olgular olmaktan ziyade toplumsal yapının tam kendisi olarak tanımlamaktadır.

Merton'a göre temel problem, farklı toplumsal yapılardaki sapma davranışı neden farklılaştığı ve neden farklı görünüm kazandıdır. Merton, biyolojik suç teorileri, psikolojik suç teorileri ve özellikle Freud'un teorilerini reddetmiştir (Bal, 2013: 43).

Merton'a göre suç, toplumun önüne konan amaçlar ve bunlara ulaşmak için kullanılan araçların uyumsuzluğu nedeniyle oluşmaktadır. Bu sebeple kişinin yaşadığı gerilimi tarif etmek için beş farklı davranış kalıbı oluşturmuştur. Bu beş tip: uyumluluk, yenilikçilik, şekilcilik, geri çekilme, isyankârlık tipleridir (Kızmaz, 2005:154-155).

- 1- Uyumluluk Tipi: Toplumlarda en yaygın tiptir. Bu tipte bireyler toplumun hedeflerini ve araçlarını kabul etmektedir.
- 2- Yenilikçilik Tipi: Bu grupta bulunan bireyler, toplumun belirlediği hedefleri kabul ederler. Fakat bu hedeflere giden yasal yollar yetersiz gelirse farklı ve yeni araçlar keşfederler. Amaca ulaşmak için hırsızlık yapmak ya da görevi kötüye kullanmak gibi fiilleri gerçekleştiren kişiler bu kategoride değerlendirilebilmektedir.
- 3- Şekilcilik Tipi: Bu grupta bulunan bireyler belirlenmiş hedeflere ulaşamayacaklarını anladıklarında bunlardan vazgeçerler ve mevcut kurallara uyarlar. Kurallara uymaya devam ettikleri için sapma davranışı sergileyip sergilemedikleri tartışmalıdır.
- 4- Geri Çekilme Tipi: Bu gruptaki bireyler ne toplumsal hedefleri ne de o hedefe giden araçları kabul eder. Toplumda kabul görmüş, hedef ve araçlara yabancılaşmış bireylerdir. Genelde bu hedeflere ulaşmak için yoğun çalışmış ve başarısız olmuş bireylerde görülmektedir. Alkol, uyuşturucu, serserilik gibi kendini göstermektedir.
- 5- İsyân Tipi: Bu grupta bulunan bireyler mevcut düzene karşı çıkarlar. Toplumsal hedefleri ve araçları reddettikleri gibi yeni hedefler ve araçlar geliştirirler.

	Toplumsal Hedefler Ve Amaçlar	Toplum tarafından onaylanan yollar ve araçlar
Uyumluluk	+	+
Yenilikçilik	+	-
Şekilcilik	-	+
Geri Çekilme	-	-
İsyankârlık	+/-	+/-

Tablo 1 Merton 'un Uyum Şekilleri

Tabloda (+) kabul etmeyi (-) reddetmeyi (+/-) eskiyi yok edip yenisini getirmeyi ifade etmektedir (İçli, 2007: 95).

Merton'un anomi kuramı bireylerin neden sapma davranışı sergilediklerini doğrudan bize söylemez. Bunun yerine, suç oranlarını açıklamaya çalışır. Bunu yaparken de toplumda mevcut bulunan hedeflere ulaşma noktasında bütün bireylerin eşit olmadığını varsayarak söyler. Merton'a göre suçun oluşmasında kişiliklerin değil, sosyal koşulların rolü vardır (İçli: 2007: 97).

Gerilim teorisinin zayıf yönleri ve eleştirildiği noktalar da bulunmaktadır. Benzer gerilimleri yaşayan ve zor şartlar altında aynı ortamda yaşamlarını sürdüren insanların bazıları suç eylemine yönelirken neden bazıları suç işlememektedir (Dolu, 2010:229-330)? Gerilim teorisi mala karşı işlenen suçları açıklamada başarılı bir teoridir. Fakat tüm suç türlerini açıklama konusunda eksikleri bulunmaktadır. Suç işlemede bireysel farklılıklar bulunduğunu göz ardı etmektedir. Kültürden kaynaklı namus ve töre cinayetlerini açıklama konusundaki yetersizlikler bu teorinin eleştirildiği noktalardandır. Toplumsal eşitsizlik tüm bireyler üzerinde suça yönelim etkisi yaratmamaktadır (Akpınar, 2018: 58).

2.5.1.3. Alt Kültür Teorileri

Alt kültür kısaca toplumlarda var olan egemen kültürün dışında kalan diğer kültürel gruplardır. Her toplumda bu gruplar mevcuttur. Alt kültür grupları egemen kültürden dil, din, giyim, gelenek vb. farklılıklar göstermektedir. Günümüzde özellikle metropollerde, etnik, dinsel, dilsel birçok alt kültür grupları bulunmaktadır. Popüler kültürün dışında kalan bu kültürel gruplar kendilerine özgü yaşam tarzı benimsemiş gruplardır. Türkiye'den Almanya'ya çalışmaya giden Türk ailelerin çocuklarının oluşturdukları yarı Alman yarı Türk kültürü bir alt kültür örneğidir. Amerika'da yaşayan Kızılderililerin, göçmenlerin ve zencilerin oluşturduğu kültürel gruplar yine bir alt kültür örneğidir.

Kriminolojide ise alt-kültür kuramı, alt sınıfa mensup erkeklerin, çocukların çocuk suçluluğuna sürüklenmesi, ergenlik döneminde dâhil olunan suç gruplarının açıklanması için kullanılmaktadır. Bu durumun temel nedeni ise alt kültüre mensup

bireylerin popöler kültüre mensup bireylerden farklı olarak karşılaştıkları sorunlara bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır (İçli, 2004:89).

Sellin, kültür insanlara farklı şartlarda nasıl hareket etmeleri gerektiği konusunda onlara yol göstermektedir. Kültür bireylere yol gösterir. Birden fazla kültürün bireylere rehberlik etmek istemesi durumunda Sellin'in 'birincil çatışma' olarak tanımladığı durum ortaya çıkar. Bu sorunun temel nedeni göç ve yoğun nüfus hareketleridir. Bu hareketler sonucunda bireyler birdenbire kendilerini farklı ve hâkim bir kültürün içinde bulurlar. Bu durumdan ise en çok çocuklar etkilenmektedir. Bunun temel nedeni ise çocukların hangi kültüre göre davranması gerektiğini bilememesinden kaynaklanmaktadır. 'İkincil çatışma' ise bir kültürel yapı içerisinde sonradan bazı grupların oluşturduğu kültürel durumlardır. Bu 'kültür içindeki kültür' olarak tanımlanmaktadır. Bu iki kültürün çatışması ise suç unsurunun temel nedeni olarak tanımlanabilir. Sosyal çatışmalar ve suç birincil ve ikincil çatışmanın sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Sellin'e göre kültürel çatışma üç şekilde meydana gelmektedir. Birincisi, komşu kültürlerin birbirilerine yakın olan fiziki sınırlarında; ikincisi, bir kültürün diğer kültürü hâkimiyeti altına almak istemesi; üçüncüsü, bir kültürün diğer kültürün bulunduğu bölgeye göç etmesidir (Sellin'den aktaran, Akpınar, 2018, 59)

Bu teori kapsamında ülkemize bakıldığında, kan davaları, namus cinayetleri, çete suçları bu kapsamda açıklanabilmektedir. Fakat bu suç grupları mevcut suçluluk içerisinde az miktarda yer kaplamaktadır. Bu yüzden alt-kültür teorisi bütüncül bir açıklama yapmamasından dolayı eleştirilmektedir (Kızmaz, 2005:161).

2.5.1.4. Sosyal Ekoloji/Sosyal Organizasyonsuzluk Teorileri (Chicago Okulu)

Suç ekolojisi yaklaşımı, suçu klasik okul, biyolojik suç teorileri ve psikolojik suç teorilerinin aksine birey eksenli değil, bireyin içinde bulunduğu çevre ile ele alır. Suç davranışını tekil ve bağımsız bir olgu yerine sosyal ve fiziksel çevre bütünlüğü içinde çoğul bir olgu olarak inceler. Bu yaklaşımın temellerini Belçikalı bir matematikçi ve istatistikçi olan Adolphe Quetelet ve Fransız hukukçu ve istatistikçi olan André-Michel Guerry atmıştır. Belirli mekânda ve zamanda oluşan suç olgusunu büyük resme bakarak inceler. Suç ekolojisi yaklaşımının en büyük temsilcisi Chicago Okulu'dur. 'İnsan yaşadığı yerin çocuğudur' diyen Chicago Okulu suçun nedenini insanların

yaşadıkları sosyal ve fiziksel çevrede olduğunu savunmaktadır (Dolu, Geleri, Bahar, 2013, 5-6).

Chicago Okulu, sosyal düzenin olmadığı mahalle ve sokaklarda incelemeler yapmışlardır. Bu incelemelerde toplumun benimsediği değerlerin yerini suçun aldığını ve bu durumun nesilden nesile aktarıldığını görmüşlerdir. Chicago Okulu, suç işleyen bireyler yerine suçun bölgesiyle ilgilenmişlerdir. Bu çalışmalarını Park ve Burgess derinlemesine yapmışlardır. Burgess Chicago şehrini 5 bölgeye bölerek bir ‘çember teorisi’ oluşturmuştur. Her bölge kendine göre bir kültür ve yapı geliştirmiştir. Çemberin merkezinden dışa doğru gidildikçe suç oranı artmaktadır (İçli, 2007, 102-104). Şehre yeni gelen göçmenler özellikle ulaşım maliyeti nedeniyle şehrin merkezine yerleşmeye başlamışlar ve şehir merkezinde bulunan yerleşimler çemberin diğer yerleşim yerlerine göre daha fakir kesimleri oluşturmuştur. Bu çalışma ile ortaya atılan teori arasında büyük bir uyum vardır. Suç sosyo-ekonomik olarak alt tabakada çok daha fazla görülmektedir (Dolu ve diğerleri, 2013, 6). Robert E.Park, büyük kentlerde suç oranının yüksek olmasının nedenini gruplarının birbirlerini kontrol etmesinin zayıflamasına bağlamaktadır. Aynı zamanda nüfusun ‘mobilitésinin’ (mobilite, değişim, kazanılan tecrübeler, insanların nesnelere duydukları arzular ve bunların değişimi) suç olgusunun nedenidir (Bal, 2013: 46-50).

Chicago Okulu’nun bir diğer önemli kuramı ‘sosyal düzensizlik’ kuramıdır. Chicago kentinde Park ve Burgess’in çalışmaları örnek alınarak Shaw ve McKay tarafından yapılan çalışmalar sonucunda oluşturulmuştur. 1860 ve 1910 tarihlerinde Chicago kentinin sanayileşmesiyle birlikte hızlı bir nüfus artışı gerçekleşmiştir. Bu nüfus artışına bağlı olarak kentte önemli, ekonomik, sosyal, demografik, kültürel sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunları Park ve Burgess çevre-insan ilişkileri bağlamında ele almışlardır. Shaw ve McKay bu sorunları daha derinlemesine inceleyerek sosyal düzensizlik teorisini oluşturmuşlardır. Shaw ve McKay yaptıkları çalışmada geçmiş 30 yıl içinde mahkeme kayıtlarını, resmi istatistikleri kullanarak suçun yoğun olarak işlendiği yerleri tespit etmişlerdir. Bu oranın neden yüksek olduğunu araştırmışlardır. Bu çalışmanın en önemli bulgusu suç oranının yüksek olduğu yerlerde göçmenlerin ve azınlıkların birlikte yaşaması, fakat zamanla bu durumun değişmesine rağmen suç oranının düşmemesidir. Örneğin suç oranının yüksek olduğu bir bölgede İtalya’dan İrlanda’dan gelen göçmenler ve farklı etnik ya da dinsel gruplar bir arada

yaşamaktadır. Bu yüzden çatışmalar meydana gelmekte ve suç oranı yükselmektedir. Fakat zamanla bu bölgede etnik, dinsel, kültürel yapı değişse de suç oranı düşmemektedir. Suç oranı yüksek olan yerlerin özelliklerini ortaya koymak için bölgede araştırmalar yapılmış ve suça karışan bireyler ile görüşülmüştür. Bu görüşmeler sonucunda düşük sosyo-ekonomik yapı, göçler, kültürel farklılıkların ve etnik farklılıkların yoğun olduğu bölgelerde suç oranının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Shaw ve McKay bu çalışmayı 30 yıl içinde 3 dalga halinde tekrarlamışlardır. Fakat sonuç değişmemiştir. Suç şehir merkezinin dışına gittikçe azalıyor. Suç oranının yüksek olduğu yerler ise gene şehir merkezleridir. Bu merkezlerde etnik, kültürel, dilsel ve dinsel gruplar değişse de suç oranı değişmiyor (Dolu ve diğerleri, 2013, 7).

Suç ekolojisi teorisi, çok etkili bir teori olmuştur. Özellikle 1950'lere kadar sosyal düzensizlik teorisi ile kriminolojide tekel konumunda olmuştur. Bu dönemden sonra da etkisine devam eden Chicago Okulu kontrol ve öğrenme teorileri ile gündemde kalmıştır (Dolu ve diğerleri, 2013, 7). Bu kuram, yapılan çalışmaların resmi kayıtlarla sınırlı kalması, eşit olmayan güç dağılımına önem vermemesi, sınıf farklarını göz ardı etmesi, suçun oluşunda kültürel öğeleri vurgulamaması, suç oranının yüksek olduğu bölgelerde suç işlemeyen bireylerin durumlarını açıklayamaması gibi konularda eleştirilmiştir (Kızmaz, 2005: 153-154).

2.5.2. Sosyal Süreç Teorileri

2.5.2.1. Sosyal Öğrenme ve Davranış Teorileri

Bireyler topluluk ve gruplar halinde yaşayan sosyal varlıklardır. Toplulukların ve grupların ise belirli normları bulunmaktadır. Bu normlar insanların davranışlarını belirlemektedir. Sıkı bir ilişki içerinden bulunan bireylerin birbirlerini taklit ettiğini savunan bu teori bireylerin şiddet ve suç eylemlerini taklit yöntemiyle sonradan öğrendiğini savunmaktadır. Bu duruma sebep olan temel faktörler ise aile, çevre ve kitle iletişimdir. Ailenin dağılmış olması, aile bireylerinde suçlu bir kimsenin bulunması, kitle iletişimde sürekli olarak şiddete yönelik görüntüler, suçlu arkadaş

çevresi gibi nedenler bireylerin suça sürüklenme nedenleri olarak görülmektedir (Kızmaz, 2005: 162).

Bandura'ya göre, bireyler doğduklarında şiddet nedir bilmezler, hayatları boyunca bu durumu öğrenirler. Bu durum daha çok sinema ve televizyondan öğrenilmektedir. Özellikle şiddet ile çözüm bulan kişi ve bu kişinin ödüllendirilmesi öğrenme sürecini hızlandırmaktadır. Bireylerin yaşları ilerledikçe bu davranış biçimi kalıcı olmaya başlamaktadır. Psikolojik ve biyolojik faktörler kişinin suç işlemede etkili olsalar da şiddet eğilimini ortaya çıkartan çevre faktörüdür (İçli, 2007: 116).

Gabriel Tarde, 'toplum nedir' sorusuna 'toplum taklittir' diyerek cevap vermiştir (Dolu ve diğerleri, 2013, 10). Tarde suçu psikolojik ve biyolojik olarak açıklayan teorileri reddetmiştir. Suç işleyen kişilerin normal olarak doğduklarını ve suç işleme eylemini sonradan öğrendiklerini savunmuştur. Tarde'ye göre taklidin oluşması üç şekilde açıklanır. Bunlar:

- 1- Yakınlık derecesi, bireyler yakın oldukları kişileri daha çok taklit ederler.
- 2- Alt sınıftaki kişiler üst sınıftaki kişileri taklit eder.
- 3- Eski olanların yenilenmesi, bıçakla işlenen yaralama ya da öldürme suçlarının silah kullanımının artmasıyla azalması (Vold, Bernard ve Snipes aktaran, Akpınar, 2018, 65)

Edwin Sutherland'ın geliştirdiği 'Ayrımcı Birliktelikler Teorisi' sosyal öğrenme teorisi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Sutherland' a göre suç aynen bir yemeği yememek gibi öğrenilen bir davranıştır. Edwin Sutherland bireyi suça adım adım götüren 9 ilke vardır der. Bunlar:

- 1- Suç davranışı öğrenilir.
- 2- Suç davranışının öğrenilmesi diğer davranışların öğrenilmesi gibidir. Aynı kurallar ve ilkeler suç davranışının öğrenilmesinde de etkilidir.
- 3- Birey suç davranışını diğer bireylerle etkileşim halindeyken öğrenir.
- 4- Suç davranışını öğrenmede bireye en yakınları çok daha etkili olurlar.

5- Öğrenmenin durumunu bireyin görüşme sıklığı, yoğunluğu ve önem durumu belirler.

6- Suç davranışı ile iki şey daha öğrenilir. Bunlar: suç işlemenin teknikleri, suçu haklı çıkartan nedenler. Suç işleme teknikleri ile birey suçu nasıl işlemesi gerektiğini öğrenmektedir. Suç davranışını haklı çıkartan nedenleri öğrenmesinin sebebi ise onu suça motive etmek ve sonrasında da o suç nedeni ile vicdan azabı çekmekten kurtarmaktır. Özellikle kariyeri suç işlemek olan bireylerin bu durumu sindirmesi için önemlidir.

7- Öğrenme sürecinde kişi suçun iyi ve güzel olduğu ya da kötü bir davranış olduğu yönünde tanımlamaları da duyar.

8- Bireyin suçu tercih etmesinin temel nedeni, suç davranışını yaptığında takdir edileceğini düşünmesidir.

9- Suç davranışı gerekli ihtiyaçlar ve değerler olarak görülse de suç davranışını açıklamak için yeterli değildir. Çünkü bu değerleri ve ihtiyaçları karşılamamanın yasal yolları da bulunmaktadır (Dolu ve diğerleri, 2013, 10-11).

Ayrırcı Birliktelikler Teorisi, orta ve üst sınıflara ait daha profesyonel suçları açıklamak konusunda çok başarılı olmuştur. Ancak bütün insanlar suç işleyen modeller ile karşılaşmasına rağmen neden suç işlemediği noktasını açıklamakta zayıf kalmıştır. Ayrıca kanunların çiğnenmesinin olumlu görülüp kanunlara uymanın ise olumsuz bakılması görüşü objektif bir görüş değildir. Bu yüzden suç davranışını açıklamakta yeterli değildir. Kuramın, aile yapısını, çevresel faktörleri, kitle iletişim araçlarının etkisinin varlığını belirtmesi önemli bir noktadır. Lakin bütün suç çeşitlerini açıklama noktasında bu durum aynı değildir. Kişinin tahrik edilmesi, hakaret gibi durumlar da suça yönelmektedir (Kızmaz, 2005: 163-164).

2.5.2.2. Kontrol Teorileri

Bu teori suç unsurunu, bireylerin sosyal norm ve değerlere bağlılık durumlarına göre incelemektedir. Bireylerin, aile, arkadaş, din, gelenek, kültür gibi toplumsal unsurlara olan bağlılığı suç işlemeyi önlemektedir. Bunun tam tersi toplumsal unsurlara olan bağlılık düzeyinin zayıf olması da bireyi suç işlemeye yönlendirmektedir. ‘uyum’

kavramı bu teori için önemli bir yerdedir. Sosyal unsurlara olan uyum bireyin suç ile ilişkisini belirlemektedir (Kızmaz, 2005:165).

1957 yılında Nye'nin yaptığı çalışmalar bu alanda yapılmış ilk çalışmadır. Ona göre çocuk suçluluğu öğrenme sürecinde ortaya çıkmaktadır. Fakat bu suçluluğun kontrol noktasında bir eksiklik olduğu için meydana geldiğini belirtmektedir. Ona göre sosyal kontrol sosyalizasyonla ilgilidir. Sosyalizasyon bireye doğruyu ve yanlışı ayırt etme yeteneği kazandırır (Bal, 2008:257-258). Sosyal kontrol doğrudan ve dolaylı olarak gerçekleşebilir. Doğrudan kontrol, bireylerin davranışlarını cezalandıran ya da ödüllendiren otoritenin kontrolüdür. Anne, baba gibi sevgi ve şefkat ile yapılan kontrol yöntemi ise dolaylı kontrol yöntemidir (İçli, 2007: 125).

Sosyal kontrol teorisinin dört temel ögesi bulunmaktadır.

1- Bağlılık, çocuklar ve gençler başta olmak üzere bireylerin, aileleri ve toplumu oluşturan insanlarla sıkı bir bağ içinde olmaları onları suç eyleminden uzak tutan faktördür.

2- Adanmışlık, sosyal kontrol teorisi bir duruma adanmış bireylerin suç işleme konusunda adanmışlığı olmayan bireylere göre daha az olacağını söylemektedir. Örneğin, iyi bir öğrenci olmak konusunda hedefi olan bir öğrencinin böyle bir hedefi olmayan öğrenciye göre suça karışma ihtimalinin daha az olacağını söylemektedir.

3- Sürekli meşguliyet, bir uğraşı olmayan bireylerin olan bireylere göre daha fazla suça karışma ihtimali olduğudur. Özellikle çocuklarda ve gençlerde bir hobi yoksa daha fazla suç unsuru ile karşılaşma ihtimali olmaktadır.

4- İnanç, toplumsal değerlerin ve normların ihlal edilmemesi için bireylerin bu norm ve değerlere faydalı olduklarına inanmaları gerekmektedir. Eğer böyle bir inanç yoksa ya da bu inanç zayıfsa bu norm ve değerlerin çiğnenmesi çok daha kolay olacaktır (Dolu ve diğerleri, 2013, 8-9).

Sosyal kontrol teorisinin aile, okul, inanç gibi toplumun temel gruplarını ele alması önemli bir yaklaşımdır. Yapılan çalışmalar bu unsurların suçla bağlantılı olduğunu göstermektedir. Fakat suçlunun motivasyonunun dışarıda bırakılması, suç gruplarının etkisinin önemsenmemesi, kişinin suç sürecinin ihlali gibi nedenlerden dolayı eleştiriye açıktır. Kişi ve toplum arasındaki bağı koparan durumları açıklamaması da bir

eleştirisi konusudur. Namus cinayetleri ve kan davaları suçları toplumsal değer ve normlardan sapma ile değil onlara aşırı bağlı olmaktan kaynaklanmaktadır (Kızmaz, 2005: 166-167).

2.5.2.3. Etiketleme (Damgalama) Teorileri

Bu teori bireylerin sosyal çevresi tarafından suçlu, sapkın ya da kötü insan olarak damgalanması ile başlamaktadır. Bu sebeple kişiler toplum tarafından dışlanırlar. Kendilerini yalnız hissederler. Bu duruma verdikleri tepki ise suç işlemek ile olur. Böylece suçun yaygın olduğu gruplarda kendilerini rahat hisseder ve o grupların birer üyesi olurlar. Etiketleme kuramının en temel farkı diğer suç teorilerinden farklı bir soru üzerinde yoğunlaşmasından kaynaklanmaktadır. Diğer suç teorileri ‘birey neden suç işler’ sorusu üzerinde yoğunlaşmış bu soruya cevap ararken etiketleme teorisi ‘bazı davranışlar neden sapmadır’ sorusuna yanıt aramaktadır. Bu nedenle etiketleme teorisi davranışların neye göre yasal ya da gayrimeşru olduğunu araştırmaktadır. Bu kuram ‘sapma nasıl oluşmaktadır’, ‘bireyin damgalanması davranışlarına nasıl etki eder’ soruları üzerinde yorumlamalar getirmektedir (Kızmaz, 2005, 167-168).

Etiketleme teorisi çerçevesinde çalışma yapan Frank Tannenbaum, Edwin Lemert ve Howard Becker, suç işleyen bireyin, suç sonrasında toplum tarafından ve ceza sisteminin bu kişiye gösterdiği tepkiler sonrasında bu kişilerin suç işleme oranları artmaktadır. Örneğin bir kimse, herhangi bir nedenden dolayı tutuklansa savcının mahkemenin önüne çıksa suçsuz bile olsa o kişi hakkında toplum tarafından olumsuz bir görüş oraya çıkmaktadır. Eğer bir de gerçekten bir suça karışmış ve bundan dolayı bir yaptırıma maruz kalmış ise o zaman toplumun ona vereceği tepki daha da artmış olacaktır. O kimsenin normal bir hayat sürmesi imkânsız değildir fakat çok zor bir hal alır (Dolu ve diğerleri, 2013, 15).

Etiketleme kuramı için üç önemli kavram vardır. Bunlar: baskın statü, geçmişe dönük yorumlar, kendini gerçekleştiren kehanettir. Baskın statü, bireylerin hayatları boyunca edindikleri ve verilmiş statüleri bulunmaktadır. Bu statülerden bazıları baskın statülerdir. Kişi çoğu zaman bu baskın statüleri ile tanınmaktadır. Örneğin bir komiser mahallesinde çevresinde gene bir komiser olarak tanınmaktadır. Fakat bu kişinin bir baba olmak gibi ya da bir eş olmak gibi farklı statüleri de bulunmaktadır. İşte bu kişiye bir ‘suç’ statüsü yüklenirse bu damga onun baskın statüsü halini alır ve bunu üzerinden atması çok zor olur. Geçmişe dönük yorumlar, bir kimsenin yaptığı hatalar ortaya

çıktıkça ya da bir suç işlediği ortaya çıktığında geçmişte yapılan hatalar ya da suçlar o kişi üzerine yüklenebilir. Bu durumda kişi kendini toplum tarafından damgalanmış olarak bulur. Kendini gerçekleştiren kehanet ise, bir kişiye ‘kötü adam, işe yaramaz, hırsız, senden adam olmaz’ gibi ifadeler kullanılarak o kişinin onurunun kırılması onun çaresiz bırakılması o kişiye toplum tarafından kendine biçilen rolü oynamaktan başka çare bırakmamasıdır. İşte bu durumda kişi toplum tarafından etiketlenerek suçlu bir bireye dönüşür (Dolu ve diğerleri, 2013, 15-16).

2.5.3. Sosyal Çatışma Teorileri

2.5.3.1. Marxist Düşünce ve Çatışma Teorisi

Marksist düşünce ve çatışma teorileri temel olarak toplumdaki güç mücadelelerini ve gruplar arası çatışmayı konu almaktadır. Marksist kuramlar, toplumu ve toplumsal ilişkileri ekonomi odaklı bir sınıf çatışması içinde incelemektedir.

Çatışma kuramı suç kavramını Engels ve Marx’ın ortaya koyduğu sosyalist ve komünist bir bakış açısı ile almaya çalışmaktadır. Mevcut bulunan sistemlerin tümü ve suç bağlamında adalet sistemi güçlü olanın elindedir. Güçsüz olan bireyleri sömürmek üzere tasarlanmıştır. Bu durumda güçsüzler, güçlü olanlara karşı kendilerini savunmak isterler. Güçlü olanlar ise ellerinde bulunan gücü kullanarak mevcut konumlarını korumak istemektedirler. İşte bu ortamdaki çatışma esnafında birçok suç ortaya çıkmaktadır. Sonuçta suç unsurunu meydana getiren en önemli etken kapitalist sistemdir. Suçu ortadan kaldırmanın en önemli yolu eşit ve adil bir toplumsal düzen kurmaktan geçmektedir. Suç, kimi zamanlarda güçlü sınıfın elinde tuttuğu gücü korumak için ortaya çıkar. Kimi zamansa güçsüz olan sınıfın yaşam mücadelesi ekseninde ortaya çıkmaktadır. Güçsüz sınıfların işledikleri suçlar güçlü sınıfın onları kontrol altına almak için kullandıkları bir yöntemdir (Dolu, 2010:419-438).

Engels 1845 yılında yaptığı ‘İngiltere’de Çalışan Sınıfın Durumu’ çalışmasında suçlu açıklamaktadır. Bu çalışmaya göre, toplumsal düzene uyum göstermeyen bireyler suç ile iç içedir. İşçi sınıfının moralinin bozulması, sinirlendirilmesi, haklarının verilmemesi gibi nedenler işçi sınıfı ve burjuva sınıfı arasında çatışma yaratmaktadır. Bu durumda suç oranları yükselmektedir. Engels bu konuyla ilgili üç adet tez öne sürmüştür.

- 1- Kapitalizm ve onun ekonomik ilişkileri suçun sebebidir.

- 2- Suç işçi sınıfının burjuva sınıfına meydan okumasıdır.
- 3- Sınıfsal mücadelenin ortadan kalkması ile suç olgusu ortadan kalkar (Demirbaş, 2005:142-143).

2.5.4. Feminist Teoriler

Feminist teori, kadının toplumdan ötekileştirilmesi ve toplumda daha değersiz gibi gösteren temel etmenin toplumda bulunan ataerkil sitem olduğunu öne sürmektedir. Kadınların işledikleri suçları açıklamak için sosyal ve kültürel güç ve cinsiyet ilişkilerini kullanır. Kadınların suç işlemesinin temel nedenini, toplum içindeki baskılardan kurtulmak ve toplumdaki ikincil konumdan çıkmak için işlediklerini savunmaktadır. Feministler, kadınlara karşı toplumda negatif ayrımcılık uygulandığını ve bu noktada politikalar geliştirildiğini savunurlar. Bu durumun sorgulanması gerektiğini düşünmektedirler. Kadın suçluların çoğu toplumda yaşadıkları sosyo-ekonomik güçlükler nedeniyle yasaları çiğnemekte ve bundan dolayı cezalar aşmaktadırlar. Kadın suçluluğunun açıklanırken, kadın ve erkeğin sosyalleşme sürecinin farklı olduğu unutulmamalıdır. Sosyalleşme sürecinde kadının geliştirdiği kimlik ve roller toplumsal güç teorileri ile beraber incelenmelidir. Erkek ve kadın tarafından meydana gelen şiddet birbirinden farklıdır. Kadınlar genellikle kendini korumak için şiddet uygulamaktadır. Bu durum da kendini daha çok yaralama olarak göstermektedir. Kadınların geçmişte yaşadıkları travmalar yüzünden mağdur olduklarını ve bu mağduriyet nedeniyle suça itilmektedirler (Darcın, 2014:90-91).

Feminist teoriler, suç teorilerini erkek egemen olmakla ve kadın suçluluğunu açıklamakta yetersiz olmakla eleştirmektedir. Kadınların niye suç işlediklerini ve kadınların suç oranının neden düşük olduğunu bulmaya çalışmaktadırlar. Klasik suç teorileri, kadınların rollerini, psikolojik durumlarını, sosyo- ekonomik durumlarını, şiddet mağduriyeti yaşayıp yaşamadıklarını göz ardı etmektedir.

Kuralların erkekler tarafından belirlenmesi ve kadınlara da erkek gibi davranılması asıl sorunu oluşturmaktadır. Böyle bir ortamda kadınlar, ezilmeye, sosyal alanlarda eşit olmayan uygulamalara ve adalet sisteminde haksızlıklara uğradıklarını savunmaktadırlar. Feminist teori, namus ve töre suçlarını açıklamakta ve şiddet mağduru kadınların karıştıkları suçları açıklamakta başarı sağlarken bütüncül bir suç teorisi geliştirmekte başarısız kalmıştır. Çünkü yukarda sayılan suç türleri genel suç oranları içinde küçük bir yer kaplamaktadır (Akpınar, 2018, 82).

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SUÇUN BÖLGESEL DAĞILIMI: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ, AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE

Suç topluma, zamana ve mekâna göre değişimler gösterebilmektedir. Bu nedenle farklı toplumlarda farklı suç unsurları ve farklı suç grupları oluşmaktadır. Bazı toplumlarda bir olay ya da olgu suç olarak görülmezken bazı toplumlarda suç olarak görülebilmektedir. Her toplumda suç oranları da farklılık göstermektedir. Aynı zamanda suç dinamik bir olgudur (Bal, 2003). Farklı teknolojik ya da kültürel gelişmeler suç unsurunu da değiştirmektedir. Genel manada suç toplum tarafından kabul edilen normlardan sapmadır. Bu nedenle toplumun geneli tarafından kabul görmüş olan normlar o toplumun genel yasalarını oluşturmaktadır.

Çalışmamızın bu bölümünde dünya da suç oranına bakacağız. Suç oranları her toplumda farklılık göstermektedir. Bu nedenle çalışmamızda Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'nin yayımlanan resmi suç oranlarını inceleyip suç oranlarının farklı boyutlarını görmeye çalışacağız. Bu bölümde yer alan Avrupa ile ilgili suç oranları ve diğer istatistiki bilgiler "Eurostat" (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi)'tan alınmıştır. Amerika ile ilgili suç oranları ve diğer istatistiki bilgiler "U.S. Department of Justice" (Adalet Programları Ofisi) ve "FBI" (Federal Soruşturma Bürosu)'ın resmi internet sitelerinden alınmıştır. Türkiye ile ilgili suç oranı ve diğer veriler "TÜİK" (Türkiye İstatistik Kurumu)' ten alınmıştır. TÜİK bu verilerin tamamını UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) üzerinden otomatik olarak almaktadır.

3.1. Avrupa Birliği ve Suç Oranları

Çalışmamızda Avrupa Birliğinin verileri genel olarak incelenecektir. Böylelikle Avrupa ülkelerinin genel suç oranlarına ve suç durumuna kuş bakışı bir projektör tutmuş olacağız. Kısaca Avrupa Birliği'nin tarihine bakalım.

Avrupa Birliği, 1951 yılında Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg öncülüğünde kömür ve çelik endüstrilerinin yönetimlerini bir arada

toplama amacıyla ‘‘ Avrupa Kömür ve  elik Topluluğu’’ olarak kurulmuştur. 1957 yılında ‘‘ Avrupa Ekonomik Topluluğu’’ ve ‘‘Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu’’ adı altında iki yeni topluluk oluşturulmuştur. 1967 yılında bu  c topluluk Brüksel Antlaşması ile birleşerek ‘‘ Avrupa Topluluğu’’ adını almıştır. 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan Maastricht Antlaşması ile de ‘‘Avrupa Birliği’’ adını almıştır. Avrupa Birliği 27 üyeden oluşmaktadır. Bu  lkeler; Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç ve Hırvatistan’dır. Türkiye, Kuzey Makedonya, Karadağ ve Sırbistan ise aday ülke stat sindedir.

Böylelikle  alışmamızın Avrupa kısmını oluşturan Avrupa Birliği  lkelerinin bazı suç türlerinde bulunan suçlu sayısını aşağıdaki tabloda görülmektedir. Verilerin tamamı Eurostat’tan alınmıştır.

Tablolarda yer alan:

AB-27: Avusturya, Estonya, İtalya, Portekiz, Belçika, Finlandiya, Letonya, Romanya, Bulgaristan, Fransa, Litvanya, Slovakya, Hırvatistan, Almanya, Lüksemburg, Slovenya, Kıbrıs, Yunanistan, Malta, İspanya, Çekya, Macaristan, Hollanda, İsveç, Danimarka, İrlanda, Polonya, İngiltere 31 Ocak 2020 tarihinde birlikten ayrılmıştır.

AB-28: AB-27  lkeleri ve Birleşik Krallığı kapsamaktadır.

EFTA: Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkelerini kapsamaktadır. Bu  lkeler, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, İsviçre’dir.

Aday  lkeler: Türkiye, Karadağ, Makedonya, Sırbistan, Arnavutluk

Bosna-Hersek ve Kosova AB  yeliğini karşılamayan fakat potansiyel adaylar olarak değerlendirilmektedir.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AB-27	430.939	444.085	454.080	436.768	373.059	340.766	329.026	310.050	299.101
AB-28	511.034	522.286	522.107	497.064	425.615	394.036	390.466	389.262	378.618
Belçika	23.856	27.341	25.608	22.879	21.928	20.278	18.675	17.604	16.277
Bulgaristan	3.737	3.110	2.955	2.977	2.326	1.946	1.666	1.558	1.265
Çekya	4.019	3.881	3.416	3.051	2.547	2.022	1.646	1.585	1.406
Danimarka	3.372	3.241	3.003	3.200	2.322	2.034	2.185	2.042	1.819
Almanya	48.166	48.021	48.711	47.234	45.475	44.666	43.009	38.849	36.756
Estonya	599	525	457	476	360	337	248	201	-
İrlanda	3.234	2.954	2.811	2.795	2.650	2.424	1.955	2.021	2.175
Yunanistan	6.079	6.636	5.992	4.919	3.800	4.316	4.738	4.271	4.358
İspanya	84.411	87.718	96.607	86.034	70.855	64.581	62.952	61.763	60.295
Fransa	121.038	120.966	123.814	124.657	114.093	104.116	104.439	100.080	-
Hrvatistan	1.245	1.382	1.588	1.523	1.268	1.311	1.068	864	779
İtalya	47.996	58.206	62.641	63.770	39.236	35.086	33.422	31.167	28.986
Kıbrıs	156	137	173	149	104	78	93	103	73
Letonya	1.072	1.047	943	917	809	779	651	604	534
Litvanya	2.727	2.502	1.923	1.866	1.688	1.590	1.342	1.088	822
Lüksemburg	377	398	527	582	615	554	459	454	-
Macaristan	3.396	3.203	3.036	2.298	1.954	1.440	1.104	841	696
Malta	196	219	257	207	190	242	259	202	208
Hollanda	16.290	15.585	14.940	13.345	10.450	9.730	8.985	7.985	7.875
Avusturya	4.310	4.066	4.092	3.737	3.481	3.416	3.103	2.610	2.396
Polonya	19.359	17.729	16.685	19.533	13.868	10.210	9.634	8.114	6.801
Portekiz	20.442	20.372	18.514	16.590	15.594	15.472	13.313	11.885	10.545
Romanya	2.484	2.251	3.193	2.933	6.418	3.358	3.096	3.163	3.275
Slovenya	463	403	391	377	297	232	226	238	264
Slovakya	1.188	851	974	835	680	539	526	469	475
Finlandiya	1.508	1.622	1.616	1.523	1.687	1.548	1.670	1.640	-
İsveç	9.219	9.719	9.213	8.361	8.364	8.461	8.562	8.649	8.646
İngiltere ve Galler (Birleşik Krallık)	76.189	74.688	65.155	57.828	50.153	51.133	59.332	77.089	-
Kuzey İrlanda (İngiltere)	2.557	2.244	1.832	1.499	1.497	1.327	1.435	1.556	1.807
İskoçya (İngiltere)	1349	1269	1040	969	906	810	673	567	621
EFTA	4.584	4.779	5.142	4.913	3.482	2.845	2.740	2.578	2.476
İzlanda	42	42	50	49	51	53	50	49	-
Lihtenştayn	2	1	5	1	1	3	4	2	2
Norveç	1.687	1.623	1.484	1.667	1.063	930	810	781	-
İsviçre	2.853	3.113	3.603	3.196	2.367	1.859	1.876	1.746	1.644
Karadağ	3	144	117	161	188	156	128	118	123
Kuzey Makedonya	604	513	469	468	305	278	248	417	-
Arnavutluk	236	268	326	371	297	234	159	183	133
Srbistan	3.620	3.548	3.791	3.852	3.232	3.034	2.422	1.829	-
Türkiye	8.581	9.662	10.303	-	-	-	-	-	-
Bosna Hersek	:	975	1.010	1.103	1.025	111	1.015	660	-
Kosova	566	629	527	510	446	284	288	307	-

Tablo 2 Avrupa Birliği Ülkelerinde 2010 ve 2018 yılları arasında soygun suçuna karışan kişi sayısı

Kaynak: <https://ec.europa.eu/eurostat>

AB-27 Ülkeleri	2016-18 Ortalama
<i>Belçika</i>	154,3
<i>Fransa</i>	153,3
<i>İspanya</i>	132,5
<i>Portekiz</i>	115,5
<i>İsveç</i>	86,3
<i>Lüksemburg</i>	78,3
<i>İtalya</i>	51,5
<i>Hollanda</i>	48,5
<i>Malta</i>	48,4
<i>Almanya</i>	47,9
<i>İrlanda</i>	42,9
<i>Yunanistan</i>	41,4
<i>Litvanya</i>	38,0
<i>Danimarka</i>	35,1
<i>Avusturya</i>	30,9
<i>Letonya</i>	30,5
<i>Finlandiya</i>	30,1
<i>Hırvatistan</i>	21,8
<i>Polonya</i>	21,6
<i>Bulgaristan</i>	21,1
<i>Estonya</i>	17,1
<i>Romanya</i>	16,2
<i>Çekya</i>	14,6
<i>Slovenya</i>	11,7
<i>Kıbrıs</i>	10,5
<i>Slovakya</i>	9,0
<i>Macaristan</i>	9,0
Birleşik Krallık	
<i>İngiltere ve Galler (Birleşik Krallık)</i>	116,8
<i>Kuzey İrlanda (İngiltere)</i>	33,2
<i>İskoçya (İngiltere)</i>	29,5
EFTA Ülkeleri	
<i>İsviçre</i>	20,9
<i>Norveç</i>	15,2
<i>İzlanda</i>	14,8
<i>Lihtenştayn</i>	7,1
AB Aday Ülkeler	
<i>Sırbistan</i>	30,1
<i>Karadağ</i>	19,8
<i>Kuzey Makedonya</i>	16,0
<i>Arnavutluk</i>	5,5
Potansiyel Aday Ülkeler	
<i>Kosova</i>	16,7

Tablo 3 Avrupa Birliği Ülkelerinde 2010 ve 2018 yılları arasında soygun suçuna karışan kişi sayısı ortalaması

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AB-27	5.190	5.165	4.930	4.617	4.424	4.731	4.234	4.250	3.993
AB-28	5.945	5.807	5.558	5.219	5.013	5.360	4.989	5.037	4.747
Belçika	189	214	206	204	210	231	174	196	177
Bulgaristan	148	128	141	109	112	126	79	95	92
Çekya	105	83	95	90	81	88	65	40	55
Danimarka	49	49	43	41	62	52	53	61	54
Almanya	699	689	619	623	645	655	747	738	632
Estonya	70	65	63	52	41	50	33	29	25
İrlanda	55	42	52	51	53	30	35	42	42
Yunanistan	176	184	165	141	105	86	81	78	94
İspanya	401	385	364	302	323	302	294	307	290
Fransa	797	874	814	802	765	1.029	884	813	779
Hırvatistan	62	49	51	46	36	37	44	46	24
İtalya	529	552	530	506	487	471	404	371	345
Kıbrıs	7	8	19	11	10	12	11	7	14
Letonya	70	69	97	69	77	81	111	109	101
Litvanya	199	189	181	172	155	168	142	113	97
Lüksemburg	8	4	3	2	4	5	5	2	3
Macaristan	133	142	113	138	129	202	91	85	83
Malta	4	3	10	6	6	4	5	9	6
Hollanda	:	:	:	147	144	120	108	158	119
Avusturya	61	80	88	63	43	42	49	61	73
Polonya	436	449	377	296	282	287	256	278	265
Portekiz	124	114	122	144	92	100	66	76	81
Romanya	404	335	378	336	298	291	247	256	267
Slovenya	11	17	14	12	17	20	10	19	10
Slovakya	89	96	75	78	72	48	60	80	67
Finlandiya	119	110	88	89	88	82	74	68	90
İsveç	91	81	68	87	87	112	106	113	108
İngiltere ve Galler (Birleşik Krallık)	632	526	544	521	510	546	675	704	671
Kuzey İrlanda (İngiltere)	23	23	21	20	17	24	18	24	23
İskoçya (İngiltere)	100	93	63	61	62	59	62	59	60
İzlanda	2	3	1	1	2	3	1	3	2
Lihtenştayn	1	0	0	0	1	0	0	1	1
Norveç	29	111	27	47	29	24	27	28	25
İsviçre	53	46	45	57	41	57	45	45	50
Karadağ	13	19	15	9	19	17	24	11	13
Kuzey Makedonya	39	27	28	20	25	21	17	25	:
Arnavutluk	118	124	125	107	98	54	71	52	51
Sırbistan	114	114	104	132	114	96	106	79	104
Türkiye	1.766	1.688	1.806	:	:	:	:	:	:
Bosna Hersek	54	49	60	46	49	56	42	34	36
Kosova	106	62	90	41	38	27	29	33	43

Tablo 4 Avrupa Birliği Ülkelerinde 2010 ve 2018 yılları arasında kasıtlı adam öldürme suçuna karışan kişi sayısı

Kaynak: <https://ec.europa.eu/eurostat>

<i>AB-27 Ülkeleri</i>	<i>2016-18 Ortalama</i>
<i>Letonya</i>	5,22
<i>Litvanya</i>	3,45
<i>Estonya</i>	1,90
<i>Finlandiya</i>	1,63
<i>Kıbrıs</i>	1,62
<i>Belçika</i>	1,55
<i>Romanya</i>	1,37
<i>Bulgaristan</i>	1,30
<i>Malta</i>	1,26
<i>Slovakya</i>	1,23
<i>Fransa</i>	1,16
<i>İsveç</i>	1,07
<i>Danimarka</i>	0,93
<i>Yunanistan</i>	0,88
<i>İrlanda</i>	0,87
<i>Macaristan</i>	0,85
<i>Avusturya</i>	0,83
<i>Portekiz</i>	0,79
<i>Almanya</i>	0,76
<i>Polonya</i>	0,70
<i>Hollanda</i>	0,69
<i>İspanya</i>	0,62
<i>Hırvatistan</i>	0,58
<i>İtalya</i>	0,57
<i>Çekya</i>	0,52
<i>Lüksemburg</i>	0,50
<i>Slovenya</i>	0,48
<i>Birleşik Krallık</i>	
<i>Kuzey İrlanda (Birleşik Krallık)</i>	1,23
<i>İngiltere ve Galler (Birleşik Krallık)</i>	1,14
<i>İskoçya (İngiltere)</i>	1,10
<i>EFTA Ülkeleri</i>	
<i>Lihtenştayn</i>	2,62
<i>İsviçre</i>	0,59
<i>İzlanda</i>	0,57
<i>Norveç</i>	0,47
<i>AB Aday Ülkeler</i>	
<i>Türkiye</i>	2,42
<i>Karadağ</i>	2,09
<i>Arnavutluk</i>	1,78
<i>Sırbistan</i>	1,49
<i>Kuzey Makedonya</i>	1,21
<i>Potansiyel Aday Ülkeler</i>	
<i>Kosova</i>	2,39

Tablo 5 Avrupa Birliği Ülkelerinde 2010 ve 2018 yılları arasında kasıtlı adam öldürme suçuna karışan kişi ortalaması

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AB-27	621.512	614.122	607.976	590.493	577.358	581.391	583.828	582.456	583.092
AB-28	995.334	957.128	923.850	916.072	954.897	1.016.894	1.055.611	1.100.429	1.135.264
Belçika	77.758	78.778	72.312	69.746	70.411	62.381	62.944	62.451	63.142
Bulgaristan	3.038	2.462	2.410	2.470	2.533	2.520	2.470	2.811	2.518
Çekya	4.786	5.264	5.240	5.378	5.199	5.229	5.050	4.767	4.967
Danimarka	1.753	1.696	1.657	1.503	1.533	1.460	1.733	1.904	1.857
Almanya	142.903	139.091	136.077	127.869	125.752	127.395	140.033	137.058	136.727
Estonya	103	104	99	99	77	98	93	76	90
İrlanda	3.681	3.541	3.213	3.071	3.163	3.516	3.634	4.081	4.506
Yunanistan	1.101	1.425	1.692	1.610	1.459	1.624	1.515	1.510	1.587
İspanya	25.077	18.290	17.353	16.701	16.776	29.056	17.331	18.086	18.292
Fransa	231.909	231.307	231.733	233.304	237.916	242.185	242.910	:	:
Hrvatistan	986	873	903	823	766	804	790	798	733
İtalya	64.866	68.500	69.527	66.317	67.004	65.072	64.133	65.906	66.348
Kıbrıs	173	164	148	132	134	143	145	144	132
Letonya	1.226	1.161	1.325	458	569	534	657	657	646
Litvanya	245	206	178	211	204	214	216	178	185
Lüksemburg	596	681	677	713	728	608	569	585	611
Macaristan	14.569	14.212	13.973	13.377	13.475	12.472	:	:	:
Malta	180	181	174	218	160	183	200	186	183
Hollanda	6.605	6.555	6.205	5.580	5.340	5.100	5.020	4.785	4.575
Avusturya	3.606	3.897	4.030	3.327	3.230	3.461	3.793	3.625	3.711
Polonya	11.011	10.703	9.721	9.118	8.248	6.957	7.621	7.304	6.610
Portekiz	863	812	701	580	542	469	521	584	579
Romanya	12.301	12.299	17.219	17.572	2.279	299	304	272	252
Slovenya	2.182	1.974	2.032	1.849	1.657	1.540	1.491	1.398	1.544
Slovakya	2.426	2.227	2.183	2.017	1.988	1.862	1.632	1.642	1.597
Finlandiya	1.974	2.035	1.856	1.791	1.645	1.563	1.592	1.581	1.609
İsveç	5.594	5.684	5.338	4.659	4.570	4.646	4.959	4.685	4.709
Birleşik Krallık	373.822	343.006	315.874	325.579	377.539	435.503	471.783	517.973	552.172
İngiltere ve Galler (Birleşik Krallık)	366.878	336.867	310.953	321.535	373.464	430.583	466.722	512.976	547.060
İskoçya (İngiltere)	5.493	4.693	3.643	2.951	2.903	3.714	3.950	3.944	4.049
Kuzey İrlanda (Birleşik Krallık)	1.451	1.446	1.278	1.093	1.172	1.206	1.111	1.053	1.063

Tablo 6 Avrupa Birliği Ülkelerinde 2010 ve 2018 yılları arasında saldırı suçuna karışan kişi sayısı

Kaynak: <https://ec.europa.eu/eurostat>

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
AB-27	808.922	775.967	727.746	705.372	668.023	629.233	578.998	559.699	527.982
AB-28	926.623	877.495	815.398	788.777	751.108	717.824	682.930	678.155	654.498
Belçika	19.851	19.375	17.212	15.794	15.783	19.376	17.434	15.818	13.859
Bulgaristan	3.938	3.234	3.082	3.583	3.721	3.540	2.759	2.043	1.740
Çekya	61.379	55.600	49.466	53.320	41.085	30.387	9.161	8.213	7.027
Danimarka	552	456	335	288	284	230	241	218	231
Almanya	76.123	70.841	64.017	59.528	58.401	56.563	59.633	54.114	50.440
Estonya	870	752	620	547	597	505	373	339	281
İrlanda	11.619	10.481	8.478	7.359	7.764	4.902	3.405	3.460	3.742
Yunanistan	27.587	32.253	31.166	28.800	24.986	26.524	26.180	34.026	23.969
İspanya	65.672	51.799	47.125	41.499	36.466	31.137	31.678	32.895	30.182
Fransa	195.367	186.824	178.333	173.232	169.084	168.072	161.512	:	:
Hırvatistan	1.382	1.315	1.142	866	633	760	890	854	923
İtalya	197.583	198.774	196.589	183.486	176.461	165.650	156.942	145.758	141.132
Kıbrıs	1.705	1.783	1.749	1.317	1.187	961	989	960	:
Letonya	1.441	:	910	1.347	1.323	1.483	975	1.082	943
Litvanya	2.060	1.807	1.724	1.504	1.255	1.138	1.263	999	787
Lüksemburg	418	456	372	2.285	2.240	302	242	288	293
Macaristan	5.866	6.163	6.921	5.692	4.803	3.175	:	:	:
Malta	372	364	306	325	242	229	256	332	317
Hollanda	40.560	40.900	39.170	38.460	37.445	35.915	31.260	27.750	27.735
Avusturya	5.150	5.158	4.446	11.478	10.304	9.743	9.023	8.006	6.333
Polonya	16.539	16.575	16.230	18.234	17.083	15.310	14.340	12.449	10.971
Portekiz	20.310	19.500	15.900	14.799	13.723	12.017	11.531	10.254	9.864
Romanya	2.531	1.881	1.627	2.892	5.428	4.659	1.364	2.927	2.088
Slovenya	534	528	539	621	594	775	815	539	542
Slovakya	3.354	2.694	2.546	2.431	2.297	1.932	1.671	1.524	1.339
Finlandiya	11.150	11.983	8.815	7.961	7.774	7.432	6.702	6.100	5.794
İsveç	35.009	34.471	28.926	27.724	27.060	26.516	25.184	24.064	21.803
Birleşik Krallık	117.701	101.528	87.652	83.405	83.085	88.591	103.932	118.456	126.516
İngiltere ve Galler (Birleşik Krallık)	106.162	92.056	79.820	75.308	75.637	81.866	97.156	112.023	120.114
Kuzey İrlanda (Birleşik Krallık)	2.823	2.412	2.101	2.121	2.025	1.697	1.560	1.409	1.452
İskoçya (İngiltere)	8.716	7.060	5.731	5.976	5.423	5.028	5.216	5.024	4.950
İzlanda	450	443	335	239	392	475	439	79	78
Lihtenştayn	3	1	6	5	5	14	31	2	5
Norveç	10.858	9.318	7.953	6.634	6.586	5.365	4.468	4.057	4.062
İsviçre	7.604	7.540	7.690	6.302	6.606	6.325	6.048	6.636	7.640
Karadağ	40	48	43	39	21	32	38	31	31
Kuzey Makedonya	527	487	371	507	542	:	:	:	:
Arnavutluk	627	611	677	572	401	277	298	329	252
Sırbistan	3.282	3.370	2.761	2.219	1.895	1.690	1.504	1.571	1.282
Türkiye	28.359	27.465	31.013	:	:	:	:	:	:
Bosna Hersek	1.628	1.091	1.328	1.376	1.361	1.278	1.029	777	576
Kosova	339	434	316	386	223	280	295	233	214

Tablo 7 Avrupa Birliği Ülkelerinde 2010 ve 2018 yılları arasında motorlu araç çalınması suçuna karışan kişi sayısı

Kaynak: <https://ec.europa.eu/eurostat>

**AB-27 2016-18
Ortalama**

<i>Yunanistan</i>	260,6
<i>İtalya</i>	244,2
<i>Fransa</i>	241,9
<i>İsveç</i>	237,3
<i>Hollanda</i>	169,3
<i>Belçika</i>	138,4
<i>Kıbrıs</i>	114,4
<i>Finlandiya</i>	112,7
<i>Portekiz</i>	102,3
<i>Avusturya</i>	89,0
<i>Çekya</i>	76,9
<i>İrlanda</i>	73,9
<i>İspanya</i>	67,9
<i>Almanya</i>	66,4
<i>Malta</i>	65,9
<i>Letonya</i>	51,3
<i>Lüksemburg</i>	46,5
<i>Litvanya</i>	35,6
<i>Polonya</i>	33,1
<i>Bulgaristan</i>	30,7
<i>Slovenya</i>	30,6
<i>Slovakya</i>	27,8
<i>Estonya</i>	25,1
<i>Hırvatistan</i>	21,4
<i>Romanya</i>	10,8
<i>Danimarka</i>	4,0
<i>Birleşik Krallık</i>	
<i>İngiltere ve Galler (Birleşik Krallık)</i>	187,4
<i>İskoçya (İngiltere)</i>	93,6
<i>Kuzey İrlanda (Birleşik Krallık)</i>	79,0
<i>EFTA Ülkeleri</i>	
<i>İsviçre</i>	80,5
<i>Norveç</i>	79,9
<i>İzlanda</i>	59,3
<i>Lihtenştayn</i>	33,6
<i>AB Aday Ülkeler</i>	
<i>Sırbistan</i>	20,6
<i>Arnavutluk</i>	10,2
<i>Karadağ</i>	5,4
<i>Potansiyel Aday Ülkeler</i>	
<i>Kosova</i>	13,9

Tablo 8 Avrupa Birliği Ülkelerinde 2010 ve 2018 yılları arasında motorlu araç çalınması suçuna karışan kişi ortalaması

Avrupa'da soygun suçunun en çok görüldüğü ülke Birleşik Krallık' tır (Ort. 179.5). Birleşik Krallığı, Belçika, Fransa, Portekiz, İsveç, Lüksemburg ve EFTA ülkeleri takip etmektedir.

Avrupa'da kasıtlı adam öldürme suçunun en çok görüldüğü ülke Letonya'dır (Ort. 5.22). Letonya'yı, Litvanya, EFTA ülkeleri, Türkiye, Kosova, Karadağ, Estonya, Arnavutluk takip etmektedir.

Avrupa'da saldırı suçunun en çok görüldüğü ülke Birleşik Krallıktır. Almanya, İtalya, Belçika, İspanya, Polonya, Çekya takip etmektedir.

Avrupa'da motorlu araç çalınması suçunun en çok görüldüğü ülke Birleşik Krallıktır (Ort. 360). Yunanistan, EFTA ülkeleri, İtalya, Fransa, İsveç, Hollanda, Belçika, Kıbrıs (GKRY), Finlandiya, Portekiz, Birleşik Krallığı takip etmektedir.

Avrupa'da Eurostat verilerine göre güncel olarak yayınlanan soygun, kasıtlı adam öldürme, saldırı ve motorlu araç çalınması suçlarının 2016 ve 2018 ortalamalarına bakıldığında Birleşik Krallık, soygun, saldırı ve motorlu araçların çalınması suçlarında birinci sırada yer almaktadır. Kasıtlı adam öldürme suçunda ise Türkiye dördüncü sırada bulunmaktadır.

3.2.Amerika Birleşik Devletleri ve Suç Oranları

Suç, her toplumun kendisine ait olan yapıda meydana getirdiği bir olgudur. Suç her toplumsal yapıda vardır ve süreklilik arz etmektedir. Amerikan toplumu ise hem nüfusu hem coğrafi boyutları hem de içinde barındırdığı farklı etnik grupları nedeniyle suçun en yoğun olarak görüldüğü ülkelerden biridir. Aynı zamanda gelişmiş bir ülke olan Amerika Birleşik Devletleri her yıl düzenli olarak suç ile ilgili verileri açıklamaktadır. Bu yüzden Amerika Birleşik Devletleri'nin suç oranları bu çalışmada kullanılmıştır.

2019 ve 2018 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde suç grupları ve kişi sayısı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tabloda:

Şiddetli Suç Endeksi: Cinayet ve ihmal olmayan adam öldürme, zorla tecavüz, soygun ve ağırlaştırılmış saldırıyı içerir,

Mülkiyet Suçları Endeksi: Ev soygunu, hırsızlık, motorlu taşıt hırsızlığı ve kundaklamayı içerir,

NA: FBI 2013'ten başlayarak tecavüzün tanımını genişletti ve suç isminden ve tanımından "zorla" ifadesini kaldırdı. Tecavüz, cinsel suçlar ve şiddetli suç endeksi suçları şiddet suçları başlığı altında toplanarak toplada gösterilmiştir,

ifade etmektedir.

Suç Türleri	Tüm ırklar	Beyaz	Siyah	Kızılderili	Asya
<i>Tüm suçlar</i>	10,310,960	7.115.940	2.826.460	219.410	149.150
<i>Cinayet ve ihmâl olmayan adam öldürme</i>	11.970	5.280	6380	140	160
<i>Tecavüz</i>	NA	NA	NA	NA	NA
<i>Soygun</i>	88.130	38.300	47.750	890	1.190
<i>Ağırlaştırılmış saldırı</i>	395.800	245.050	133.330	8940	8.480
<i>Ev Soygunu</i>	178.610	121.570	52.610	2.110	2.330
<i>Hırsızlık</i>	887.620	593.730	266.460	15.880	11.550
<i>Motorlu taşıt hırsızlığı</i>	91.680	59.130	29.640	1.530	1.370
<i>Kundakçılık</i>	9390	6.670	2.350	190	180
<i>Basit saldırı</i>	1.063.540	685.120	340.410	21.020	16.980
<i>Sahtecilik</i>	50.070	33.370	15.450	440	810
<i>Dolandırıcılık</i>	119.950	78.400	38.000	1.900	1.650
<i>Zimmete para geçirme</i>	14.770	9.150	5.230	160	230
<i>Çalıntı mülk (satın alma, alma, sahip olma)</i>	93.160	58.880	31.570	1.170	1.540
<i>Vandalizm (Kişiyeye ya da kamuya ait bir mala zarar verme)</i>	179.830	121.640	51.880	3.930	2.380
<i>Silahlar (taşıma, bulundurma vb.)</i>	168.400	91.650	72.940	1.460	2.360
<i>Fuhuş ve ticarileştirilmiş ahlaksızlık</i>	31.150	17.130	12.070	130	1.820
<i>Cinsel suçlar (tecavüz ve fuhuş hariç)</i>	NA	NA	NA	NA	NA
<i>Uyuşturucu suiistimali ve ihlalleri</i>	1.654.280	1.167.900	446.470	18.970	20.940
<i>Kumar</i>	3.320	1.350	1.610	10	350
<i>Aileye ve çocuklara yönelik suçlar</i>	87.480	58.950	25.190	2.580	760
<i>Uyuşturucu ya da alkol etkisi altında araç kullanma</i>	1.001.330	812.760	147.760	17.880	22.930
<i>İçki yasalarını çiğnemek</i>	173.150	135.730	25.260	9.400	2.760
<i>Sarhoşluk</i>	328.770	252.360	49.390	22.760	4.260
<i>Düzensiz davranış</i>	329.150	209.800	103.480	12.930	2.940
<i>Serserilik</i>	23.550	16.730	5.820	630	370
<i>Diğer tüm suçlar (trafik hariç)</i>	3.231.700	2.231.960	887.940	72.850	38.950
<i>Sokağa çıkma yasağı ve aylaklık</i>	22.030	12.340	9.030	360	310
<i>Şiddetli Suç Endeksi</i>	NA	NA	NA	NA	NA
<i>Emlak Suçları Endeksi</i>	1.167.300	781.100	351.060	19.710	15.430
<i>Şiddet suçları</i>	495.900	288.620	187.470	9.980	9.830

Tablo 9 2018 yılı Amerika Birleşik Devletleri suç türleri ve suçlu sayıları

Kaynak: U.S. Department of Justice

Amerika Birleşik Devletlerinde 2018 yılında işlenen suçların sırası; diğer tüm suçlar (trafik hariç), uyuşturucu suiistimali ve ihlalleri, emlak suçları endeksi, basit saldırı, alkol ve uyuşturucu etkisi altında sürüş, hırsızlık, şiddet suçları, ağırlaştırılmış saldırı, düzensiz davranış, sarhoşluk, Vandalizm (kişiyeye ya da kamuya ait bir mala zarar verme), ev soygunu, içki yasalarını çiğnemek, silahlar (taşıma, bulundurma vb.), dolandırıcılık, çalıntı mülk (satın alma, alma, sahip olma), motorlu taşıt hırsızlığı, soygun, aileye ve çocuklara yönelik suçlar, sahtecilik, fuhuş ve ticarileştirilmiş ahlaksızlık, serserilik, sokağa çıkma yasağı ve aylaklık, zimmete para geçirme, cinayet ve ihmâl olmayan adam öldürme, kundakçılık, kumar suçlarıdır.

Beyazlarda, siyahi vatandaşlarda, Kızılderili vatandaşlarda ve Asya kökenli vatandaşlarda en çok işlenen suçlar, diğer suçlar (trafik suçları hariç), uyuşturucu suiistimali ve ihmalleri, uyuşturucu ya da alkol etkisi altında araç kullanma, emlak suçları endeksi, basit saldırı, hırsızlık suçlarıdır.

<i>Suç Türleri</i>	<i>Tüm ırklar</i>	<i>Beyaz</i>	<i>Siyah</i>	<i>Kızılderili</i>	<i>Asya</i>
<i>Tüm suçlar</i>	10.085.210	7.014.550	2.667.010	244.200	159.450
<i>Cinayet ve ihmâl olmayan adam öldürme</i>	11.060	5.070	5.660	170	150
<i>Tecavüz</i>	NA	NA	NA	NA	NA
<i>Soygun</i>	74.550	33.290	39.290	840	1.130
<i>Ağırlaştırılmış saldırı</i>	385.280	237.960	128.020	10.100	9200
<i>Ev Soygunu</i>	171.590	117.080	49.380	2.500	2.630
<i>Hırsızlık</i>	813.070	539.390	245.540	16.070	12.070
<i>Motorlu taşıt hırsızlığı</i>	80.640	54.500	23.110	1.710	1.320
<i>Kundakçılık</i>	9.070	6.420	2.240	170	240
<i>Basit saldırı</i>	1.025.710	664.630	319.920	23.380	17.780
<i>Sahtecilik</i>	45.180	30.310	13.610	480	780
<i>Dolandırıcılık</i>	112.710	74.270	34.440	2.040	1.960
<i>Zimmete para geçirme</i>	13.500	8.170	4.900	160	280
<i>Çalıntı mülk (satın alma, alma, sahip olma)</i>	88.270	54.250	30.820	1.550	1.650
<i>Vandalizm (Kişiyeye ya da kamuya ait bir mala zarar verme)</i>	180.500	123.560	49.600	4.570	2.760
<i>Silahlar (taşıma, bulundurma vb.)</i>	153.160	85.120	64.070	1.590	2.380
<i>Fuhuş ve ticarileştirilmiş ahlaksızlık</i>	26.710	13.580	11.290	100	1.740
<i>Cinsel suçlar (tecavüz ve fuhuş hariç)</i>	NA	NA	NA	NA	NA
<i>Uyuşturucu suiistimali ve ihlalleri</i>	1.558.860	1.109.600	406.940	20.890	21.420
<i>Kumar</i>	2.460	1.400	720	20	320
<i>Aileye ve çocuklara yönelik suçlar</i>	85.690	56.390	24.290	4.170	840
<i>Uyuşturucu ya da alkol etkisi altında araç kullanma</i>	1.024.510	834.890	144.000	19.610	26.010
<i>İçki yasalarını çiğnemek</i>	175.550	136.360	27.270	9.040	2.880
<i>Sarhoşluk</i>	316.030	238.800	46.740	26.430	4.060
<i>Düzensiz davranış</i>	310,33	197.280	95.270	14.590	3.200
<i>Serserilik</i>	21.900	14.770	6.170	650	300
<i>Diğer tüm suçlar (trafik hariç)</i>	3.318.450	2.319.930	874,28	81.790	42.460
<i>Sokağa çıkma yasağı ve aylıklık</i>	14.650	9640	4380	380	260
<i>Şiddetli Suç Endeksi</i>	NA	NA	NA	NA	NA
<i>Emlak Suçları Endeksi</i>	1.074.370	717.390	320.270	20.450	16.260
<i>Şiddet suçları</i>	470.890	276.310	172.980	11.110	10.480

Tablo 10 2019 yılı Amerika Birleşik Devletleri suç türleri ve suçlu sayıları

Kaynak: U.S. Department of Justice

Amerika Birleşik Devletlerinde 2018 yılında işlenen suçların sırası; diğer tüm suçlar (trafik hariç), uyuşturucu suiistimali ve ihlalleri, emlak suçları endeksi, basit saldırı, uyuşturucu ya da alkol etkisi altında araç kullanma, hırsızlık, şiddet suçları, ağırlaştırılmış saldırı, sarhoşluk, Vandalizm (kişiyeye ya da kamuya ait bir mala zarar verme), içki yasalarını çiğnemek, ev soygunu, silahlar (taşıma, bulundurma vb.), dolandırıcılık, çalıntı mülk (satın alma, alma, sahip olma), aileye ve çocuklara yönelik suçlar, motorlu taşıt hırsızlığı, soygun, sahtecilik, fuhuş ve ticarileştirilmiş ahlaksızlık, serserilik, sokağa çıkma yasağı ve aylaklık, zimmete para geçirme, cinayet ve ihmal olmayan adam öldürme, kundakçılık, kumar, düzensiz davranışı suçlarıdır.

2019 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde beyazlarda, siyahi vatandaşlarda, Kızılderili vatandaşlarda ve Asya kökenli vatandaşlarda 2018 yılında olduğu gibi en çok işlenen suçlar, diğer suçlar (trafik suçları hariç), uyuşturucu suiistimali ve ihlalleri, uyuşturucu ya da alkol etkisi altında araç kullanma, emlak suçları endeksi, basit saldırı, hırsızlık ve basit saldırı suçlarıdır.

3.3. Türkiye Ve Suç Oranları

Türkiye’de suç oranlarına bakıldığında 2018 yılında yüz bin kişi başına ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı 323 iken 2019 da bu sayı 351 olmuştur (TÜİK). 2018 yılından 2019 yılına yüz bin kişi başına ceza infaz kurumuna bulunan kişi sayısı 28 kişi artmıştır. Aşağıda 2019 yılında Türkiye’de ceza infaz kurumuna giren hükümlü sayısı ve suç türleri bulunmaktadır.

Suç türü	Sayı	Oran
<i>Toplam</i>	281 605	100,0
<i>Diğer suçlar</i>	47 482	16,9
<i>Hırsızlık</i>	42 752	15,2
<i>Yaralama</i>	34 897	12,4
<i>Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti</i>	19 748	7,0
<i>İcra İflas Kanunu'na muhalefet</i>	15 233	5,4
<i>Tehdit</i>	14 235	5,1
<i>Yağma</i>	13 300	4,7
<i>Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satın alma</i>	11 944	4,2
<i>Trafik suçları</i>	11 219	4,0
<i>Öldürme</i>	9 574	3,4
<i>Sahtecilik</i>	8 493	3,0
<i>Kaçakçılık</i>	8 111	2,9
<i>Dolandırıcılık</i>	7 947	2,8
<i>Ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar</i>	7 078	2,5
<i>Cinsel suçlar</i>	5 800	2,1
<i>Ailenin korunması tedbirine aykırılık</i>	5 122	1,8
<i>Hakaret</i>	4 237	1,5
<i>Görevi yaptırmamak için direnme</i>	3 727	1,3
<i>Askeri Ceza Kanunu'na muhalefet</i>	3 251	1,2
<i>Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma</i>	3 173	1,1
<i>Mala zarar verme</i>	2 884	1,0
<i>Orman suçları</i>	844	0,3
<i>Zimmet</i>	210	0,1
<i>Rüşvet</i>	158	0,1
<i>Kötü muamele</i>	141	0,1
<i>Bilinmeyen</i>	45	0,0

Tablo 11 Suç türüne göre Türkiye’de suçlu sayısı ve oranları (2019)

Kaynak: TÜİK Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri

Türkiye’de 2019 yılında ceza infaz kurumunda bulunan kişilerin işledikleri suçlar şu şekilde sıralanmaktadır: diğer suçlar, hırsızlık, yaralama, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, icra iflas kanununa muhalefet, tehdit, yağma, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satın alma, trafik suçları, öldürme, sahtecilik, kaçakçılık, dolandırıcılık, ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar, cinsel suçlar, ailenin korunması tedbirine aykırılık, hakaret, görevi yaptırmamak için direnme, askeri ceza

kanunu'na muhalefet, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, mala zarar verme, orman suçları, zimmet, rüşvet, kötü muamele, bilinmeyen suçlar.

Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'de işlenen en çok suçlar listesi uyuşturucu suçları, hırsızlık suçları, saldırı ve diğer suçlar bağlamında kesişmektedir.

4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ

4.1. Kişisel Bilgiler

Yaşınız

<i>Yaş</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
34-41	40	28,2
26-33	34	23,9
42-49	25	17,6
18-25	23	16,2
50 ve üstü	20	14,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 12 Yaşınız

Ceza infaz kurumunda bulunan ve yapılan çalışmaya katılan hükümlü, tutuklu ve hükümözlülerin yaş dağılımları dikkate alındığında suça karışmış olanların yaş ağırlıkları 18-49 yaş arasında toplanmaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, tutuklu ve hükümözlü yaş ağırlığı %28.2 ile 34-41 yaştır. Bunu takiben %23.9 ile 26-33 yaş ve %17.6 ile 42-49 yaş bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yeni yaş düzenlemesi ile 18-65 yaş genç yaş dilimine girmektedir. Bu durumda ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, tutuklu ve hükümözlülerin genç nüfusa dâhil oldukları görülmektedir. Genel kanı suç işlemenin genç yaşta olanlarda daha yaygın olduğudur. Bu tablo bize genç yaş grubunun daha çok suça karıştığını göstermektedir. Yine yaş ilerledikçe suça karışma oranı giderek düşmektedir (Köknel, 2001).

Medeni Haliniz

<i>Medeni Durum</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Bekâr</i>	84	59,2
<i>Evli</i>	55	38,7
<i>Dul</i>	3	2,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 13: Medeni haliniz

İlk suç işlediğinizdeki medeni durumunuz nedir?

<i>Medeni Durum</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Bekâr</i>	79	55,6
<i>Evli</i>	49	34,5
<i>Nişanlı/sözlü</i>	1	0,7
<i>Dul/boşanmış</i>	1	0,7
<i>Toplam</i>	130	91,5

Tablo 14: İlk suç işlediğinizde medeni durumunuz

Yapılan anket çalışmasına katılan hükümlülerin %59.2'si bekâr, %38.7'si evli ve %2.1'i boşanmış olduklarını belirtmiştir. "İlk suç işlediğinizde medeni durumunuz nedir?" sorusunda ise benzer bir tablo bizi karşılamaktadır. Katılımcıların %55.6'sı bekâr olduğunu %34.5'i ise evli olduğunu söylemektedir. Bu durum bize suç ile medeni durumun birbiri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Aile kavramının bireylerde suç işleme olasılığını düşürdüğü görülmektedir.

Dönemezler (1994)'e göre medeni durumun suç ile doğrudan bağlantısı bulunmaktadır. Bekârlar daha kolay suç işlerken evli kişiler evli bulunmanın getirdiği sorumluluğu düşünerek daha az suç işlemektedir. Çalışmaya katılan katılımcıların medeni durumunda bakıldığında bu görüş doğrulanmaktadır. Bekâr kişilerin oranı %59,2'dir ve ilk suç işlediklerinde %55,6 oranında bekârlardır.

Kaç çocuğunuz var?

<i>Çocuk Sayısı</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Yok</i>	66	46,5
<i>1</i>	26	18,3
<i>2</i>	25	17,6
<i>3</i>	15	10,6
<i>4</i>	7	4,9
<i>5 ve üstü</i>	3	2,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 15:Kaç çocuğunuz var

Çalışmaya katılan hükümlü, tutuklu ve hükümsüzlülerin %46.5'inin hiç çocuğı olmazken %53.5'inin en az bir çocuğı bulunmaktadır.

Eğitim durumunuz nedir?

<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Lise</i>	44	31
<i>İlkokul/ilköğretim</i>	43	30,3
<i>Ortaokul</i>	42	29,6
<i>Üniversite</i>	9	6,3
<i>Sadece okur-yazar</i>	4	2,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 16: Eğitim durumunuz nedir

Katılımcıların eğitim durumuna baktığımızda %31 ile lise eğitimi alanların çoğunlukta olduğunu görmekteyiz. %30.3 ile İlkokul/ilköğretim takip etmektedir. Ortaokul mezunu ise %29.6 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Suç üzerine yapılan çalışmaların çoğunda eğitim düzeyi düşük olan bireylerin suçta karışma ihtimallerinin yüksek olduğu vurgulanmaktadır. Fakat tablodan da anlaşılacağı üzere yarından fazlası ortaöğretim düzeyinde eğitim almıştır. Okuma yazma bilmek ya da eğitim düzeyinin yüksek olması suç ile doğrudan bağlantılı değildir. Bu durum ancak eğitim düzeyinin iş ve statü durumunu etkileyerek bireylerin suçta sürüklenmesine neden olabilmektedir (Kışan, 2018, 56).

Doğum yeriniz

<i>Doğum Yeri</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Köy/kasaba</i>	56	39,4
<i>Büyükşehir/ilçe</i>	50	35,2
<i>İl/ilçe</i>	36	25,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 17: Doğum yeriniz

Çalışmaya katılan hükümlü, tutuklu ve hükümözlülerin %39.4'ü köy/kasabada doğmuştur. %35.3'si büyükşehirde veya büyükşehirlere bağlı ilçelerde doğmuştur. İlçede doğanlar ise %25.4'lük dilimi kapsamaktadır. Çalışmanın Kastamonu ilinde yapılmasından dolayı ve Kastamonu Kapalı ve Açık Ceza İnfaz kurumunda bulunan hükümlülerin büyük çoğunluğunun ikametinin bu il olması nedeniyle köyde ve il/ilçede doğan kişi sayısı çok fazladır. Ayrıca Kastamonu ili çok fazla göç verdiği için de büyükşehirde doğan kişi sayısı fazladır.

Suç işleyen kişilerin %90 şehirlerde ve %10'u ise kırsalda yaşamaktadır (Köknel, 2001) savı bizim çalışmamızda görülmemektedir. Bunun temel nedeni Kastamonu ilinin özel durumundan kaynaklanmaktadır.

Hukuki statünüz nedir?

<i>Hukuki Statü</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hükümlü</i>	84	59,2
<i>Tutuklu</i>	29	20,4
<i>Hükümözlü</i>	29	20,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 18: Hukuki statünüz

Çalışmamıza katılanların %59.2'si hükümlü, %20.4'ü hükümözlü ve %20.4'ü tutukludur. Hükümlü, herhangi bir suçtan dolayı yargılaması tamamlanmış ve onaylanmış cezası bulunan kişilerdir. Tutuklu, soruşturması devam eden herhangi bir suçtan dolayı kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunmayan kişidir. Hükümözlü ise yerel mahkeme tarafından verilen mahkûmiyet hükmü henüz kesinleşmemiş olan kişidir.

Ceza evine girmeden önce ikamet ettiğiniz yerleşim yerine göç ettiniz mi?

<i>Göç Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	98	69
<i>Evet</i>	44	31
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 19: İkamet ettiğiniz yerleşim yerine göç etme durumu

Çalışmaya katılanların %69'unun göç ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Çalışmaya katılanların %31'i ise göç etmiş kimselerdir. Bu durum bize suçun göç ile doğrudan bir bağlantısının olmadığını göstermektedir. Fakat Kastamonu ilinin çok göç vermesi ile suç işlemiş kişilerin hayatlarının bir bölümünde göç ile bir bağlantı sağladıkları bilinmektedir.

Köknel'e (2001) göre suç işleyenlerin 4/3 suç işledikleri bölgenin yerlisidir; bunların yarısı suç işlemeyen önce kırsalda, köyde, geri kalan 4/1 kentte yaşamıştır. Hırsızlık suçlularının % 64'ü büyük kentlerde, % 14'ü kırsal bölgelerde ikamet etmektedirler. Suçluların % 43'ü suç işlemeyen önce kırsal bölgelerde; % 38'i şehirde yaşamış olup, % 73'ü bulunduğu bölgenin yerlisidir.

Bu yerleşim yerine göç etme sebebiniz nedir?

<i>Göç Nedeni</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İş bulmak</i>	26	63,4
<i>Diğer</i>	12	29,3
<i>Eğitim</i>	1	2,4
<i>Güvenlik</i>	1	2,4
<i>Ara Toplam</i>	40	97,6
<i>Cevapsız</i>	1	2,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 20: Bu yerleşim yerine göç etme nedeni

Çalışmaya katılanlara sorulan “Bu yerleşim yerine göç etme nedeniniz nedir?” sorusuna 40 kişi cevap vermiştir. Bulduğu ile göç eden kişi sayısı 40'tır. Göç etme nedenlerinin başında %63.4 ile iş bulmak gelmektedir. Diğer nedenler ile göç ise %29.3'lük bir dilim oluşturmaktadır.

Bu yerleşim yerine göç ettikten sonra ne tür güçlükler ile karşılaştınız?

<i>Göç Sonrası Oluşan Problemler</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Geçim Sıkıntısı</i>	14	34,1
<i>Hiçbir Sorun Yaşamadım</i>	13	31,7
<i>İşsizlik</i>	9	22
<i>Diğer</i>	2	4,9
<i>Aile Sorunları</i>	2	4,9
<i>Barınma Problemleri</i>	1	2,4
<i>Toplam</i>	41	100

Tablo 21: Göç sonrasında yaşadığımız güçlükler

Bulunduğu yerleşim yerine göç eden %31'lik kesimin %34.1'i geçim sıkıntısı problemi yaşamıştır. Buna bağlı olarak %22'lik bir dilim işsizlik problemi ile karşı karşıya kalmıştır. Büyük bir çoğunluğu oluşturan %31.7'lik bir dilim ise hiçbir sorun yaşamadığını belirtmiştir.

4.2. Aile Bilgileri

Kaç kardeşsiniz?

<i>Kardeş Sayısı</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>5 ve üstü</i>	42	29,6
<i>2</i>	33	23,2
<i>3</i>	31	21,8
<i>4</i>	25	17,6
<i>1</i>	7	4,9
<i>Tek Çocuğum</i>	4	2,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 22: Kaç kardeşsiniz

<i>Kardeşler Arası Sıra Numarası</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>2</i>	49	34,5
<i>1</i>	44	31
<i>3</i>	24	16,9
<i>Diğer</i>	18	12,7
<i>4</i>	5	3,5
<i>5</i>	2	1,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 23: Kardeşler arasındaki sıra numaranız

Katılımcıların, %47.2'si 4 ve üzeri kardeşe sahip ve %45'lik dilim 2 ve 3 kardeşe sahip insanlardan oluşmaktadır. Bu durum ceza infaz kurumunda bulunan kişilerin geniş ailelerden geldiklerinin bir göstergesidir. Geniş aile yapısının bulunması ebeveynlerin her bir çocuğuna ilgi ve alaka düzeyinin aynı olmadığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda anne ve babanın çocukları için yeterli düzeyde ekonomik yeterliliğe sahip olup olamamaları konusunda da soru işareti oluşturmaktadır.

Katılımcıların kaçınıcı kardeş olduklarına bakıldığında ise 1'inci 2'inci ve 3'üncü kardeş olma yüzdesi %82.4'tür. Bu durum kardeş sayısının artması ile anne babanın daha büyük kardeşlerdeki sorumluluklarını yerine getirmede başarısız oldukları sonucunu doğurmaktadır. Aynı zamanda yaşça daha büyük olan kardeşlere bir takım sorumlulukların yüklenmesi de bireylerin kendi gelişimlerini tamamlaması ya da ekonomik daralmanın daha büyük çocukları suça sürüklemesine neden olmaktadır.

Kışan (2018)'in yaptığı çalışmada suç işleyen bireylerin %56,4'ünün dört kardeş olduğu görülmektedir. İki kardeş olanların oranı %19,8, üç kardeş olanların oranı ise %22,5'tir. Suça karışan bireylerin çok kardeşli oldukları bu çalışma ile bir kez daha doğrulanmıştır.

Anne baban hayatta mı?

<i>Anne/ babanız Hayatta Mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Anne/baba sağ</i>	80	56,3
<i>Baba ölü</i>	34	23,9
<i>Anne/baba ölü</i>	22	15,5
<i>Anne ölü</i>	6	4,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 24: Anne baban hayatta mı?

Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, tutuklu ve hükümsüzlülere sorulan ‘anne babalarınız hayatta mı’ sorusuna %56.3 hayatta cevabı verilmiştir. Katılımcıların %23.9'unun babası hayatta değildir. %15.5'inin ise annesi hayatta değildir.

Çocukluk çağınızda anne-babanızın medeni durumu neydi?(0-18 yaş arası dönem)

<i>0-18 Yaş Anne Babanın Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Evli</i>	115	81
<i>Boşanmış</i>	9	6,3
<i>Baba ölü</i>	8	5,6
<i>Terk/Ayrı</i>	5	3,5
<i>Anne ölü</i>	4	2,8
<i>Anne-baba ölü</i>	1	0,7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 25: 0-18 yaş döneminde anne-babanın medeni durumu nedir

Katılımcıların %81'inin çocukluk döneminde anne babalarının evli ve sağ oldukları görülmektedir. Bu durum ebeveynlerin olmamasının ya da ayrı olmasının suç ile doğrudan bir bağının olmadığını göstermektedir. Bu durum suç unsurunun oluşmasında ailelerin ilgisiz olması ile alakalı bir durum olabileceğini göstermektedir.

Anne babanız öz mü, üvey mi?

<i>Anne-babanızın öz mü, üvey mi?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hem anne/ hem baba öz</i>	131	92,3
<i>Baba öz anne üvey</i>	4	2,8
<i>Anne öz baba üvey</i>	4	2,8
<i>Ara Toplam</i>	139	97,9
<i>Cevapsız</i>	3	2,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 26: Anne babanız öz mü üvey mi?

Katılımcıların anne babalarının özlük ve üveylik durumlarına bakıldığında anne babaların %92.3'ü özdür. Bu durumda aile fertlerin özlük ve üveylik durumunun suç ile doğrudan bir bağlantısı bulunmamaktadır.

Anne ve babanızın eğitim durumu nedir?

<i>Annenin Eğitim Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İlkokul/ilköğretim</i>	92	64,8
<i>Okuryazar değil</i>	21	14,8
<i>Ortaokul</i>	14	9,9
<i>Lise</i>	8	5,6
<i>Sadece okuryazar</i>	4	2,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 27: Annenin eğitim durumu

<i>Babanın eğitim Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İlkokul/ilköğretim</i>	91	64,8
<i>Ortaokul</i>	18	12,7
<i>Lise</i>	16	11,3
<i>Okuryazar değil</i>	11	7,7
<i>Diğer</i>	3	2,1
<i>Sadece okuryazar</i>	2	1,4
<i>Üniversite</i>	1	0,7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 28: Babanızın eğitim durumu nedir

Katılımcıların anne ve babalarının eğitim durumuna bakıldığında %64 oranında ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Bu durumunu annenin eğitiminde %14.8 ile okuryazar değil seçeneği izlemektedir. Babada ise %12 ile ortaokul mezunu izlemektedir. Lise öğrenimi gören anne oranı %5.6 iken lise öğrenimi gören baba oranı %11.3'tür. Dikkat çeken bir diğer unsur ise üniversite mezuniyetidir. Sadece bir katılımcının babası üniversite mezunudur. Tablodan da anlaşılacağı üzere babaların eğitim durumu annelerin eğitim durumundan daha iyi görünmektedir. Ailelerin eğitim seviyesinin düşük olması suç ile bağlantılı bir unsur olmayabilir. Tabloya bakıldığı zaman okuryazar olmama durumu yüzdelik dilim bağlamında çok düşüktür. Bu durum sadece yetersiz eğitimim iş imkânları bağlamında yeterli olmaması böylelikle ekonomik durumun ve statünün düşük olmasına neden olmaktadır.

Yapılan başka bir çalışmada suça karışan bireylerin anne babalarının öğrenim durumlarının ilkokul düzeyinde ve okuryazar olmadıkları şeklinde sıralanmaktadır (Kışan, 2018: 57)

Anne ve babanızın iş durumu nedir?

<i>Babanın İş Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Diğer</i>	68	47,9
<i>Çalışıyor/düzenli bir işi var</i>	26	18,3
<i>Çalışmıyor</i>	24	16,9
<i>Düzenli bir işi yok, iş buldukça çalışıyor</i>	14	9,9
<i>Ara Toplam</i>	132	93
<i>Cevapsız</i>	10	7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 29: Babanızın iş durumu

<i>Annenizin İş Başvurusu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Çalışmıyor</i>	94	66,2
<i>Diğer</i>	33	23,2
<i>Çalışıyor/düzenli bir işi var</i>	5	3,5
<i>Düzenli bir işi yok, iş buldukça çalışıyor</i>	2	1,4
<i>Ara Toplam</i>	134	94,4
<i>Cevapsız</i>	8	5,6
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 30: Annenizin iş durumu

Babanızın iş durumu nedir sorusuna 132 katılımcı cevap vermiştir. Bu cevapların %47.9'u babalarının iş durumunu diğer olarak tanımlamıştır. Diğer seçeneğinde en çok karşımıza çıkan cevap ise emekli ve çiftçi olmuştur. Böylelikle katılımcıların babalarının büyük bir çoğunluğunun düzenli bir geliri bulunmaktadır. Katılımcıların %18.3'ü babalarının düzenli bir işte çalıştığını belirtmektedir. %9.9 ise iş buldukça çalışan düzenli bir işi olmayan babalardan oluşmaktadır. Katılımcıların babalarının %16.9'u ise çalışmamaktadır.

Annenizin iş durumu nedir sorusuna ise 134 katılımcı cevap vermiştir. Katılımcıların annelerinin %66.2'si çalışmamaktadır. %23.2'si ise diğer seçeneği ile belirtilmiştir. Diğer seçeneğinde ise karşılaşılan en büyük cevaplar emekli ve çiftçi seçeneğidir. Katılımcıların annelerinin %4.9'ü düzenli ve düzensiz olarak çalışma hayatında bulunmaktadır.

4.3. İş ve Meslek Bilgileri

Herhangi bir meslek uzmanlığınız var mı?

<i>Meslek Uzmanlığınız Var Mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Evet</i>	103	72,5
<i>Hayır</i>	39	27,5
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 31: Annenizin iş durumu

Katılımcıların %72.5'inin herhangi bir mesleğe yönelik uzmanlığı bulunmaktadır. Bu uzmanlıklardan en çok karşımıza çıkanlar ise beden işçiliğine dayanan uzmanlıklardır. Beden işçiliğini tekstil ve sanayi ustalığı takip etmektedir. Katılımcıların %27.5'i ise herhangi bir mesleğe yönelik uzmanlığı olmayan kişilerdir.

Cezaevine girmeden önceki mesleğiniz nedir?

<i>Mesleğiniz Nedir</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Diğer</i>	57	40,1
<i>Esnaf</i>	36	25,4
<i>Mesleğim yok</i>	14	9,9
<i>Şoför</i>	12	8,5
<i>Gündelikçi</i>	11	7,7
<i>Çiftçi</i>	10	7
<i>Memur</i>	2	1,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 32: cezaevine girmeden önceki mesleğiniz?

Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, tutuklu ve hükümsüzlere sorulan ‘‘ceza evine girmeden önceki mesleğiniz nedir’’ sorusuna %40.1 diğer seçeneği ile cevap vermiştir. Diğer seçeneğinde en çok karşımıza çıkan cevaplar ise beden işçiliğine yöneliktir. Katılımcıların %25.4’ü esnaf olduğunu, %9.9’u bir mesleğinin olmadığını, %8.5’i şoför olduğunu, %7.7’si ise gündelikçi olarak çalıştığını belirtmiştir.

Cezaevine girmeden önce faal olarak çalıştığınız bir işiniz var mıydı?

<i>Aktif Olarak Çalıştığınız İş Var mıydı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Evet</i>	109	76,8
<i>Hayır</i>	33	23,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 33: Cezaevine girmeden önce aktif çalıştığınız iş var mıydı?

Katılımcılar ceza infaz kurumunda bulunmadan önce %76.8 oranında aktif olarak bir işte çalıştıklarını belirtmektedir. Aktif olarak bir işte çalışıyor olmamanın suç ile doğrudan doğruya bir bağlantı içinde olmadığı bu veri ile görülmektedir. Katılımcıların %23.2'si ise bir iş kolunda aktif olarak çalışmadıklarını belirtmişlerdir.

Sık sık iş değiştirir misiniz?

<i>İş Değiştirir Miydiniz?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	126	88,7
<i>Evet</i>	16	11,3
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 23: Sık sık iş değiştirir miydiniz?

Katılımcıların %88.7'si sık sık iş değiştirmediklerini belirtirken, 11.3'ü sık sık iş değiştirdiklerini belirtmektedir.

Cezaevine girmeden önce en son ne kadar süre aralıksız bir işte çalıştınız?

<i>Ne Kadar Süre Aralıksız Çalıştınız?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Bir yıldan fazla</i>	81	57
<i>6 ay -1 yıl</i>	31	21,8
<i>Sürekli bir iş kolunda çalışmadım</i>	17	12
<i>1-5 ay</i>	7	4,9
<i>Bir aydan az</i>	6	4,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 34: Cezaevine girmeden önce en son ne kadar süre aralıksız bir işte çalıştınız

Katılımcıların %57'si cezaevine girmeden önce bir yıldan fazla aralıksız bir iş kolunda çalışmış olduklarını belirtmektedir. %21.8'i ise 6 ay 1 yıl arası aralıksız bir iş kolunda

çalıştıklarını belirtmektedir. 1-5 ay ve bir aydan az çalışanların oranları ise %4 civarındadır. Sürekli bir iş kolunda çalışmayanların oranı ise %12'dir.

Ekonomik olarak durumunuzu nasıl ifade edersiniz?

<i>Ekonomik Durumunuz Nasıl</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İyi</i>	61	43
<i>Kötü</i>	40	28,2
<i>Oldukça kötü</i>	18	12,5
<i>Fikrim yok</i>	15	10,6
<i>Oldukça iyi</i>	8	5,6
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 35: Ekonomik durumunuz

Katılımcılar ekonomik durumlarını %43 oranında iyi olarak belirtmişlerdir. Ekonomik durumu oldukça iyi olan katılımcı oranı %5.6'dır. Katılımcıların %51.5'i ise ekonomik durumlarının kötü olduğunu belirtmektedir.

Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, tutuklu ve hükümsüzlülerin her ne kadar bir mesleği, çalıştığı sürekli bir iş kolu olsa da buradan elde ettikleri ekonomik gelir onların ekonomik durumlarını tanımlarken iyi bir tanımlama yapmasına engel olmaktadır. Bu durumda bize düzenli bir işin olması ya da düzenli bir gelirin olmasının suç işlemeye doğrudan bir bağlantısının olmadığını göstermektedir. Fakat ekonomik durumun yeterli düzeyde olması durumu suç işleme ile doğrudan bağlantılıdır. Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, tutuklu ve hükümsüzlülerin %51.5'inin ekonomik durumunu yetersiz olarak tanımlamışlardır (Kızmaz, 2003 ve 2005).

4.4. Suç Bilgileri

Hangi suçtan dolayı cezaevinde bulunuyorsunuz?

<i>Suç Bilgisi</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Adam öldürme</i>	38	26,8
<i>Uyuşturucu</i>	28	19,7
<i>Cinsel</i>	16	11,3
<i>Adam öldürmeye teşebbüs</i>	15	10,6
<i>Hırsızlık</i>	15	10,6
<i>Yaralama</i>	11	7,7
<i>Diğer</i>	8	5,6
<i>Yağma/gasp</i>	7	4,9
<i>Dolandırıcılık</i>	4	2,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 36: Hangi suçtan dolayı cezaevinde bulunuyorsunuz

Çalışmaya katılan hükümlü, tutuklu ve hükümlülülerin %26.8'i adam öldürme suçundan ceza evinde bulunmaktadır. Bununla birlikte %19.7'si uyuşturucu suçundan, %11.3'ü cinsel suçlardan, %10.6'sı hırsızlık suçundan, %10.6'sı adam öldürmeye teşebbüs suçundan, %7.7'si yaralama suçundan, %5.6'sı diğer suçlardan, %4.9'u yağma/gasp suçundan ve %2.8'si dolandırıcılık suçundan dolayı ceza infaz kurumunda bulunmaktadır.

Daha önce suç/suçlar işlediniz mi?

<i>Daha Önce Suç/suçlar İşlediniz Mi?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	75	52,8
<i>Yaralama</i>	22	15,5
<i>Diğer</i>	15	10,6
<i>Hırsızlık</i>	7	4,9
<i>Uyuşturucu</i>	6	4,2
<i>Yağma/gasp</i>	4	2,8
<i>Adam öldürme</i>	4	2,8
<i>Sahtecilik</i>	3	2,1
<i>Adam öldürmeye teşebbüs</i>	2	1,4
<i>Evet</i>	2	1,4
<i>Dolandırıcılık</i>	1	0,7
<i>Cinsel</i>	1	0,7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 37: Daha önce suç/suçlar işlediniz mi?

Katılımcıların %52.8'i daha önce suç işlemediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %47.2'si ise daha öncede en az bir suç işlediklerini belirtmişlerdir. Daha önce suç işlediğini belirten katılımcılara bu suçun ne olduğu sorulduğunda, %15.5 ile yaralama, %10.6'sı diğer suçlar, %4.9 hırsızlık, %4.2 uyuşturucu suçlarını işlediklerini belirtmiştir.

İlk tutuklandığınız veya hüküm giydiğiniz suç türü aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

<i>İlk Tutuklandığınız/Hüküm Giydiğiniz Suç Türü</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Adam öldürme</i>	29	20,4
<i>Uyuşturucu</i>	27	19
<i>Yaralama</i>	16	11,3
<i>Cinsel</i>	12	8,5
<i>Hırsızlık</i>	12	8,5
<i>Yağma/gasp</i>	11	7,7
<i>Adam öldürmeye teşebbüs</i>	9	6,3
<i>Diğer</i>	9	6,3
<i>Dolandırıcılık</i>	2	1,4
<i>Sahtecilik</i>	2	1,4
<i>Ara toplam</i>	129	30,8
<i>Cevapsız</i>	13	9,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 38: İlk hüküm giydiğiniz suç türü

Katılımcılar ilk tutuklandığınız suç türü nedir sorusuna %20.4 ile adam öldürme cevabını vermişlerdir. Uyuşturucu suçu da %19 oranıyla ikinci sırada gelmektedir. %11.3 ile katılımcılar yaralama suçunu işlediklerini söylemişlerdir. Katılımcılar %8.5 cinsel suçlar ve hırsızlık suçu işlediklerini belirtmişlerdir. Adam öldürmeye teşebbüs suçunun oranı ise %6.3'tür. Yağma/gasp suçunun oranı ise %7.7'dir.

İlk kez tutuklanıp hüküm giymeden önce yakalanmadığınız herhangi bir suç işlediniz mi?

<i>Yakalanmadığınız Herhangi Bir Suç İşlediniz Mi?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	126	88,7
<i>Evet</i>	16	11,3
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 29: Yakalanmadığınız herhangi bir suç işlediniz mi?

Katılımcılara ‘‘daha önce yakalanmadığınız bir suç işlediniz mi’’ sorusu sorulmuş ve %88.7 yakalanmadığı bir suç işlemediğini belirtmiştir. %11.3 ise daha önce yakalanmadığı bir suç işlediğini söylemiştir.

İlk suç işlemenizdeki faktörleri nasıl tanımlarsınız?

<i>İlk Suç İşlemenizdeki Faktörler Nelerdir</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Öfke problemi</i>	94	45,9
<i>Karşı taraftan kaynaklanan nedenlerden</i>	29	14,1
<i>Maddi sıkıntılar/işsizlik</i>	20	9,8
<i>Arkadaşımın etkisi</i>	20	9,8
<i>Diğer</i>	18	8,8
<i>Uyuşturucu alkol kullanımı</i>	12	5,9
<i>Ailevi sorunlar nedeniyle</i>	8	3,9
<i>Namus/şeref nedeniyle</i>	4	2
<i>Toplam</i>	205	100

Not: *N* sayısı örneklemin hacmini geçmektedir.

Tablo 39: İlk suç işlemenizdeki faktörler

Katılımcılara sorulan ‘‘suç işlemenizde etkili faktör nedir’’ sorusuna verilen en kuvvetli cevap %45.9 ile öfke problemi olmaktadır. Katılımcılar %14.1 ile suç işlemede karşı tarafı sorumlu tutmaktadır. Maddi sıkıntılar ve arkadaş etkisiyle suç işlediğini söyleyenlerin oranı ise %9.8’dir. Katılımcıların %8.8’i ise diğer nedenlerle suç işlediğini belirtmektedir. Uyuşturucu ve alkolün etkisiyle suç işlediğini belirtenlerin oranı ise %5.9’dur.

Kışan (2018)’in yapmış olduğu çalışmada ilk suç işlemedi nedenler maddi sıkıntılar, arkadaşımın etkisi, karşı taraftan kaynaklanan nedenler, madde kullanımı, öfke problemi, ailevi nedenler, namus ve şeref nedenleri, suç işlemenin alışkanlık yapması olarak sıralanmaktadır.

Kaç yıldır cezaevinde bulunuyorsunuz?

<i>Cezaevinde Bulunma Süresi</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>1-4 yıl aralığı</i>	44	31
<i>1 sene altı</i>	35	24,6
<i>4-8 yıl aralığı</i>	30	21,1
<i>8-12 yıl aralığı</i>	21	14,8
<i>12-16 yıl aralığı</i>	7	4,9
<i>16 yıl ve üstü</i>	2	1,4
<i>Ara Toplam</i>	139	97,9
<i>Cevapsız</i>	3	2,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 40: Kaç yıldır cezaevinde bulunuyorsunuz

Katılımcıların %31'i 1-4 yıl arasında ceza infaz kurumunda bulunmaktadır. Katılımcıların %24,6'sı bir senenin altında ceza infaz kurumunda bulunmaktadır. Bu katılımcıların büyük bir çoğunluğunu tutuklular oluşturmaktadır. 4-8 yıl arasında ceza infaz kurumunda bulunan katılımcı oranı %21,1'dir. %14,8 oranı ile katılımcılar 8-12 yıl arasında ceza infaz kurumunda bulunmaktadır. 12-16 yıl ve 16 yıl üstü ceza infaz kurumunda bulunan katılımcı oranı ise %6,3'tür. 3 katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir.

Bugüne kadar toplam kaç yıl cezaevinde kaldınız?

<i>Toplam Cezaevinde Kalınan Yıl</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>1-4 yıl aralığı</i>	34	23,9
<i>8-12 yıl aralığı</i>	30	21,1
<i>4-8 yıl aralığı</i>	29	20,4
<i>1 sene altı</i>	24	16,9
<i>12-16 yıl aralığı</i>	8	5,6
<i>16 yıl ve üstü</i>	4	2,8
<i>Ara Toplam</i>	129	90,8
<i>Cevapsız</i>	13	9,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 41: Bugüne kadar toplam cezaevinde kalınan yıl

Bu güne kadar toplam kaç yıl cezaevinde kaldınız sorusuna verilen cevaplar ile kaç yıldır cezaevinde bulunuyorsunuz sorusuna verilen cevaplar yüzdelik oranda örtüşmektedir. 1-4 yıl arasında ceza infaz kurumunda kalan katılımcı yüzdesi %23,9'tur. 8-12 yıl aralığı %21,1 ile ikinci sırada bulunmaktadır. 4-8 yıl aralığı ise

%20,4'tür. Büyük çoğunluğunu tutukluların oluşturduğu bir yıl altı cevabı ise %16,9 ile dördüncü sırada yer almaktadır. 12-16 yıl ve 16 yıldan fazla ceza infaz kurumunda bulunanların oranı ise %8,4'tür. 13 katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir.

Bugüne kadar kaç kez cezaevine girdiniz?

<i>Kaç Kez Cezaevine Girdiniz</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>1 kez</i>	76	53,5
<i>2 kez</i>	16	11,3
<i>4'ten fazla</i>	16	11,3
<i>3 kez</i>	12	8,5
<i>Ara Toplam</i>	127	89,4
<i>Cevapsız</i>	15	10,6
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 42: Kaç kez cezaevine girdiniz

Bugüne kadar kaç defa ceza infaz kurumuna girdiniz sorusuna ise katılımcıların %53.5'i bir kez cevabını vermişlerdir. Katılımcıların %36'sı ise bir den fazla kez ceza infaz kurumunda bulunmuşlardır. %11,3 ile iki kez ve dörtten fazla cevabını veren katılımcı sayısı dikkat çekmektedir. Katılımcıların %8,5'i üç kez ceza infaz kurumunda bulduklarını söylemişlerdir. %10,6 ile 15 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.

İlk kez cezaevine girdiğinizde kaç yaşındaydınız?

<i>İlk Kez Cezaevine Girdiğinizde Kaç Yaşındaydınız</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>18-25 yaş</i>	46	32,4
<i>26-33 yaş</i>	29	20,4
<i>12-17 yaş</i>	20	14,1
<i>34-41 yaş</i>	18	12,7
<i>50 yaş ve üstü</i>	11	7,7
<i>42-49 yaş</i>	8	5,6
<i>Hatırlamıyorum-Bilmiyorum</i>	2	1,4
<i>Ara Toplam</i>	134	94,4
<i>Cevapsız</i>	8	5,6
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 43: İlk kez cezaevine girdiğinizde kaç yaşındaydınız

Katılımcıların ilk kez ceza infaz kurumuna girdikleri yaşa baktığımız zaman %32,4 ile 18-25 yaş arası ilk sırada gelmektedir. Bunu takiben %20,4 ile 26-33 yaş arası gelmektedir. Katılımcıların %14,1', 12-17 yaş arasında ilk kez ceza infaz kurumuna

girdiklerini söylemiştir. Katılımcıların %18.3'ü ise 34-41 ve 42-49 yaş aralığında ilk kez ceza infaz kurumuna girdiklerini belirtmektedirler. %7,7'i ise 50 yaş ve üstünde ilk kez ceza infaz kurumuna girdiğini belirtmektedir.

Ceza infaz kurumuna ilk kez girme yaşına bakıldığında 12-33 yaş aralığının çok önemli olduğu görülmektedir. Bu yaş grubunda bulunan bireylerin çok daha iyi gözlemlenmesi ve onları nelerin suça sürüklediği iyi tespit edilmelidir. 12-33 yaş grubuna yönelik çalışmalar artırılmalıdır.

2018 yılında yapılan bir çalışmada ceza infaz kurumuna girme yaşları 17 ve altı, 18-25, 26-30, 31-40, 41-50, 51-60 olarak sıralanmıştır. Ceza infaz kurumuna girme yaşları 17 ve 30 arasında yoğunlaşmaktadır (Kışan, 2018: 90)

İşlemiş olduğunuz suçlardan dolayı pişmanlık duyuyor musunuz?

<i>İşlemiş Olduğunuz Suçlardan dolayı Pişman Mısınız?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Çok pişmanım</i>	88	62
<i>Pişmanım</i>	24	16,9
<i>Suçsuzum</i>	21	14,8
<i>Fikrim yok</i>	2	1,4
<i>Hiç pişman değilim</i>	1	0,7
<i>Pişman değilim</i>	1	0,7
<i>Ara Toplam</i>	137	96,5
<i>Cevapsız</i>	5	3,5
<i>Toplam</i>	5	3,5

Tablo 44: İşlemiş olduğunuz suçtan dolayı pişmanlık duyuyor musunuz?

Katılımcılar %62 oranında işledikleri suçtan dolayı ‘‘çok pişman’’ olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %16.9'u ise ‘‘pişmanım’’ diyerek cevap vermiştir. Katılımcıların %14,8'i ise suçsuz olduğunu belirtmiştir.

İlk kez ceza infaz kurumundan tahliye olduktan ne kadar süre sonra ikinci suçunuzu işlediniz?

<i>Tahliye Olduktan Ne Kadar Süre Sonra İkinci Suçunuzu İşlediniz</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>1-4 yıl aralığı</i>	26	18,3
<i>1 sene altı</i>	13	9,2
<i>4-8 yıl aralığı</i>	4	2,8
<i>Hatırlamıyorum-Bilmiyorum</i>	4	2,8
<i>12-16 yıl aralığı</i>	3	2,1
<i>16 yıl ve üstü</i>	2	1,4
<i>8-12 yıl aralığı</i>	1	0,7
<i>Ara Toplam</i>	53	37,3
<i>Cevapsız</i>	89	62,7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 45: Tahliye olduktan ne kadar süre sonra ikinci suçu işlediniz

“İlk kez ceza infaz kurumundan tahliye olduktan ne kadar süre sonra ikinci suçunuzu işlediniz” sorusuna cevap veren katılımcı sayısı 53’tür. 89 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir. 89 kişinin 76’sı sadece bir kez ceza infaz kurumuna giren kişilerdir. 13 kişi ise bu soruya hiçbir şekilde cevap vermemiştir. Soruya cevap veren katılımcıların %18,3’ü 1-4 yıl arasında yeniden ikinci bir suç işlediğini belirtmiştir. %9,2’si ise bir senenin altında yeniden suç işlediğini söylemiştir. Katılımcıların %6,9’u ise 4-16 yıl ve üstünde yeniden suç işlediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %2,8’i ise hatırlamıyorum cevabını vermişlerdir. Hatırlamasalar bile belli bir zaman aralığında yeniden suç işlemişlerdir.

Tablonun geneline bakıldığında katılımcıların %37,3’ü ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra yeniden suç işlediğini belirtmektedir. Verilen cevaplar incelendiğinde ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra 1-4 yıl arasının çok önemli olduğu görülmektedir. Ceza infaz kurumundan tahliye olan ya da denetimli olarak serbest bırakılan bireylerin bu zaman aralığında daha fazla ilgiye ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Kışan’ın 2018 yılında yaptığı çalışmada tahliye olduktan sonra suç işleme süreleri, 1-5 yıl, bir yılının altında ve ilk 180 gün olarak sıralanmaktadır. Suça karışmış olan bireylerin ceza infaz kurumundan çıktıktan sonraki ilk yılları ve beş yıllık sürecin önemli olduğu Kışan’ın yapmış olduğu çalışmada da görülmektedir.

Suçu/suçları işlediğiniz zaman alacağınız cezayı biliyor muydunuz?

<i>Alacağınız Cezayı Biliyor Muydunuz?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	120	84,5
<i>Kısmen Evet</i>	11	7,7
<i>Evet</i>	5	3,5
<i>Ara Toplam</i>	136	95,8
<i>Cevapsız</i>	6	4,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 46: Alacağınız cezayı biliyor muydunuz?

Katılımcıların %84,5'i işledikleri suçtan dolayı alacakları cezayı bilmediklerini söylemektedir. Katılımcıların %11,2'si ise işledikleri suçtan dolayı alacakları ceza ile ilgili bir fikir sahibi olduklarını belirtmektedirler.

Suçlara karşı verilen cezalar ile ilgili olarak bireyleri daha fazla bilgilendirmek suç işlenmesinin önüne geçebilir.

İşlemiş olduğunuz suçların cezaları almış olduğunuz cezadan daha ağır olması halinde tekrar aynı suçu işler miydiniz?

<i>Cezalar Daha Ağır Olsaydı Yine Aynı Suçu İşler Miydiniz?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	119	83,8
<i>Fikrim yok</i>	13	9,2
<i>Evet</i>	2	1,4
<i>Ara Toplam</i>	134	94,4
<i>Cevapsız</i>	8	5,6
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 47: Cezalar daha ağır olsaydı aynı suçu işler miydiniz?

Katılımcıların %83,8'i cezaların daha ağır olması durumunda işlemiş oldukları suçu işlemeyeceklerini belirtmektedir. %9,2'si bu konuda bir fikrinin olmadığını söylemektedir. %1,4'ü ise cezalar daha ağır olması durumunda yine de bu suçu işleyeceğini söylemektedir. Katılımcıların %5,6'sı ise bu soruya cevap vermemiştir.

Ne Olsaydı Suç İşlemezsiniz?

<i>Ne Olsaydı Suç İşlemezsiniz</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İlgili bir aile</i>	142	55,5
<i>İyi bir arkadaş çevremin olması</i>	29	11,3
<i>Diğer</i>	29	11,5
<i>Ailemin maddi durumunun yeterli olması</i>	27	10,5
<i>İyi bir okulumun olması</i>	11	4,5
<i>Hayatımda bana yol gösterecek rehberlik edecek birisinin olması</i>	9	3,5
<i>Düzenli bir işin olması</i>	6	2,3
<i>Yaşadığın yerin iyi bir yer olması</i>	3	1,2
<i>Toplam</i>	256	100

Not: *N* sayısı örneklemin hacmini geçmektedir.

Tablo 48: Ne olsaydı suç işlemezsiniz?

Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü, tutuklu ve hükümlülere “Ne olsaydı suç işlemezsiniz?” sorusu sorulduğunda katılımcıların %55,5’i ilgili bir ailem olsaydı suç işlemezdim diye cevap verdi. %11,30 iyi bir arkadaş çevrem olsaydı suç işlemezdim şeklinde cevap vermiştir. Katılımcıların %10,5’i ailesinin maddi durumunun yeterli olmasının suç işlemede etkili olacağını söylemiştir. %4,3’ü iyi bir okulda okumanın suç işlemede etkili olduğunu söylemiştir. %3,5 hayatında bir yol gösterecek ona rehberlik edecek biri olsaydı suç işlemezdim diye belirtmiştir. Katılımcıların %2,3’ü düzenli bir işinin olması durumunda suç işlemezdim diye söylemiştir, %1,2’si ise yaşadığı yerin iyi bir olması durumunda suç işlemezdim diye söylemektedir. Katılımcıların %11,3’ü diğer nedenleri göstermiştir.

Katılımcılardan edinilen bilgilere bakıldığında, suç işlemede ne önemli olan unsurun ilgili bir aile olmaması olarak belirlenmesi önemli bir husustur. Diğer nedenlere bakıldığında yüzdeler olarak %10 bandını geçmediği görülmektedir. Bu bilgiler ışığında ailelerin çocukları ile daha fazla ilgilenmesi, maddi durumlarının ya da yaşadıkları yerin önemini düşürmektedir. Böylelikle suç işleme oranını büyük ölçüde düşürmek mümkün olacaktır (Kışan, 2018: 101)

İlk suçu işlemenizden sonra yeniden suç işlemenizde etkili olan faktörleri nasıl tanımlarsınız?

<i>Yeniden Suç İşlemenizde Etkili Olan Faktörler</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Öfke problemi</i>	113	54,9
<i>Maddi sıkıntılar/işsizlik</i>	27	13,1
<i>Diğer</i>	23	11,2
<i>Karşı taraftan kaynaklanan nedenlerden</i>	15	7,3
<i>Arkadaşımın etkisi</i>	13	6,3
<i>Ailevi sorunlar- nedenler</i>	8	3,9
<i>Namus/şeref nedeniyle</i>	4	1,9
<i>Uyuşturucu alkol kullanımı</i>	3	1,5
<i>Toplam</i>	206	100

Not: N sayısı örneklemin hacmini geçmektedir.

Tablo 49: Yeniden suç işlemenizde etkili olan faktörler

Çalışmaya katılan hükümlü, tutuklu ve hükümlülere yeniden suç işlemlerinde etkili olan faktörün ne olduğu sorulmuştur. Katılımcıların %54.9'u yeniden suç işleminin nedenini öfke problemi olduğunu söylemiştir. %13.1 maddi sıkıntı ve işsizlik olduğunu, %7,3'ü karşı taraftan kaynaklanan nedenler olduğunu, %6,3' arkadaş etkisi olduğunu, %3.9 ailevi sorunlar olduğunu, %1,9 namus ve şeref nedeni ile yeniden suç işlediğini, %1,5 uyuşturucu ve alkol nedeni ile yeniden suç işlediğini söylemiştir. Katılımcıların %11,2'si diğer nedenlerin suç işlemede etkili olduğunu söylemiştir.

Katılımcılardan elde edinilen bilgilere bakıldığında hükümlü, tutuklu ve hükümlülülerin öfke kontrolü konusunda eğitilmesi yeniden suç işleme oranını büyük oranda düşürecektir.

Ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra sizi en çok korkutan şey nedir?

<i>Cezaevinden Çıktıktan Sonra Sizi En Çok Korkutan Şey Nedir?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Maddi sorunlar</i>	76	53,5
<i>Diğer</i>	30	21,1
<i>Tekrar suç işlemek</i>	15	10,6
<i>Arkadaşların ve yakın çevren tarafından kabul edilmemek</i>	9	6,3
<i>Ailen tarafından reddedilmek</i>	3	2,1
<i>Ara Toplam</i>	133	93,7
<i>Cevapsız</i>	9	6,3
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 50: Cezaevinden çıktıktan sonra sizi en çok korkutan nedir?

Katılımcılar ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra %53,5 oranında maddi sıkıntı çekeceklerini düşünerek bu durumdan korkmaktadır. Katılımcıların, %10,6'sı tekrar suç işleme korkusu yaşamaktadır, %6,3'ü arkadaşları ve yakın çevresi tarafından kabul edilmeme korkusu yaşamaktadır. %21,1'i diğer nedenlerden dolayı korku yaşamaktadır. Katılımcıların %6,3'ü bu soruya cevap vermemiştir.

Cezaevinden çıktıktan sonra tekrar suç işleyeceğinizi düşünüyor musunuz?

<i>Cezaevinden çıktıktan sonra tekrar suç işleyeceğinizi düşünüyor musunuz?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	134	94,4
<i>Evet</i>	3	2,1
<i>Kararsızım</i>	5	3,5
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 51: Cezaevinden çıktıktan sonra tekrar suç işleyeceğini düşünüyor musunuz?

Katılımcıların %94,4'ü ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra suç işlemeyi düşünmediğini belirtmiştir. %3,5 bu soruya kararsızım, %2,1'i ise evet suç işlemeyi düşünürüm diyerek cevap vermiştir.

Katılımcıların %94,4'ü suç işlemeyi düşünmemektedir. Bu nedenlere onları yeniden suça sürükleyecek öfke problemi, maddi sıkıntılar gibi yeniden suç işlemeye bireysel olarak etkili olan faktörleri ortadan kaldırmak suç oranını ciddi manada düşürecektir.

Aile üyelerin(anne, baba ve kardeş) adli sicil durumu nedir?

<i>Aile Üyelerinin Adli Sicil Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Aile üyelerinin arasında suç işleyen kimse yok</i>	94	66,2
<i>Aile üyelerinin arasında ceza infaz kurumunda bulunan var</i>	15	10,6
<i>Bilmiyorum</i>	9	6,3
<i>Aile üyelerim suç işledi ama ceza infaz kurumunda bulunmadı</i>	4	2,8
<i>Ara Toplam</i>	122	85,9
<i>Cevapsız</i>	20	14,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 52: Aile üyelerinin adli sicil durumu nedir?

Katılımcıların yakın akrabalarının adli sicil durumuna bakıldığında, katılımcıların %66,2'sinin aile üyeleri arasında suça karışmış kişiler bulunmamaktadır.

Katılımcıların %13,4'ü aile bireylerinin bir şekilde suça karıştığını belirtmiştir. Katılımcıların %6,3'ü ise aile üyeleri arasında suça karışmış bireylerin olup olmadığını bilmediğini söylemiştir. 20 katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir.

Aile üyelerinin işlemiş olduğu suç türü aşağıdakilerden hangisine/hangilerine uymaktadır?

<i>Aile Üyelerinin İşlediği Suç Türü Hangisine Uymaktadır</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Diğer</i>	18	12,7
<i>Yaralama</i>	7	4,9
<i>Adam öldürme</i>	2	1,4
<i>Adam öldürmeye teşebbüs</i>	2	1,4
<i>Hırsızlık</i>	1	0,7
<i>Sahtecilik</i>	1	0,7
<i>Uyuşturucu</i>	1	0,7
<i>Yağma/gasp</i>	1	0,7
<i>Cinsel</i>	1	0,7
<i>Ara Toplam</i>	34	23,9
<i>Cevapsız</i>	108	76,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 53: Aile üyelerinin işlemiş olduğu suç türü

Katılımcıların aile üyelerini işlemiş oldukları suç türüne bakıldığında ise katılımcılar, %23,9 oranı ile diğer seçeneğini seçmişlerdir. Bunun temel nedeni bu bilgiyi gizli tutmak istemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Katılımcıların %4,9'u bu soruya yaralama olarak cevap vermiştir. Adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçunu işlemiş olmanın oranı %1,4'tür. Hırsızlık, sahtecilik, uyuşturucu, yağma/gasp ve cinsel suçlarının oranı %0,7'dir.

Yakın akrabalarınız(Amca, Dayı, Hala, Teyze, Nine, Dede) arasında suç işleyen kişiler var mıydı?

<i>Yakın akrabalarınız Arasında Suç İşleyen Kişiler Var mıydı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır yok</i>	113	79,6
<i>Evet var</i>	29	20,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 54: Yakın akrabalarınız arasında suç işleyen kişiler var mıydı?

Katılımcıların yakın akrabalarının adli sicil durumuna bakıldığında ise %79,6 oranında suç işlemiş olmadığı görülmektedir. Katılımcıların %20,4'ü ise yakın akrabalarından bir şekilde suça karışmış olanların olduklarını söylemişlerdir.

Annenin madde kullanımı var mı?

<i>Annenin Madde Kullanımı Var Mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hiç madde kullanmıyor</i>	113	79,6
<i>Sadece Sigara Kullanıyor</i>	23	16,2
<i>Diğer-Birden fazla madde bağımlılığı var</i>	2	1,4
<i>Ara Toplam</i>	138	97,2
<i>Cevapsız</i>	4	2,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 55: Annenin madde kullanımı var mı?

Katılımcıların annelerinin madde bağımlılığına bakıldığında katılımcıların, %79,6'sının annesinin hiç madde kullanmadığı görülmektedir. Katılımcıların, %16,2'sinin annesi sadece sigara kullanmaktadır. Katılımcıların %1,4'ünün annesinin birden fazla madde kullandığı görülmektedir.

Babanın madde kullanımı var mı?

<i>Babanın Madde Kullanımı Var Mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hiç madde kullanmıyor</i>	77	54,2
<i>Sadece sigara kullanıyor</i>	44	31
<i>Diğer-Birden fazla madde bağımlılığı var</i>	8	5,6
<i>Alkol kullanıyor</i>	7	4,9
<i>Ara Toplam</i>	136	95,8
<i>Cevapsız</i>	6	4,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 56: Babanın madde kullanımı var mı?

Katılımcıların babalarının madde bağımlılığına bakıldığında katılımcıların, %54,2'sinin babasının hiç madde kullanmadığı görülmektedir. Katılımcıların, %31'inin babası sadece sigara kullanmaktadır. Katılımcıların %5,6'sının babasının birden fazla madde kullandığı görülmektedir. Katılımcıların %4,9'unun babası ise alkol bağımlısı olduğu görülmektedir.

Anne-babanız birlikte yaşarken ekonomik sıkıntı yaşıyor muydunuz?

<i>Ailenizle yaşarken ekonomik sıkıntı yaşıyor muydunuz?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Gelirimiz ihtiyaçlarımızı karşılamak için yeterliydi, geçiniyorduk</i>	88	62
<i>Gelirimiz ihtiyaçlarımızı karşılamak için yeterli değildi, geçinmiyorduk</i>	34	23,9
<i>Diğer</i>	17	12
<i>Ara Toplam</i>	139	97,9
<i>Cevapsız</i>	3	2,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 57: Anne-babanız ile birlikte yaşarken ekonomik sıkıntı yaşıyor muydunuz?

Katılımcıların aileleri ile beraber yaşarlarken ekonomik durumlarının nasıl olduğuna bakıldığında katılımcıların, %62'si gelirlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yettiğini ve geçindiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların, %23,9'u ise gelirlerinin yetersiz olduğunu, ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediğini ve geçinemediklerini söylemişlerdir. Katılımcıların %12'si bu soruya diğer yanıtını verirken %2,1'si ise bu soruya cevap vermemiştir.

Aile içi ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?

<i>Aile İçi İlişkilerinizi Nasıl Tanımlarsınız</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Huzurlu, rahat ve herkesin birbiriyle iyi anlaşığı bir ailede büyüdüm</i>	95	66,9
<i>Geçim sıkıntısı, ilgisizlik, aile içi şiddet eylemlerinin gerçekleştiği bir ailede büyüdüm</i>	19	13,4
<i>Annem babam anlaşamazdı, babam anneme şiddet uygulardı</i>	9	6,3
<i>Kardeşimle hiç anlaşamaz hep kavga ederdim</i>	4	2,8
<i>Anne/babanla anlaşamazdım onlardan şiddet görürdüm</i>	3	2,1
<i>Babam çok içki içer, annemi ve beni döverdi</i>	1	0,7
<i>Ara Toplam</i>	131	92,3
<i>Cevapsız</i>	11	7,7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 58: Aile içi ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?

Çalışmaya katılan hükümlü, tutuklu ve hükümlülüklerin aile içi ilişkilerine bakıldığında katılımcıların, %66,9'u huzurlu, rahat ve herkesin birbiriyle iyi anlaşığı bir ailede büyüdüm cevabını verdiği görülmektedir. Bunu takiben %13,4'ü geçim sıkıntısı, ilgisizlik, aile içi şiddet eylemlerinin gerçekleştiği bir ailede büyüdüm cevabını, %6,3'ü annem babam anlaşamazdı, babam anneme şiddet uygulardı cevabını vermiştir. Katılımcıların, %2,8'i kardeşleri ile anlaşamadığını ve %2,1'i ise anne ve babası ile

anlaşamadığını şiddet gördüğünü belirtmiştir. Katılımcıların %7,7'si ise bu soruya cevap vermemiştir.

Evden kaçtığın oldu mu?

<i>Evden Kaçtığın Oldu Mu?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hiç kaçmadım</i>	98	69
<i>Birkaç kez kaçtığım oldu</i>	28	19,7
<i>Sıklıkla kaçardım</i>	11	7,7
<i>Kaçtım eve bir daha dönmedim</i>	5	3,5
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 59: Evden kaçtığın oldu mu?

Katılımcılar, aileleri ile yaşarken evden kaçıp kaçmadıkları sorusuna %69'u hiç kaçmadığını, %19,7'si birkaç kez kaçtığını, %7,7'si sıklıkla evden kaçtığını, %3,5'i ise evden kaçtığını ve bir daha dönmediğini belirtmiştir.

4.5. Alkol ve Madde Kullanımı

Cezaevine girmeden önce madde kullanımınız var mıydı?

<i>Cezaevine girmeden önce madde kullanımınız var mıydı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Sadece sigara kullanıyordum</i>	47	33,1
<i>Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanıyordum</i>	37	26,1
<i>Hiçbir madde kullanmıyordum</i>	24	16,9
<i>Alkol kullanıyordum</i>	18	12,7
<i>Sigara, alkol ve uyuşturucu kullanıyordum</i>	7	4,9
<i>Sigara ve alkol kullanıyordum</i>	6	4,2
<i>Diğer</i>	3	2,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 60: Cezaevine girmeden önce madde kullanımınız var mıydı?

Katılımcıların ceza infaz kurumuna girmeden önceki madde kullanım durumunda bakıldığı zaman; katılımcıların, %33,1'i sadece sigara kullandığını, %26,1'i uyuşturucu ve uyarıcı madde kullandığını, %16,6'sı hiç madde kullanmadığını,

%12,7'si alkol kullandığını belirtmektedir. Sigara ve alkol kullanımının oranı %4,2, sigara, alkol ve uyuşturucuyu bir arada kullanmanın oranı %4,9'tur.

Cezaevine girmeden önce ne kadar sıklıkta madde kullanırdınız?

<i>Ne Sıklıkta Madde Kullanırdınız</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hiç kullanmazdım</i>	75	52,8
<i>Her gün içerdim</i>	24	16,9
<i>Haftada 2-3 kez içerdim</i>	21	14,8
<i>Önemli günlerde içerdim</i>	13	9,2
<i>Diğer</i>	9	6,3
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 61: Cezaevine girmeden önce ne kadar sıklıkta madde kullanırdınız?

Katılımcılar, ne sıklıkla madde kullandıkları sorusuna, %52,8 oranında hiç kullanmadım cevabını vermiştir. Katılımcıların, %16,9'u her gün içtiğini, %14,8'i haftada birkaç kez içtiğini, %9,2'si önemli günlerde içtiğini belirtmiştir.

Daha önce hiç alkol ya da uyuşturucu etkisi altında suç işlediniz mi?

<i>Madde Etkisi Altında Suç İşlediniz Mi?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzden</i>
<i>Alkol ve uyuşturucu madde etkisi altında hiçbir suç işlemedim</i>	92	64,8
<i>Sadece alkol almıştım</i>	21	14,8
<i>Hem alkol hem uyuşturucu almıştım</i>	13	9,2
<i>Sadece uyuşturucu almıştım</i>	6	4,2
<i>Ara Toplam</i>	132	93
<i>Cevapsız</i>	10	7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 62: Daha önce hiç alkol ya da uyuşturucu etkisi altında suç işlediniz mi?

Katılımcılar, madde etkisi altında suç işlediniz mi sorusuna, %64,8 oranında madde etkisi altında suç işlemediğini söylemiştir. Katılımcıların %28,2'si ise madde etkisi altında suç işlediğini söylemiştir. Katılımcıların %7'si ise bu soruya cevap vermemiştir.

4.6. Sosyo-Kültürel ve Arkadaş Çevresi

Cezaevine girmeden önce yakın arkadaş çevreniz arasında tutuklu/hükümlü veya suça karışmış kimseler var mıydı?

<i>Yakın Arkadaş Çevreniz Arasında Tutuklu/hükümlü veya Suça Karışmış Kimseler Var Mıydı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Bu durumda hiçbir arkadaşım yok</i>	70	49,3
<i>Birkaç arkadaşım tutuklanmış/hükümlü veya bir şekilde suça karışmış</i>	48	33,8
<i>Çoğu arkadaşım tutuklanmış/hükümlü/bir şekilde suça karışmış</i>	12	8,5
<i>Tüm arkadaşlarım tutuklanmış/hükümlü/bir şekilde suça karışmış</i>	12	8,5
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 63: Yakın arkadaş çevreniz arasında tutuklu/hükümlü veya suça karışmış kimseler var mı?

Katılımcıların arkadaş çevresinde daha önce tutuklanmış ya da bir suçtan dolayı hüküm giymiş birinin varlığının olup olmadığına bakıldığında, katılımcıların %49,3'ünün böyle bir arkadaşının olmadığı görülmektedir. Katılımcıların %50,7'sinin bir şekilde suça karışmış arkadaş çevresi bulunmaktadır.

Suç işlemenizde arkadaş çevreniz ile yaptığımız aktivitelerin/birlikteliğin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

<i>Suç İşlemenizde Arkadaş Çevrenizin Etkisi Var mıydı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	79	55,6
<i>Evet</i>	63	44,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 64.Suç işlemenizde arkadaş çevrenizin etkisi var mı?

Katılımcılar, suç işlemlerinde arkadaşlarının etkisi olup olmadığını %55,6 oranında 'hayır, etkili değillerdi' diyerek, %44,4 oranında ise 'evet, suç işlememde etkileri vardı' şeklinde cevaplamışlardır.

Katılımcılardan elde edilen verilere bakıldığında suç işlemede arkadaş çevresinin önemli olduğu görülmektedir. Arkadaş çevresinde suça karışmış bireylerin bulunmasının suça sürükleme konusunda etkili olduğu veriler ışığında anlaşılmaktadır.

Arkadaşlarına güvenip yanlış yaptığını düşündüğün herhangi bir davranışın oldu mu?

<i>Arkadaşlarına Güvenip Yanlış Yaptığını Düşündüğün Herhangi Bir Davranışın Oldu Mu?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Ara sıra oldu</i>	55	38,7
<i>Hiçbir zaman olmadı</i>	53	37,3
<i>Genellikle oldu</i>	24	16,9
<i>Diğer</i>	7	4,9
<i>Her zaman oldu</i>	3	2,1
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 65: Arkadaşlarına güvenip yanlış yaptığını düşündüğün herhangi bir davranışın oldu mu?

“Arkadaşlarına güvenip yanlış yaptığını düşündüğün herhangi bir davranışın oldu mu?” sorusuna katılımcıların, %62,7’si ara sıra, genellikle ve her zaman oldu şeklinde cevap verirken sadece %37,3’ü hiçbir zaman olmadı cevabını vermişlerdir. Katılımcıların %4,9’u diğer seçeneği ile bu soruya cevap vermiştir.

Bugüne kadar işlemiş olduğunuz suç/suçları arkadaşlarınızla birlikte mi işlediniz?

<i>Bugüne Kadar İşlemiş Olduğunuz Suçu/Suçları Arkadaşlarınızla Birlikte Mi İşlediniz?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Arkadaşlarımla hiçbir suç işlemedim</i>	89	62,7
<i>Birkaç suçu arkadaşım ile işledim</i>	24	16,9
<i>Çoğu suçları arkadaşlarımla işledim</i>	13	9,2
<i>Tüm suçları arkadaşlarımla işledim</i>	9	6,3
<i>Ara Toplam</i>	135	95,1
<i>Cevapsız</i>	7	4,9
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 66: Bugüne kadar işlemiş olduğunuz suç/suçları arkadaşlarınızla birlikte mi işlediniz?

Bugüne kadar işlemiş olduğunuz suç/suçları arkadaşlarınızla birlikte mi işlediniz sorusuna katılımcıların, %62,7’si arkadaşları ile bir suç işlemediğini söylemiştir. Katılımcıların,%31,4’ü bir şekilde suçlarını arkadaşları işlemişlerdir. Katılımcıların %4,9’u ise bu soruya cevap vermemiştir.

En sık görüştüğünüz arkadaşlarınız ile nerede tanıştınız?

<i>En Sık Görüştüğünüz Arkadaşlarınız İle Nerede Tanıştınız?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Mahallede</i>	80	56,3
<i>İşte</i>	25	17,6
<i>Okulda</i>	17	12
<i>Diğer</i>	16	11,3
<i>Cezaevinde</i>	4	2,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 67: En sık görüştüğünüz arkadaşlarınızla nerede tanıştınız?

Katılımcılar en sık görüştükleri arkadaşları ile %56,3 oranında mahalle/sokakta tanışırken, %17,6'sı en sık görüştükleri arkadaşları ile işte tanıştıklarını, %12'si okulda, %11,3'ü diğer ortamlarda tanıştıklarını, %2,8'i ise en çok görüştükleri arkadaşları ile cezaevinde tanıştıklarını söylemişlerdir.

4.7. Eğitim Bilgileri

Eğitim hayatı döneminde başarınızı nasıl tanımlarsınız?

<i>Eğitim Başarınız</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Orta</i>	60	42,3
<i>İyi</i>	54	38
<i>Kötü</i>	17	12
<i>Çok iyi</i>	10	7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 68: Eğitim başarınızı nasıl tanımlarsınız?

Katılımcılar, eğitim hayatlarını %42,3 oranında orta düzeyde diyerek tanımlamışlardır. Katılımcıların %38'i eğitim başarısını iyi, %7'si çok iyi ve %0,7'si çok kötü olarak tanımlamaktadır.

Eğitim hayatı yarıda mı bıraktınız?

<i>Eğitim Hayatı Yarıda Bıraktınız Mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Evet</i>	79	55,6
<i>Hayır</i>	53	37,3
<i>Ara Toplama</i>	132	93
<i>Cevapsız</i>	10	7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 69: Eğitim hayatınızı yarıda mı bıraktınız?

Katılımcıların %55,6'sı eğitim hayatını yarıda bıraktığını, %37,3'ü eğitim hayatını yarıda bırakmadığını söylemiştir. Katılımcıların %7'si bu soruya cevap vermemiştir.

Eğitiminizi terk etme veya eğitime devam edememe nedeninizi nasıl tanımlarsınız?

<i>Eğitime Devam Etmeme Nedeni</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Çalışma hayatının daha cazip gelmesi</i>	31	21,8
<i>Ekonomik yetersizlik</i>	23	16,2
<i>Cezaevine girdiğim için</i>	11	7,7
<i>Diğer</i>	10	7
<i>Ailem izin vermediği için</i>	9	6,3
<i>Başarısız olduğum için</i>	8	5,6
<i>Devamsızlık</i>	7	4,9
<i>Ara Toplam</i>	99	69,7
<i>Cevapsız</i>	43	30,3
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 70: Eğitime devam etmeme nedeni

Eğitimini terk etme veya eğitime devam edememe nedenini katılımcılar, %21,8 oranında çalışma hayatının daha cazip gelmesi, %16,2'si ekonomik yetersizlik, %7,7'si cezaevine girdiğim için, %6,3'ü ailesi izin vermedi için, %5,6'sı başarısız olduğu için, %4,9'u devamsızlık, %7'si diğer nedenlerden dolayı cevabını vermiştir.

Eğitim hayatı dđneminde yaşadığınız sorunlar nelerdir?

<i>Eğitim Hayatı Dđneminde Yaşadığınız Sorunlar Nelerdir?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hiçbir sorun yaşamadım</i>	89	62,7
<i>Diğer</i>	25	17,6
<i>Okuldan atıldım</i>	12	8,5
<i>Öğretmenlerim ve arkadaşlarım ile sürekli tartıştım</i>	6	4,2
<i>Disiplin cezası aldım</i>	3	2,1
<i>Ara Toplam</i>	135	95,1
<i>Cevapsız</i>	7	4,9
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 71: Eğitim hayatı dđneminde yaşadığınız sorunlar nelerdir?

‘‘Eğitim hayatı dđneminde yaşadığınız sorunlar nelerdir?’’ sorusuna katılımcıların, %62,7’si hiçbir sorun yaşamadım cevabını verirken, %8,5’i okuldan atıldığını, %4,2’si öğretmenleri ve arkadaşları ile sorun yaşadığını, %2,1’i disiplin cezası aldığını söylemiştir. Katılımcıların %17,6’sı ise bu soruya diğer diyerek cevap verirken, katılımcıların %4,9’u bu soruya cevap vermemiştir.

4.8. Cezaevi Dđnemi

Ceza infaz kurumuna girdikten sonra buradaki koşullara ne derecede uyum sağlayabildiniz?

<i>Cezaevine Ne Derece Uyum Sağladınız?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Oldukça uyum sağladım</i>	47	33,1
<i>Orta uyum sağladım</i>	34	23,9
<i>Oldukça uyum sağladım</i>	27	19
<i>Biraz uyum sağladım</i>	21	14,8
<i>Hiç uyum sağlayamadım</i>	13	9,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 72: Cezaevine ne derece uyum sağladınız?

Ceza infaz kurumuna girdikten sonra buradaki koşullara ne derecede uyum sağlayabildiniz sorusuna katılımcıların %90,8’i bir şekilde bu koşullara uyum sağladığını belirtirken bu koşullara uyum sağlayamadığını belirtenlerin oranı %9,22’dir.

Ceza infaz kurumu koşullarına uyum sağlamanız ne kadar zaman aldı?

<i>Cezaevine Uyum Sağlama Süresi</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Birkaç ay</i>	88	62
<i>Birkaç hafta</i>	23	16,2
<i>Birkaç gün</i>	19	13,4
<i>Hiç uyum sağlayamadım</i>	12	8,5
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 73: Cezaevine uyum sağlama süresi

Katılımcıların ceza infaz kurumuna uyum sağlama süreleri, %62 oranı ile birkaç ay, %16,2 ile birkaç hafta, %13,4 oranında birkaç gün sürmektedir. Katılımcıların %8,5'i bu koşullara hiç uyum sağlayamadığını belirtmektedir.

Ceza infaz kurumunda kurallara uymakta zorlanıyor musunuz?

<i>Kurallara Uyma Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	105	73,9
<i>Bazen</i>	31	21,8
<i>Evet</i>	6	4,2
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 74: Ceza infaz kurumunda kurallara uymakta zorlanıyor musunuz?

“Ceza infaz kurumunda kurallara uymakta zorlanıyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %73,9’u hayır cevabını vermiştir. Katılımcıların %21,8’i bazen ve %4,2’si evet şeklinde cevaplamıştır.

Ceza infaz kurumundayken hiç kuralları bozacak bir davranışta bulundunuz mu?

<i>Kuralları Bozma Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır</i>	125	88
<i>Evet</i>	17	12
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 75: Ceza infaz kurumundayken hiç kuralları bozdunuz mu?

“Ceza infaz kurumundayken hiç kuralları bozacak bir davranışta bulundunuz mu?” sorusuna katılımcıların %88’i hayır bulunmadım derken, %12’si evet bulundum şeklinde cevap vermişlerdir.

Ceza infaz kurumunda kaldığınız süre boyunca yaşadığınız sorun/sorunlar nelerdir?

<i>Cezaevinde Yaşanılan Sorunlar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Koşu veya odaların aşırı kalabalık olması</i>	212	76
<i>Hiçbir sorun yaşamadım</i>	38	13,6
<i>Yemeklerin kalitesiz olması</i>	10	3,6
<i>Maddi sıkıntılar</i>	10	3,6
<i>Sağlık sorunları</i>	6	2,2
<i>Ziyaretçilerin gelmemesi</i>	2	0,7
<i>Baskı/işkence/insanlık dışı muamele</i>	1	0,4
<i>Toplam</i>	209	100

Not: N sayısı örnekleme geçmektedir.

Tablo 76: Cezaevinde yaşanan sorunlar

Katılımcıların ceza infaz kurumunda yaşadıkları sorunların başında %76 ile koşu ve odaların aşırı kalabalık olması gelmektedir. Katılımcıların %13,6'sı hiçbir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Katılımcıların %7,4'ü ise yemeklerin kalitesiz olması, sağlık sorunları, maddi sıkıntılar, ziyaretçilerin gelmemesi, baskı, işkence/ insanlık dışı muamele gibi sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Ceza infaz kurumunda kalan diğer mahkûmlarla ilişkiniz genel olarak nasıldır?

<i>Diğer Hükümlülerle İlişki Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İyi</i>	81	57
<i>Çok iyi</i>	37	26,1
<i>Orta</i>	20	14,1
<i>Kötü</i>	2	1,4
<i>Çok kötü</i>	2	1,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 77: Diğer hükümlülerle ilişki durumunuz

Katılımcılar ceza infaz kurumunda kalan diğer mahpuslar ile ilişkilerini, %57 oranında iyi, %26,1 oranında çok iyi, %14,1 oranında orta düzeyde olarak tanımlamıştır. Katılımcıların %2,8'i ise diğer mahpuslar ile ilişkisini kötü ya da çok kötü olarak tanımlamıştır.

Cezaevindeyken aile ve yakın akrabalarınız ziyaretinize ne sıklıkta gelirlerdi?

<i>Ziyarete Gelen Sıklığı</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Ara sıra gelirlerdi</i>	71	50
<i>Her görüşe gelirlerdi</i>	61	43
<i>Hiç gelmezlerdi</i>	10	7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 78: Ziyarete gelen sıklığı

Cezaevindeyken aile ve yakın akrabalarınız ziyaretinize ne sıklıkta gelirlerdi sorusuna katılımcıların, %50'si ara sıra gelirlerdi, %43'ü her görüşe gelirlerdi, %7'si hiç gelmezlerdi cevabını vermişlerdir.

Cezaevindeyken sizi en çok kimler ziyaret ederdi?

<i>En Çok Ziyarete Gelenler</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Ailem</i>	127	89,4
<i>Akrabalarım</i>	7	4,9
<i>Diğer</i>	5	3,5
<i>Arkadaşlarım</i>	1	0,7
<i>Ara Toplam</i>	140	98,6
<i>Cevapsız</i>	2	1,4
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 79: En çok ziyarete gelenler

Katılımcılara en çok ziyarete gelenler %89,4 oranı ile aile üyeleri olurken bunu %4,9 ile akrabaları takip etmektedir. Katılımcıların %0,7'si arkadaşlarım cevabını verirken, %3,5'i diğer seçeneği ile bu soruyu cevaplamıştır.

Ceza infaz kurumunda bulunduğunuz süre zarfından aile veya yakın çevrenizden maddi/manevi destek gördünüz mü?

<i>Maddi Destek Görme Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Gördüm</i>	93	65,5
<i>Kısmen gördüm</i>	39	27,5
<i>Görmedim</i>	10	7
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 80: Maddi destek görme durumu

Ceza infaz kurumunda bulunduğunuz süre zarfından aile veya yakın çevrenizden maddi/manevi destek gördünüz mü sorusuna katılımcıların %65,5'i evet gördüm cevabını, %27,5'i kısmen yardım gördüm cevabını ve %7'si görmedim cevabını vermişlerdir.

Ceza infaz kurumunda kalırken bir meslek/sanat/okuma yazma öğrendiniz mi?

<i>Cezaevinde Kursu Katılma Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Evet</i>	88	62
<i>Hayır</i>	54	38
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 81: Cezaevinde kursa katılma durumu

Katılımcıların %62'si ceza infaz kurumunda bulunduğu süre boyunca meslek, sanat ve okuma yazma gibi yeni beceriler öğrendiğini belirtmiştir. Katılımcıların %38'i ise bu yeni becerileri öğrenmediğini belirtmiştir.

Sizce cezaevinde mahkûmlar yeni suç teknikleri öğreniyorlar mı?

<i>Yeni Suç Öğrenme Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Kısmen öğreniyorlar</i>	60	42,3
<i>Hayır öğrenmiyorlar</i>	51	35,9
<i>Öğreniyorlar</i>	31	21,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 82. Yeni suç öğrenme durumu

Sizce cezaevinde mahkûmlar yeni suç teknikleri öğreniyorlar mı sorusuna katılımcıların, %42,3'ü kısmen öğreniyorlar derken, %35,9'u hayır öğrenmiyorlar demiştir. Katılımcıların %21,8'i ise mahpusların diğer mahpuslardan yeni suç işleme teknikleri öğrendiğini söylemiştir.

Ceza infaz kurumlarında hangi iyileştirme ve topluma kazandırma çalışmalarına katıldınız mı?

<i>İyileştirme ve Topluma Kazandırma Çalışmaları</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Meslek kursları</i>	384	83,1
<i>Hiç katılmadım</i>	23	5
<i>Seminer/konferans</i>	16	3,5
<i>Sportif etkinlikler</i>	16	3,5
<i>Doktor görüşmesi</i>	10	2,2
<i>Bireysel/grup çalışmaları</i>	5	1,1
<i>Dini eğitim</i>	4	0,9
<i>Diğer</i>	3	0,6
<i>Tiyatro/sinema gösterimi</i>	1	0,2
<i>Toplam</i>	462	100

Not: *N sayısı örnekleme geçmektedir*

Tablo 83: İyileştirme ve topluma kazandırma çalışmaları

Ceza infaz kurumlarında hangi iyileştirme ve topluma kazandırma çalışmalarına katıldınız sorusuna katılımcıların, %83,1' meslek kursları, %3,5'i seminer/konferans, %3,5'i spor etkinlikleri, %2,2 doktor görüşmesi, %1,1 bireysel/grup görüşmeleri, %0,9'u dini eğitim, %0,2' tiyatro/sinema gösterimi şeklinde cevap vermişlerdir. Katılımcıların %5'i ise hiçbir iyileştirme çalışmasına katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda ahşap işleme, tekstil, marangozluk, berber gibi meslek kursları verilmektedir.

Katılmış olduğunuz iyileştirme ve topluma kazandırma çalışmalarını yeterli görüyor musunuz?

<i>İyileştirme ve Topluma Kazandırma Yeterli Mi?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Evet</i>	65	45,8
<i>Kısmen</i>	40	28,2
<i>Hayır</i>	16	11,3
<i>Ara Toplam</i>	121	85,2
<i>Cevapsız</i>	21	14,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 84: İyileştirme ve topluma kazandırma yeterli mi?

Katılımcılar katıldıkları iyileştirme ve topluma kazandırma çalışmalarını %45,8 oranında yeterli buluyor. Katılımcıların %28,2'si bu çalışmaları kısmen yeterli

buluyor. Katılımcıların %11,3'ü ise bu çalışmalarını yetersiz bulmaktadır. Katılımcıların %14,8'i bu soruya cevap vermemiştir.

4.9. Cezaevi Sonrası Durum

Cezaevine girdikten sonra cezaevinde tanıştığınız kişiler ile cezaevi sonrası arkadaşlığınız devam etti mi?

<i>Cezaevinde Tanıştığınız Kişiler İle Sonrasında Arkadaşlık Ettiniz Mi?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Hayır etmedi</i>	45	31,7
<i>Evet</i>	22	15,5
<i>Ara Toplam</i>	67	47,2
<i>Cevapsız</i>	75	52,8
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 85: Cezaevinde tanıştığınız kişilerle sonrasında arkadaşlık ettiniz mi?

Cezaevine girdikten sonra cezaevinde tanıştığınız kişiler ile cezaevi sonrası arkadaşlığınız devam etti mi sorusuna katılımcıların %31,7'si evet devam etti derken %15,5'i arkadaşlıklarının devam etmediğini söylemiştir. Bu soruya cevap vermeyen 75 kişi ilk suçundan dolayı ceza infaz kurumunda bulunan kişilerden oluşmaktadır.

Cezaevinden ilk kez tahliye olduktan sonra yaşadığınız çevredeki insanların(aileniz, komşularınız, akrabalarınız ve arkadaş çevrenizin) size olan yaklaşımı nasıldı?

<i>Cezaevinden Sonra İnsanların Size Yaklaşımı Nasıldı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Herhangi bir değişiklik olmadı her şey eskisi gibiydi</i>	28	19,7
<i>Benden uzaklaştılar, yalnızlaştım</i>	12	8,5
<i>Benim ile daha çok ilgilenmeye başladılar</i>	12	8,5
<i>Fikrim yok</i>	10	7
<i>Diğer</i>	2	1,4
<i>Ara Toplam</i>	64	45,1
<i>Cevapsız</i>	78	54,9
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 86: Cezaevinden sonra insanların size yaklaşımı nasıldı?

Cezaevinden ilk kez tahliye olduktan sonra yaşadığınız çevredeki insanların (aileniz, komşularınız, akrabalarınız ve arkadaş çevrenizin) size olan yaklaşımı nasıldı sorusuna katılımcıların %19,7'si herhangi bir değişiklik olmadı, her şey eskisi gibiydi şeklinde cevap vermiştir. Katılımcıların %8,5'i benden uzaklaştılar derken %8,5'i benim ile daha çok ilgilendiler şeklinde cevap vermiştir. Katılımcıların %7'si fikrim yok derken

%1,4'ü diğer seçeneği ile cevap vermeyi tercih etmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 78 kişi ilk suçundan dolayı ceza infaz kurumunda bulunan kişilerden oluşmaktadır.

Cezaevinden ilk kez tahliye olduktan sonra sabıkalı olmanız nedeniyle iş bulmada ve işe girmede güçlüklerle karşılaştınız mı?

<i>Cezaevinden Sonra İş Bulmada Sıkıntı Yaşadınız Mı?</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Evet karşılaştım</i>	40	28,2
<i>Hayır karşılaşmadım</i>	22	15,5
<i>Ara Toplam</i>	62	43,7
<i>Cevapsız</i>	80	56,3
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 87: Cezaevinden sonra iş bulmada sıkıntı yaşadınız mı?

Katılımcılar ceza infaz kurumundan tahliye olduktan sonra %28.2 oranında iş bulmada sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların ceza infaz kurumu sonrasında %15,5 oranında iş bulmada sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu soruya cevap vermeyen 78 kişi ilk suçundan dolayı ceza infaz kurumunda bulunan kişilerden oluşmaktadır. 2 katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir.

Cezaevinden çıktıktan sonra yaşadığınız sıkıntılar nelerdir?

<i>Cezaevinden Sonra Yaşanan Sıkıntılar</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İşsizlik</i>	70	71,4
<i>Yeniden suç işleme korkusu</i>	11	11,2
<i>Hayır, hiçbir sorun yaşamadım</i>	9	9,2
<i>Psikolojik sorunlar</i>	7	7,1
<i>Topluma uyum sağlayamama</i>	1	1
<i>Toplam</i>	98	100

Not: N sayısı örneklemin hacmini geçmektedir

Tablo 88: Cezaevinden sonra yaşanan sıkıntılar

Cezaevinden çıktıktan sonra yaşadığınız sıkıntılar nelerdir sorusuna katılımcıların %71,4'ü işsizlik, %11,2'si yeniden suç işleme korkusu, %7,1'i psikolojik sorunlar, %1'i topluma uyum sağlayamama şeklinde cevap vermişlerdir. Katılımcıların %9,2'si hiçbir sorun yaşamadığını belirtmiştir.

Cezaevinden tahliye olduktan sonra yaşadığınızı sıkıntı/kaygılara ilişkin destek/yardım gördünüz mü?

<i>Tahliye Olduktan Sonra Sıkıntı/kaygılara Yönelik Destek Durumu</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>Ailemden destek gördüm</i>	40	28,2
<i>Hiçbir destek görmedim</i>	23	16,2
<i>Çevremden destek gördüm</i>	9	6,3
<i>Ara Toplam</i>	72	50,7
<i>Cevapsız</i>	70	49,3
<i>Toplam</i>	142	100

Tablo 89: Tahliye olduktan sonra sıkıntı/kaygılara yönelik destek durumu

Cezaevinden tahliye olduktan sonra yaşadığınızı sıkıntı/kaygılara ilişkin destek/yardım gördünüz mü sorusuna katılımcıların, %28,2'si ailemden destek gördüm, %6,3'ü çevremden destek gördüm şeklinde cevap vermiştir. Katılımcıların %16,2'si hiç destek görmediğini belirtmiştir. Bu soruya cevap vermeyen 7 kişi ilk suçundan dolayı ceza infaz kurumunda bulunan kişilerden oluşmaktadır.

Ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra mahkûmların yeniden suç işlememeleri için ne tür çalışmalar yapılması gerekir?

<i>Bireylerin Yeniden Suç İşlememesi İçin Yapılması Gerekenler</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>
<i>İş imkânlarının sağlanması</i>	62	53,9
<i>Konferans ve seminerlerin arttırılması</i>	44	38,3
<i>Eğitim faaliyetlerinin arttırılması</i>	6	5,2
<i>Diğer</i>	3	2,6
<i>Toplam</i>	115	100

Not: *N sayısı örneklem hacmini geçmektedir.*

Tablo 90: Bireylerin yeniden suç işlememesi için yapılması gerekenler

“Ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra mahkûmların yeniden suç işlememeleri için ne tür çalışmalar yapılması gerekir?” sorusuna 115 katılımcı cevap vermiştir. Katılımcıların, %53,9'u iş imkânlarının sağlanması, %38,3'ü konferans ve seminer programlarının arttırılması, %5,2'si eğitim faaliyetlerinin arttırılması cevabını vermiştir. Katılımcıların %2,6'sı bu soruya diğer seçeneği ile cevap vermiştir.

TARTIŞMA BÖLÜMÜ

Tarihsel süreç içerisinde suç birçok farklı şekilde tanımlanmıştır. A. Comte suç teolojik zamanda şeytanca bir olgu olarak anlatmaya çalışmıştır. Comte metafizik dönemde suçu akıllı ve iradeli insanın bütün artı ve eksilerini hesaplayarak yaptığı tercihler olarak ortaya koymuştur. Bu açıklama aynı zamanda ceza hukuk sisteminin temelini oluşturmaktadır. Pozitivist döneme gelindiğinde ise Comte suçun yapılan deney ve gözlemler neticesinde mevcut koşulların doğal sonucu olarak açıklamıştır. Suçu tanımlamak için kullanılan bütün terim ve kavramların dışında suç, genel olarak ‘meşrulaşamamış her şey suçtur’ şeklinde tanımlanmaktadır. Çünkü tanımlamanın en önemli nedeni onu anlamak anlamlandırmak ve çözüm oluşturmaktır. Bu nedenle suç anlamak için birçok teori, suça dair tanımlamalar ve çalışmalar yapmışlardır.

Klasik dönemde suç aydınlanma düşüncesi ile beraber Toplumsal Sözleşme’nin oluşması ve buna bağlı olarak gerçekleşen bireysel hak ve özgürlüklerin artması durumu ile bağlantılı bir şekilde ceza ve suç arasındaki ilişkiyi konu alarak ilerlemiştir. Çalışmamızın geneline bakıldığında işlenen suça karşı verilen cezanın daha ağır olması durumunda çalışmaya katılanların işlemiş oldukları suçu işlemeyecekleri neticesine varılmıştır. Klasik dönem suç teorileri ile ortaya konan modern hukuk sistemi suç ve ceza arasındaki orantıyı vurgulamaktadır. Yaptığımız çalışma ile suç ve ceza arasındaki orantının ne kadar önemli bir yere sahip olduğu bir kez daha görülmüştür.

Suç tanımlamaya dair pozitivist ekol temel olarak suç davranışının bireylerin dışındaki birçok etken tarafından tetiklediğini ortaya koymuştur. Yapılan çalışma bize göstermektedir ki suç olgusu bireyin dışında birçok etken tarafından desteklenen bir olgudur. Bunların başında çalışmada katılımcılara sorulan ‘ne olsaydı suç işlemezsiniz’ sorusuna bireyler kendileri dışında ilgili bir aile, iyi bir arkadaş çevresi, maddi problemlerden uzak kalmak gibi etkenlerin suç işlemeleri için gerekli olan nedenler olarak saymışlardır. Gene çalışmanın bütününe bakıldığında suça karışan bireylerin eğitim, ekonomi, sosyodemografik durumları, arkadaş çevreleri, madde bağımlılığı, karşı taraftan kaynaklanan nedenler gibi kendileri dışında birçok etkenin suç işlemlerinde etkili olduğunu bizlere göstermektedir.

Çalışmamızda farklı coğrafi bölgelerde bulunan Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ülkelerinin suç oranları bağlamında bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Coğrafi ekol bağlamında bu durumu değerlendirdiğimizde suçun sosyal etkenler bağlamında farklılık gösterdiğini ve coğrafi olarak gelişmişlik durumunun suç bağlamında bir değişkenlik oluşturmadığını görmekteyiz. Bu durum bizlere Durkheim'in suçun her toplumda görülebileceği tezini doğrulamaktadır.

Suç tanımlamaya yönelik biyolojik suç teorileri bağlamında çalışmamızı değerlendirdiğimizde genetik yaklaşımların suçla bir bağlantısı olmadığı görülmektedir. Bu durumun en temel dayanağı suç işleyen bireylerin ailelerinin ve yakın akrabalarını büyük çoğunluğunun suçla bir bağlantısının olmaması durumudur. Suçun bir gen olmadığını ve nesilden nesile aktarılmadığını bu durum bizlere göstermektedir.

Yapılan çalışmayı psikolojik suç teorileri bağlamında değerlendirmeye aldığımızda kişilerin genel özellikleri, zeka ve ahlaki gelişim durumları ile ilgili olarak bir teoriye varmak mümkün değildir. Bunun en temel nedeni bunları ölçmeye yönelik olarak herhangi bir çalışmanın yapılmamış olmasıdır. Fakat madde kullanımı ile ilgili olarak sorulan sorular ve buna bağlı olarak verilen cevaplar bulunmaktadır. Çalışmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğu alkol veya uyuşturucu madde bağımlısıdır. Bu durum bize alkol ve uyuşturucu madde kullanımının suç ile doğrudan bir bağlantısının olduğunu göstermektedir.

Suç anlamaya ve anlamlandırma yönelik olarak sosyolojik suç teorileri bağlamında yapılan çalışmayı değerlendirdiğimizde; yapısal fonksiyonalist teoriler suçun her toplumda var olduğunu ve bunun normal bir davranış olduğunu bizlere aktarmaktadır. Yapılan çalışma bağlamında Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve Türkiye'nin suç profillerine bakıldığında suçun varlığını ve her toplumsal grupta var olduğunu görmekteyiz.

Sosyal ekoloji teorisi bağlamında yapılan çalışma değerlendirildiğinde Burgess'in Chicago şehrinde yaptığı çalışma önemli bir dayanak teşkil etmektedir. Şehirleşmeden uzaklaştıkça suçun artması durumu yapılan çalışmada gözlemlenmektedir. Çalışmaya katılanların %39.4'ü köy ve kasabada doğmuştur. Bu durum bizlere merkezden uzaklaştıkça suç olgusunun görüldüğünü göstermektedir. Aynı zamanda bireylerin şehirlerde oturdukları bölgeleri de araştırmak bu teorinin doğrulanması bağlamında önemli bir yere sahiptir.

Sosyal öğrenme ve davranış teorileri temelde suç olgusunu öğrenme ve taklit etme olarak açıklamaktadır. Tarde ‘toplum nedir’ sorusuna ‘toplum taklittir’ şeklinde cevap vermektedir. Yapılan çalışma sosyal öğrenme ve davranış teorileri bağlamında değerlendirildiğinde; suça karışan bireylerin büyük çoğunluğunun arkadaş çevresinde daha önce bir suçtan dolayı hüküm giymiş kişilerin olduğu görülmektedir. Bu durum sosyal öğrenme ve davranış teorilerini bize kanıtlamaktadır.

SONUÇ

Bireyler bir toplumla birlikte yaşamaya ihtiyaç duyarlar. Bunun en temel nedeni bireylerin bütün ihtiyaçlarını kendi başlarına yapamayacak olmalarıdır. İnsanlar doğayı kontrol etmeye başladıkları dönemlerde bir arada yaşamak için kurallar oluşturmak mecburiyeti hissetmişlerdir. Bu nedenle beraber yaşamının getirdiği zorlukları aşmak için kurallar koymak ihtiyacı doğmuştur. Bu kurallar sayesinde yeniden toplumu inşa etmişlerdir. Bu inşanın en temel unsurları kültür, dil ve toplumsal normlar ortaya çıkmıştır. Bütün bu inşa süreci bireylerin birbirleriyle sosyalleşerek toplumsal varlıklarını devam ettirmeye yönelik yeni adımlar atmaya zorlamıştır. Toplumla sosyalleşen birey zaman içerisinde birtakım sorunlar yaşamıştır. Bu sorunları aşmanın en kolay yolu normlar belirlemek olmuştur. Belirlenen bu normlar dönem içerisinde toplumun hukuksal kurallarını ortaya çıkarmıştır. İnsanlığın geçirdiği en büyük devrimler olan tarım devrimi ve sanayi devrimi ile gerçekleşen modern toplum yeni toplumsal alanlar oluşturmuştur. Hızla değişen modern dünyada bireyler normları öğrendikleri ve toplumsallaştıkları alanlar geliştirmiş ve bu alanları sürekli olarak değiştirmiştir. Bir arada yaşayan birey toplum içerisinde belirli bir statüye kavuşmuş ve bu statünün gerektirdiği rolleri oynamıştır. Bu roller bireyin hayatındaki en önemli unsurdur. Bireyler rollerini oynarlarken toplum içerisinde sosyalizasyona karışmış yeni değerler üretmiş ve bu yeni değerler etrafında yeni normlar oluşturmuştur.

Toplumsal düzen içerisinde oluşan yeni normalde uyuyamayan bireyler toplumsal kurallardan sapmıştır. Toplumsal düzen ve normlardan sapan bireyler toplumun düzenini bozduğu için onları bu davranışından vazgeçirmek isteği ortaya çıkmıştır. Bu istek toplumsal normlara karşı gelenlere verilmesi gereken cezaların oluşmasını sağlamıştır. Böylelikle modern hukuk sistemi doğmuştur. Hukukun gerektirdiği davranışları yerine getirmeyen bireyler hukukun gerektirdiği şekilde cezalandırılmışlardır. Sonuçta böyle oluşan suçlu ve suçlu davranış sosyal bilimlerin konusu olmuştur. Sosyal bilimler kendi çerçevesi dâhilinde suç davranışını incelenmiş ve onu anlamaya yönelik teoriler geliştirilmiştir.

Çalışmamızın iki temel bölümü bulunmaktadır. Bu bölümlerden birincisi Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye'de suç oranlarının

incelenmesidir. Çalışmamızın ikinci bölümü ise suç davranışını anlamak ve suçlu profili oluşturmak için uygulanan anketin sonuçlarını içermektedir. Herhangi bir nedenden dolayı suç işlemiş ya da bir suça karışmış kişilerin; yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, aile bilgileri, iş ve meslek bilgileri, işledikleri suç bilgileri, alkol ve madde kullanımı, sosyokültürel durumu, ceza infaz kurumuna girdikten sonraki durumları ve ceza infaz kurumundan çıktıktan sonraki durumları incelenerek suç işleme ve yeniden suç işlemelerinin nedenlerini ortaya koymaya çalışmaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, ABD, Avrupa birliği ve Türkiye'nin suç oranlarına bakılmış ve suç türlerinin toplumlardan toplumlara ne oranda değiştiği gözlenmiştir.

İlk olarak Avrupa Birliği'nin suç oranlarına bakacağız. Avrupa Birliği 1951 yılında Avrupa kömür ve Çelik Topluluğu olarak kurulmuş 1957 yılında Avrupa ekonomik topluluğuna dönüşmüş ve son olarak 1992 yılında Avrupa Birliği adını almıştır. Çalışmamızda Avrupa birliğine üye olan 27 ülke, EFTA ülkeleri ve aday ülkelerin, 2020 yılında Avrupa birliğinden ayrılan Birleşik Krallığın suç oranları 2010 yılından 2018 yılına kadar soygun, kasıtlı adam öldürme, saldırı ve motorlu kara aracı çalınması suçları bağlamında değerlendirmeye alınmıştır. Soygun suçuna ne bakıldığında Avrupa'da en çok soygun suçunun görüldüğü ülke Birleşik Krallık'tır. Birleşik Krallık İngiltere ve Galler, Kuzey İrlanda ve İskoçya'ya oluşmaktadır. Birleşik Krallık soygun sonucunda ortalama 179,5 suçlu ile Avrupa'da bir sırada yer almaktadır. Soygun suçunda Birleşik Krallık, Belçika, Fransa, Portekiz, İsveç, Lüksemburg ve EFTA ülkeleri takip etmektedir. Soygun suçunun en az görüldüğü ülkeler ise Arnavutluk, Lihtenştayn, Macaristan, Slovakya, Kıbrıs'tır (GKRY).

Avrupa Birliği ülkelerinde kasıtlı adam öldürme suçuna bakıldığında ilk sırayı Letonya almaktadır. Letonya'nın 2016 ve 2018 yılları arasında ortalama 5.22 kişi ile birinci sırada olduğu görülmektedir. Letonya'yı Litvanya, EFTA ülkeleri, Türkiye, Kosova, Karadağ, Estonya, Arnavutluk takip etmektedir. En az kasıtlı cinayet suçunun işlendiği ülke Norveç, Slovenya, Lüksemburg, Çekya, İtalya, İzlanda, Hırvatistan, İsviçre, İspanya, Hollanda, Polonya, Almanya, Portekiz olarak sıralanmaktadır. EFTA ülkelerini bir olarak düşünüldüğünde Türkiye'nin kasıtlı adam öldürme suçunda dördüncü sırada olması dikkat çekmektedir. Tabii ki bu değerlendirmeyi yaparken ülkelerin nüfuslarını göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Avrupa'da saldırı suçuna bakıldığında 2018 yılında saldırı suçunun en çok görüldüğü ülkeler Birleşik Krallık, Almanya, İtalya, Belçika, İspanya, Polonya, Çekya'dır. Avrupa Birliği ülkelerinde saldırı suçunun en az görüldüğü ülkeler Estonya, Kıbrıs (GKRY), Malta, Litvanya, Romanya, Portekiz, Lüksemburg'dur.

Avrupa'da motorlu araç çalınması suçunun en çok görüldüğü ülke Birleşik Krallık'tır. 2016 ve 2018 yılları arasında ortalama 362 kişi Birleşik Krallık'ta motorlu bir kara aracının çalınması suçuna karışmıştır. Birleşik Krallık, Yunanistan, EFTA ülkeleri, İtalya, Fransa, İsveç, Hollanda, Belçika, Kıbrıs, Finlandiya, Portekiz takip etmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri arasında 2016-2018 yılı ortalamasına bakıldığında en az motorlu bir kara aracının çalınması suçuna karışan ülkeler Danimarka, Karadağ, Arnavutluk, Romanya, Kosova, Sırbistan, Hırvatistan'dır.

Avrupa Birliği ülkelerinin soygun suçu, adam öldürme suçu, saldırı suçu, motorlu bir kara aracının çalınması suçu bağlamında suç sayısına bakıldığında Birleşik Krallık dikkat çekmektedir. Birleşik Krallık; İngiltere ve Galler, İskoçya ve Kuzey İrlanda dan oluşmaktadır. Bu dört suç türüne bakıldığında Birleşik Krallık 3 suç türünde birinci sıradadır. Türkiye ise kasıtlı adam öldürme suçunda dördüncü sırada yer almaktadır. Tabi ki bütün bu suç türlerinin değerlendirilmesi yapılırken ülkelerin nüfusları ve yün bin kişi başına düşen suçlu sayısı önemli bir yer kaplamaktadır. Yayınlanan resmi veriler ışığında yün bin kişi başına düşen suçlu sayısına ulaşamadığı için bu oranlar üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Birleşik Krallık'ın soygun suçu bağlamında suç sayısını 2010 ve 2016 yılları arasında azaltmaya çalıştığı görülmektedir. Özellikle Birleşik Krallık içerisinde bulunan Kuzey İrlanda soygun suçu bağlamında 2010 ve 2018 yılları arasında suçlu sayısını giderek azaltmıştır gene İskoçya suçlu sayısını yıllar içerisinde azaltmaya çalışmış ve bunda başarılı olmuştur.

Kasıtlı adam öldürme suçuna bakıldığında birinci sırada bulunan Letonya 2010 ve 2018 yılları arasında suçlu sayısını özellikle 2015 yılına kadar azaltmış fakat sonrasında büyük bir artış görülmüştür. Kasıtlı adam öldürme suçu bağlamında Türkiye'nin verilerine bakıldığı zaman 2010 ve 2012 yılları arasındaki artış çarpıcıdır. Türkiye'nin verileri 2012 yılından sonra Eurostat'ta bulunmamaktadır.

Avrupa Birliği ülkeleri arasında saldırı suçunda bağlamında en fazla suçluya sahip olan Birleşik Krallık 'ta 2010 ve 2018 yılları arasında bulunan verilere bakıldığında her yıl düzenli olarak bir artış görülmektedir İskoçya 2010 ve 2013 yılları arasında bir azalma yakalamış olsa da 2013 yılı sonrasında bu azalma sona ermiş ve artış olarak devam etmiştir.

Motorlu bir kara aracının çalınması suçu bağlamında Avrupa Birliği değerlendirildiğinde birinci sırada yer alan Birleşik Krallık 2010 ve 2015 yılları arasında bir azalma yakalamış fakat 2015 sonrasında azalma artışa dönerek 2018 yılında 126.516 kişi olarak kaydedilmiştir. Birleşik Krallık içerisinde bulunan İskoçya motorlu bir kara aracının çalınması suçunda 2010 ve 2018 yılları arasında bakıldığında yarı yarıya bir düşüş yakalamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin 2018 ve 2019 yılları arasında suçlu sayısına baktığımız zaman 225.750 kişi azaldığı görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarını ırksal kökenleri bağlamında ayırarak suç profili oluşturmuştur. Bu bağlamda beyaz vatandaşlar, siyahi vatandaşlar, Kızılderili vatandaşlar ve Asya kökenli vatandaşlar olmak üzere dört grupta incelemiştir. Bu dört farklı grubun 2018 ve 2019 yıllarında işledikleri suçlar birbirleri ile örtüşmektedir. Bu suçların başında trafik suçları hariç listede olmayan diğer suçlar, uyuşturucu suçları, uyuşturucu ve alkol etkisi altında araç kullanma, emlak suçları, basit saldırı ve hırsızlık suçlarıdır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin 2018 yılında işlenen suçların yoğunluğuna bakıldığında zaman ilk sırada diğer suçlar, uyuşturucu suçları, emlak suçları, basit saldırı, alkol ve uyuşturucu etkisi altında araba kullanma, hırsızlık, şiddet suçları, ağırlaştırılmış saldırı, düzensiz davranış, sarhoşluk, Vandalizm, ev soygunu, içki yasalarını çiğnemek, silah bulundurma taşıma, dolandırıcılık, çalıntı mülk, motorlu taşıt hırsızlığı, soygun suçları gelmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nin 2019 yılında işlenen suçların yoğunluğuna bakıldığında ise 2018 yılındaki veriler korunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin 2018 ve 2019 yılları arasında suç verilerine bakıldığında en çok suçu işleyen beyaz ırktan olan vatandaşlardır. İkinci sırada ise siyahi vatandaşlar bulunmaktadır. Üçüncü sırayı Kızılderili vatandaşlar dördüncü sırayı da Asya kökenli vatandaşlar oluşturmaktadır.

Türkiye’de suç oranlarına bakıldığında çalışmamızda 2019 yılına ait veriler kullanılmıştır. TÜİK tarafından hazırlanmış olan verilerdir. Türkiye'nin yün bin kişi başına ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı 2018 yılından 2019 yılına gelindiğinde 28 kişi artış göstermiştir. Türkiye'nin 2018 yılında yüz bin kişi başına düşen ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı 323 iken 2019 yılında 351 kişi olarak verilere eklenmiştir. Türkiye'de işlenen suçların yoğunluklarına bakıldığında bir sırada diğer suçlar gelmektedir. Bunu takiben diğer suçlar, hırsızlık, yaralama, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, icra iflas kanununa muhalefet, tehdit, yağma, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satın alma, trafik suçları, öldürme, sahtecilik, kaçakçılık, dolandırıcılık, ateşli silahlar ve bıçaklar ile ilgili suçlar, cinsel suçlar, ailenin korunması tedbirine aykırılık, hakaret, görevi yaptırmamak için direnme, askeri ceza kanunu’na muhalefet, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, mala zarar verme, orman suçları, zimmet, rüşvet, kötü muamele, bilinmeyen suçlardır.

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri’nin işlenen suçları bağlamında Türkiye ile büyük bir benzerlik göstermektedir. Avrupa Birliği verilerinde yayınlanan veriler arasında sadece dört suç grubu bulunduğu için uyuşturucu, hırsızlık, dolandırıcılık, kaçakçılık gibi suçların verilerine ulaşılamamıştır. Budan dolayı Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye'yi suç türleri bağlamında değerlendirmek daha doğru olacaktır. Amerika Birleşik Devletleri 2018 ve 2019 yılları arasında suçlu sayısını düşürürken Türkiye'de bu durum artış göstermiştir. Suçlu sayısının artmasında birçok etken bulunmaktadır. Bu etkenlerin başında aile durumu, ekonomik durum, sosyal-kültürel durum, iş ve meslek durumu, eğitim durumu etkilidir. Aynı zamanda toplumların birbirlerinden farklı etnik, dinsel, kültürel farklılıkları da bulunmaktadır. Bundan dolayı suç çalışmaları yaparken nüfus, toplumun genel kültürel durumu, eğitim durumu, sosyo-ekonomik durumu değerlendirmeye alınmalıdır.

Bu değerlendirmeleri yapabilmek için Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda bulunan 142 hükümlü ve tutukluya suça sürüklenmelerinde etkili olan toplumsal nedenlerin anlaşılması için yapılan çalışmanın değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışma ile sapma davranışı gerçekleştiren bireylerin bu davranışı gerçekleştirirken nelerden etkilendirdikleri saptanacak ve ceza aldıktan sonra yeniden suç işleme motivasyonlarını neyin sağladığı öğrenilmiş olacaktır.

Bu çalışmanın bulguları dahilinde cezaevinde bulunan kişilerin ağırlıklı yaş aralığı 26-41'dir. Bu durum bize suça karışan kişilerin genç nüfusta yoğunlaştığını göstermektedir. Yapılan çalışmada elde edilen veriler ışığında suç işlemiş bireylerin bekâr olduğu görülmektedir. Birden fazla suça karışan hükümlerin ilk suçu işlediklerinde de bekâr oldukları görülmektedir. Medeni durumunu suç ile doğrudan bağlantılı bir unsur olduğu çalışmada kanıtlamaktadır. Çalışmanın hipotezlerinden olan bekâr bireylerin suç işleme konusunda evli bireylere göre daha fazla korkusuz olduğunu göstermektedir.

Çalışmaya katılmış olan hükümlü ve tutukluların yarıdan fazlasının en az bir çocuğu bulunmaktadır. Çalışmanın yapıldığı Kastamonu E Tipi Kapalı Ve Açık Ceza İnfaz Kurumu da bulunan hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna girdikten sonra boşandıkları da çalışmanın verileri arasında bulunmaktadır. Aynı zamanda çocuk sayısının bir veya daha fazla olması suç işleme konusunda etkili bir durum olmadığını göstermektedir.

Çalışmaya katılan hükümlü ve tutukluların eğitim durumlarına bakıldığında en çok ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. İlköğretimden sonra ortaokul ve lise mezuniyetleri gelmektedir. Çalışmaya katılan bütün hükümlüler ve tutuklular okuryazar seviyesinde bulunmaktadır. Fakat eğitim seviyesinin ilkokul ve ortaokul düzeyinde yoğunlaşması suç ve eğitim arasında pozitif bir bağlantı sağlamaktadır. Böylelikle çalışmanın hipotezlerinden birisi olan suça karışan bireylerin eğitim seviyeleri düşüktür hipotezi kanıtlamaktadır. Bireyler eğitim seviyelerini genellikle orta ve iyi düzeyde oldukları söylemiştir. Bireylerin çoğunluğu eğitim hayatını yarıda bırakmıştır. Yarıda bırakmasının temel nedeni çalışma hayatının cazip gelmesi, ekonomik yetersizlik ve ceza infaz kurumuna giriş olarak değerlendirilmiştir. Eğitim hayatında yaşanan en büyük sorunlarsa okuldan atılmak, diğer nedenler, öğretmen ve arkadaşları ile ilgili problemlerdir.

Suç çalışmaları yapılırken bireylerin yaşadıkları ve doğdukları yerin etkili olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmada hükümlülerin ve tutukluların doğdukları yer öğrenilmeye çalışılmıştır. Suça karışmış olan bireylerin büyük çoğunluğu köy ve kasabada doğmuştur. Bu durum Kastamonu ilinin özel durumundan kaynaklanmaktadır. Suç unsurunun daha çok şehirlerde yoğunlaşması suç literatüründe yoğun olarak karşılaşılan bir durumdur. Çalışmanın geneline bakıldığında suç işleyen

bireylerin büyük çoğunluğunun Büyük şehirlerde ya da illerde dolmuş ya da yaşamış insanlardan oluşmaktadır. Böylelikle suç literatüründe geçen suçun daha çok şehirlerde yoğunlaştığı ilkesi kanıtlanmaktadır.

Suç ve göç arasında suç literatüründe mevcut olan doğrusal bağlantı durumu bu çalışmada görülmemektedir. Bu durumun temel nedeni Kastamonu ilinin özel durumundan kaynaklanmaktadır. Kastamonu ili Türkiye'de en çok göç veren illerden bir tanesidir. Bu bağlamda ceza infaz kurumunda bulunan ve çalışmaya katılanların büyük çoğunluğu göç etmiş olsalar bile Kastamonu ilini kendi memleketleri olarak gördüklerinden göç durumunu sorulara cevap verirken göz ardı etmişlerdir. Çalışmanın temel hipotezlerinden olan suçun göç ile bağlantılı olduğu durumu bu çalışmada saptanamamıştır. Bulunduğu yerleşim yerine göç edenlerin göç etme nedeni iş bulmaktır. Göç ettikten sonra yaşanan en büyük sorun ise geçim sıkıntısı olmuştur. Geçim sıkıntısı yok takiben en çok yaşanan sorunlardan bir tanesi de işsizliktir. Göçün suçla bağlantısına bakıldığında iş ve geçim sıkıntısı durumunun suça etki ettiği bu çalışma bağlamında söylenilebilir.

Herhangi bir nedenden dolayı suça karışmış olan bireylerin kardeş sayılarına baktığımızda yoğunluklu olarak 5 ve üstü kardeşe sahip oldukları görülmektedir. Suçlu profili incelendiğinde tek çocuk olan veya bir kardeş olan kişi sayısı çok azdır. Bu durum kardeş sayısının suçla bağlantılı bir potansiyelinin olduğunu göstermektedir. Kardeş sayısı ailelerin her bir kardeş ne ilgilenme düzeyini düşürmektedir. Aynı zamanda kardeş sayısının fazla olması ailenin her bir kardeş için ayırdığı bütçenin düşmesine aynı zamanda eğitimin her bir kardeşe eşit bir şekilde verilmesini mümkün olmadığını göstermektedir. Suç işlemiş bireylerin kardeşler arası sıra numarasına bakıldığı zaman genellikle ilk çocuklar olduğu gözlenmektedir. Bu durum ailenin diğer çocukları olduğu zaman bir çocuklarına verdiği önemin azaldığının bir göstergesidir. Bu durum Çalışmanın temel hipotezlerin den olan kardeş sayısı suç durumunu doğrudan etkiler hipotezini doğrular niteliktedir.

Suç işlemiş bireylerin anne ve babalarının medeni durumları ve anne babalarının hayatta olup olmamaları durumlarını suçla olan ilişkisine bakıldığında; suça karışmış bireylerde anne babalarını %50'den fazlasının hayatta olduğu görülmektedir. Anne babaların medeni durumları göz önüne alındığında ise suça karışmış bireylerin anne babalarının %81'inin evli olduğu gözlenmiştir. Anne babaların özlük ve üveylik

durumlarına bakıldığı zaman suça karışmış bireylerde anne-babalarının büyük çoğunluğunun öz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum bize suç işleyen bireylerin anne babalarının medeni durumlarını, sağ veya ölü olmaları ve özlük-üveylik durumlarının suçla doğrudan bir bağlantı oluşturmadığını göstermektedir.

Suç işlemiş bireylerin anne ve babalarının eğitim durumlarına bakıldığında genel olarak eğitim durumlarını ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde olduğu gözlenmektedir. Suç işlemiş bireylerin babalarının annelerine oranla daha iyi bir eğitim aldığı gözlenmiştir. Suç işlemiş bireylerin anne babalarının okuryazar olmama durumları düşük orandadır. Ailelerin eğitim durumlarının bireylerin suç işlemelerinde direkt olarak etkili olmadığını söylemek mümkündür. Bu durum ailelerin düşük eğitim seviyesinden dolayı yeterli maddi duruma sahip olmalarının bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeterli maddi duruma sahip olmayan ailelerin çocukları için yeterli eğitim, yeterli sağlık, yeterli sosyal kültürel imkânları sağlayamamasından dolayı suça sürüklendiği söylenebilir.

Anne babaların iş durumuna bakıldığı zaman babaların genel olarak çalıştığı ve bir şekilde düzenli bir gelire sahip olduğu gözlenmektedir. Suça karışmış bireylerin anneleri ise ağırlıklı olarak herhangi bir işte çalışmadığını görmekteyiz. Suça karışmış bireylerin anne ve babalarını iş durumları eğitim seviyeleri ile beraber değerlendirildiğinde eğitim seviyesinin düşük olmasından dolayı çalışan babaların büyük çoğunluğu gelir seviyesi düşük olan işlerde çalışmaktadır. Bu durum yeterli imkân sağlama konusunda yetersiz kalınmasını kanıtlar niteliktedir.

Suç işlemiş bireylerin iş ve meslek durumlarına bakıldığı zaman çalışmaya katılan hükümlü ve tutukluların %72.5'i herhangi bir meslekte uzmanlığı olduğunu belirtmiştir. Herhangi bir meslekte uzmanlığı olan kişilerin iş bulmakta zorlanmadığı aşikâr bir gerçektir. Fakat katılımcılara hangi konuda uzman oldukları sorulduğunda genellikle beden işçiliği ve sanayi ustalığı gibi cevaplar alınmıştır. Bu durum çalışmaya katılan hükümlü ve tutukluların nitelikli bir ustalığının olmadığını göstermektedir. Ceza infaz kurumuna girmeden önce katılımcıların yaptıkları meslek gruplarına baktığımızda karşımıza çıkan diğer seçeneğinde beden işçiliği gene ön plana çıkmaktadır. Katılımcıların ceza infaz kurumuna girmeden önce düzenli bir işi olduğu yapılan anket sonucunda elde edilen bilgilerden bir tanesidir. Gene bu bilgi doğrultusunda katılımcılar sık sık iş değiştirmediklerini beyan etmişlerdir. Ne kadar

süre aralıksız çalıştığını sorusuna da bir yıldan fazla cevabını veren hükümlü ve tutuklu sayısı oldukça fazladır. Katılımcılar ekonomik durumlarını genel olarak iyi şeklinde tanımlamışlardır. Bu durum bize düzenli bir işi olan, düzenli bir geliri olan ve ekonomik durumu iyi olan kişilerin suç işleyebildiklerini göstermektedir. Bu durum çalışmamızın temel hipotezlerinden biri olan iş ve meslek durumunun kötü olması suçu tetikler ilkesinin doğru olmadığını göstermektedir.

Yapılan çalışmada katılımcıların suç bilgilerine bakıldığı zaman hangi suçtan dolayı ceza infaz kurumunda buldukları bilgisi TÜİK verileri ile kıyaslanmamalıdır. Bunun en temel nedeni bu çalışmanın Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz kurumunda bulunan gönüllü hükümlü ve tutuklularla gerçekleştirildiği için Türkiye genelini yansıtmamasıdır. Çalışmaya katılan katılımcıların yarıya yakını daha önce de suç işlemiştir. Çalışmanın temel hipotezlerinden olan bazı suç grupları ceza infaz kurumuna daha sık girip çıkmaktadır hipotezi doğrular niteliktedir. Bu durumda yaralama, diğer suçlar, hırsızlık, uyuşturucu, yağma suçunu işleyen bireylerin daha sık ceza infaz kurumuna girip çıktıkları görülmektedir. Suça karışmış bireylere ‘‘daha önce yakalanmadığınız bir suç işlediniz mi’’ sorusu sorulmuş yakalanmadığım bir suç işledim diyenlerin sayısı çok az olmuştur.

Suçta karışmış olan bireylerin suçu işlemelerindeki en temel faktör öfke problemidir. Diğer problemler ise karşı taraftan kaynaklı nedenler, maddi sıkıntılar ve arkadaş etkisi olarak sıralanmaktadır. Bir suç işlemiş ve tahliye olmuş sonra yeniden suç işlemiş bireylerin yeniden suç işlemelerindeki en temel etken öfke problemi, maddi sıkıntılar, diğer durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu etkenler ilk kez suç işleyenler de ve yeniden suç işleyen bireylerde etkili olan faktörler ile örtüşmektedir.

Suçta karışmış olan bireylerin ceza infaz kurumuna kaldıkları toplam süre bakıldığında 1 ila 12 yıl aralığı ağır basmaktadır. 1 yılın altında ceza İnfaz kurumunda kalan kişi sayısı da oldukça fazladır. Bu durum katılımcıların kaç kez ceza infaz kurumuna girdiğine bakıldığında daha net bir şekilde anlaşılmaktadır. Katılımcıların yarıya yakını ceza infaz kurumuna birden fazla girmiştir.

Ceza infaz kurumuna girilen ilk yaşa bakıldığında 18-25 yaş aralığı ve 26-33 yaş aralığı önemli bir yer kaplamaktadır. 12-17 yaş aralığı aralığında ceza infaz kurumuna

giren kişi sayısı da azımsanmayacak derecede fazladır. Bu durum çocuk yaşta suç işlemeye başlamış olan bireylerin varlığını bize kanıtlar niteliktedir.

Katılımcılar işledikleri suçtan dolayı pişman olduklarını dile getirmişlerdir. Aynı zamanda alacağım cezayı bilseydim suç işlemezdin diyenlerin ya da cezalar daha ağır olsaydı suç işlemezdin diyenlerin sayısı fazladır. Katılımcılar ceza İnfaz kurumundan çıktıktan sonra tekrar suç işlemeyeceklerini yapılan anket sonucunda belirtmişlerdir.

Suç işlemiş bireylerin tahliye olduktan sonraki 1-4 yıl aralığında ve 1 yılın altında yeniden suç işledikleri gözlenmiştir. Tahliye olan bireylerin ilk 4 yılının çok önemli olduğu yapılan çalışma neticesinde ortaya çıkmıştır.

Katılımcılara ‘ne olsaydı suç işlemezdiniz’ sorusu yöneltilmiştir bu soruya büyük bir oranda ‘ilgili bir aile olsaydı suç işlemezdin’ diyenlerin sayısı oldukça fazladır. Bu durum bize ailelerin maddi durumlarını ve kardeş sayılarını buna bağlı olarak ilgi durumunun azlığını kanıtlar niteliktedir.

Suçta karışmış bireyler ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra en çok maddi problemler nedeniyle korkmaktadır.

Herhangi bir nedenden dolayı suç işleyen bireylerin aile fertlerinde ve yakın akraba çevresinde büyük çoğunluğunun suçta karışmış birey bulunmamaktadır. Aile bireylerinin ve yakın akraba çevresinin suçla ilişkili olması bireyin suç işlemesi ile doğrudan bağlantılı bir durum olmadığı yapılan çalışma neticesinde ortaya çıkmıştır.

Suçta karışan bireylerin anne-babalarının büyük çoğunluğu madde bağımlısı değildir ve hiçbir madde kullanılmamıştır bu nedenle ailelerin madde bağımlılığının suçta karışan bireylerin suç işlemesi ile doğrudan bağlantılı olmadığı görölmektedir.

Suçta karışmış bireyler aile yaşantısında mutlu olduklarını, gelirlerinin ihtiyaçlarını karşılamaya yettiğini ve genellikle evden kaçmadıklarını belirtmişlerdir. Sık sık evden kaçma ya da kaçmama durumunun doğrudan suçla bağlantısının olmadığı böylelikle gözlenmiştir.

Çalışmamızda suçta karışmış bireylerin yarıya yakınının madde kullandığı tespit edilmiştir. Buna rağmen bireyler madde etkisi altında suç işlemediklerini

söylemişlerdir. Bu durumda madde kullanarak suç işleyen bireylerin azınlıkta oldu görülmektedir.

Suçta karışmış bireylerin arkadaş çevresine baktığımızda bireyler arkadaşlarıyla daha çok mahallede, işte ve okulda tanışmışlardır. Suçta karışmış olan bireylerin yarısından fazlasının arkadaşının geçmişinde bir suç unsuru olduğu görülmektedir. Bireyler arkadaşlarıyla birlikte yanlış olduğunu düşündüğü davranışlarda genellikle bulduklarını söylemişlerdir. Suçta karışmış olan bireyler her ne kadar arkadaş çevresinin işlediği suçta bir etkisinin olmadığını söylese de %44 oranında etkili olduğunu söyleyen bireylerde bulunmaktadır. Bu durum bize suç işleyen bireylerin arkadaş çevresinin suç ile doğrusal bir bağlantı içerisinde olduğunu göstermektedir. Bireyler ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra cezaevinde tanıştıkları arkadaşları ile görüşmediği görülmüştür.

Herhangi bir suçta karışmış olan bireylerin ceza infaz kurumunda buldukları sürede ceza infaz kurumuna uyum sağladıkları, uyum sağlama süreçlerinin genellikle birkaç ay sürdüğü, kurallara uymak konusunda herhangi bir zorluk yaşamadıkları ve kuralları bozacak herhangi bir davranışta bulunmadıkları tespit edilmiştir. Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumu ile ilgili en çok sorun yaşadığı konu koğuş ve odaların aşırı kalabalık olması durumudur. Hükümlü ve tutuklular etrafında bulunan diğer mahkûmlarla iyi ilişkiler kurduklarını söylemişlerdir.

Hükümlü ve tutukluların genellikle ailelerinin ziyarete geldikleri yapılan çalışmada görülmüştür. Ceza İnfaz kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular ailelerinden ve yakın çevrelerinden maddi ve manevi destek gördüğünü bildirmişlerdir.

Katılımcılar ceza İnfaz kurumunda sanat, meslek, okuma-yazma gibi kurslara katılmış ve bunları öğrendiklerini beyan etmişlerdir. Katıldıkları topluma kazandırma çalışmaları genel olarak meslek kursları, seminer, konferans ve spor etkinlikleri olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmalara katılanlar bu çalışmaları genel olarak yeterli görmektedir.

Herhangi bir suçta karışmış olan bireylere “ceza infaz kurumunda bulunan bireyler birbirlerinden suç işlemeye yönelik yeni bilgiler öğreniyor mu” sorusu sorulmuş ve

katılımcılardan alınan veriler mahpusların yeni suç tekniklerini “kısmen” öğrendiğine dair bir sonuca varılmıştır.

Bireyler ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra diğer insanların onlara yaklaşımında herhangi bir değişiklik olmadı şeklinde tanımlamışlardır fakat bir takım sorunların da yaşandığını belirtmişlerdir. Bu sorunların başında uzaklaşmalar ve daha az ilgilenmeler bulunmaktadır.

Cezaevinden çıktıktan sonra en çok karşılaşılan sorunlardan biriside iş bulma sorumludur ve katılımcılar büyük oranda bu sorunla karşılaştığını belirtmiştir. Cezaevinden çıktıktan sonra bireylerin en çok korktuğu sorunlardan biride işsizliğin yanında yeniden suç işleme korkusudur. Bireyler ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra en çok ailelerinden destek gördüklerini belirtmişlerdir. Profesyonel bir yardım alma konusunda bireylere daha fazla destek sağlanması gerektiği görülmektedir.

Çalışmamızın bize göstermiş olduğu veriler doğrultusunda ve ceza infaz kurumuna birden fazla kez girip çıkmış olan bireylere yeniden suç işlemek için ne gibi imkânlar sağlanması gerektiği sorulmuş bu soru doğrultusunda en çok iş imkânlarının sağlanması, konferans ve seminerlerin artırılması şeklinde cevap verilmiştir. Çalışmamızın bize göstermiş olduğu suç ve iş ilişkisi pozitif olarak kanıtlanmış olmaktadır.

ÖNERİLER

1. Suç ve eğitim arasında pozitif bir bağlantı bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle eğitimini yarıda bırakmış olan bireylerin suça karışmaması için takibinin düzenli olarak yapılması gerekmektedir.
2. Ebeveynlerin aile yapısı gibi konularda bilgilendirilmesi ve çocukları arasındaki eşitlikçi tutumu geliştirmesi gibi konularda eğitimler verilmesi gerekmektedir.
3. Bireylerin suç işleme ve yeniden suç işlemelerindeki en büyük faktör öfke problemi ve maddi sıkıntılardır. Bu nedenle bireylere öfke kontrolü konusunda eğitimler verilmelidir. Ceza infaz kurumundan çıkan bireylerin maddi sıkıntılar yaşamaması için iş imkanları artırılmalıdır.
4. Tahliye olan bireylerin 0-4 yıl aralığı yeniden suç işlemede önemlidir. Bu yüzden bu zaman aralığında tahliye olan bireylerin takibinin ve destek çalışmalarının çok daha sık aralıklarda yapılması gerekmektedir.
5. Madde kullanan bireylerin suç konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.
6. Ceza infaz kurumunda ki oda koşu durumunun iyileştirilmesi gerekmektedir.
7. Ceza infaz kurumundan çıkan bireylerin psikolojik olarak desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Y. (2011). Şehir, Şehir Toplumu ve Şehir Sosyolojisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies* , 0-35, 57-83.
- Akpınar, İ. (2018). Suç Olgusu, Suç Teorileri Ve Kadın Suçluluğu: Kayseri Örneği. *Yök Tez*.
- Anayurt, Ö. (2004). *Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bakacak, A. G. (2002). Modern Dönemde Becker Ve Goffman'ın Yaklaşımlarında Etiketlenmiş Suçlu Anlayışı Ve Günümüzdeki Yansımaları. Ankara: Yök Tez.
- Bal, H. (2008). Hukuk-Hukuk Sosyolojisi. *Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi(32)*.
- Bal, H. (2013). *Suç Sosyolojisi*. Isparta: Fakülte Kitapevi Baskı Merkezi.
- Başbüyük, O., & Karakuş, Ö. (2010). Sosyal Düzensizlik ve Toplum Destekli Güvenlik. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*.
- BİLGİÇ, Ş. (2014). Mahkûmların Suç Algısı. *KMÜ Sosyal ve EkonomiK Arastırmalar Dergi 16 (ÖZEL SAYI 1)* , 8-17.
- Ceylan, T. (2011). Toplumsal Sistem Analizinde toplumsal Statü ve Rol. *Atatürk Üniversitesi(15)*, 89-104.
- Çardak, B. (Kasım 2012, 1(1)). KADINLARIN SUÇ KORKULARI ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 23-45.
- Darcan, E. (2014, Ocak-Haziran). Kadın Mahkûmların Cezaevinden Çıktıktan Sonra Toplumsal Hayata Katılmada Yaşanan Zorluklar. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 87-111.
- Demirbaş, T. (2001). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Demirbaş, T. (2005). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayınları.

- Demirbaş, T. (2005). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Demirbaş, T. (2013). *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (9 b.). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Doğru, O. (2012). *Suç Teorileri* (4 b.). Ankara: Seçkinlik Yayınları.
- Dolu , O. (2011). *Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji* (3 b.). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Dolu, O. (2010). *Suç Teorileri (Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dolu, O., Geleri, A., & Bahar , H. İ. (2013). *Suç Sosyolojisi* (1 b.). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dolu, O., Sözer, M. A., Başbüyük, O., Karakuş, Ö., Geleri, A., & Uludağ, Ş. (2012). *Kriminoloji* (1 b.). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- DÖNMEZER, O. P. (1974). KRİMİNOLOJİ AÇISINDAN KAN GÜTME SAİRİYLE İŞLENEN SUÇLAR. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1-13.
- Dönmezer, S. (1994). *Kriminoloji*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Dönmezer, S. (1994). *Kriminoloji* (8 b.). İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Fichter, J. (2015). *Sosyoloji Nedir*. (N. Çelebi, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE SUÇ: SUÇ ORANLARININ ARTIŞI ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ÇÖZÜMLEME. *Mukaddime* , 0 (5) . (2012). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mukaddime/issue/19672/210087>, 51-74.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. (C. G. Hüseyin Özel, Çev.) Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Giddens, A., & Sutton, P. (2014). *Sosyolojide Temel Kavramlar*. (A. Esgin, Çev.) Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Gözler, K. (2008). *Genel Hukuk Bilgisi*. Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.
- Güloğlu , Y. (2020). Ahlak Kurallarının Türk Hukuk Sistemine Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*.

Hobsbawn, E. (2013). *Devrim Çağı*. (B. S. Şener, Çev.) Ankara: Dost Kitapevi Yayınları.

<https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66494/pandemi.html>. (2020, 11 29).

<https://disiliskiler.ktb.gov.tr/TR-127495/avrupa-birligi.html>. (2020, 11 10).

https://www.ab.gov.tr/avrupa-birliginin-tarihcesi_105.html. (2020, 11 10).

İçli, T. (1993). *Türkiye’de Suçlular-Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri* (3 b.). Ankara: AKM.

İçli, T. (2007). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

KAHYA, Y., & IRMAK, F. (2014 18 (1)). Kayıtdışı Ekonomi ve Suç Örgütlenmeleri İlişkisinin Sosyolojik Açından Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 349-362.

KALKAN, S. (2016). CEZA İNFAZ KURUMLARINDA MESLEKİ EĞİTİM VE REHABİLİTASYON UYGULAMALARI: TÜRKİYE VE. afyonkarahisar: YÖK TEZ.

Karaosmanoğlu, A. H. (2020, 11 29). *İd Ego Süperego*. https://www.psikonet.com/id-ego-superego_nedir-125.html adresinden alındı

Kışan, F. (2018). Bergama Ceza İnfaz Kurumu Bağlamında Suç İşleme ve Yeniden Suç İşlemenin Toplumsal Nedenleri. Muğla: Yök Tez.

Kızmaz, Z. (2003). Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 279-304.

Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri. *C.U. Sosyal Bilimler Dergisi*, 29.

Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2).

Köknel, Ö. (2001). *Kimliğini Arayan Gençliğimiz* (1 b.). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Marshall, G. (2005). *Sosyoloji* (2 b.). (O. Akınay, & D. Kömürcü, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

- MERCAN, B. A. (2019). Türkiye’de Kültürel Kriminolojinin Yöntemsel İmkanı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 18 (2), 805-823. DOI: 10.21547/jss.473871.
- ÖZCAN, Ö. Ö. (2019). KRİMİNOLOJİDE YENİ BİR YAKLAŞIM:GÖRSEL KRİMİNOLOJİ. ANTALYA: YÖK TEZ.
- Özer, E. (2020, 10 29). *Psikolojik Ve Sosyolojik Açıdan Değer Kavramı Değerlerin Özellikleri Ve Fonksiyonları*. <https://www.psikosentez.com/> adresinden alındı
- ÖZTÜRK, M. (2015 (36)). MEDYA VE SUÇ KORKUSU ARASINDAKİ İLİŞKİ. *International Journal of Social Science*, 251-263.
- Polat, O. (2004). *Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- SAGLAM, M. Y. (1995/4). İNFAZ VE İNFAZ HUKUKU KAVRAMLARI ÜZERİNE. *TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ DERGİSİ* , 578-591.
- SOYASLAN, Y. (2008). BİR SAPMA TÜRÜ OLARAK HIRSIZLIK OLGUSU ÜZERİNE SOSYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA (Elazığ Örneği). ELAZIĞ: YÖK TEZ.
- Şener, s. (2009). *Sosyoloji*. İstanbul: İnkılap Basım Yayım.
- Üresinler, R. (2005). Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç (Kırıkkale Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Kırıkkale.
- YILDIRIM, A. (2014). Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç Olgusu Arasındaki İLİŞKİ: MALATYA İLİ ÖRNEĞİ. *KMÜ SOSYAL VE EKONOMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ 16 (ÖZEL SAYI)*, 1-7.
- Yücel , M. T. (2004). *Kriminoloji*. İstanbul: İstanbul: Umut Vakfı Yayınları.
- Yüksel, M., Güllüpınar, F., Yazgan, Ü., Parker, M., Balta, E., Gökalp, E., . . . Taştan , Ç. (2019). *Suç Sosyolojisi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1 MERTON 'UN UYUM ŞEKİLLERİ.....	47
TABLO 2 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE 2010 VE 2018 YILLARI ARASINDA SOYGUN SUÇUNA KARIŞAN KİŞİ SAYISI	61
TABLO 3 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE 2010 VE 2018 YILLARI ARASINDA SOYGUN SUÇUNA KARIŞAN KİŞİ SAYISI ORTALAMASI	62
TABLO 4 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE 2010 VE 2018 YILLARI ARASINDA KASITLI ADAM ÖLDÜRME SUÇUNA KARIŞAN KİŞİ SAYISI	63
TABLO 5 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE 2010 VE 2018 YILLARI ARASINDA KASITLI ADAM ÖLDÜRME SUÇUNA KARIŞAN KİŞİ ORTALAMASI.....	64
TABLO 6 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE 2010 VE 2018 YILLARI ARASINDA SALDIRI SUÇUNA KARIŞAN KİŞİ SAYISI	65
TABLO 7 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE 2010 VE 2018 YILLARI ARASINDA MOTORLU ARAÇ ÇALINMASI SUÇUNA KARIŞAN KİŞİ SAYISI	66
TABLO 8 AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE 2010 VE 2018 YILLARI ARASINDA MOTORLU ARAÇ ÇALINMASI SUÇUNA KARIŞAN KİŞİ ORTALAMASI.....	67
TABLO 9 2018 YILI AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ SUÇ TÜRLERİ VE SUÇLU SAYILARI.....	70
TABLO 10 2019 YILI AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ SUÇ TÜRLERİ VE SUÇLU SAYILARI.....	72
TABLO 11 SUÇ TÜRÜNE GÖRE TÜRKİYE'DE SUÇLU SAYISI VE ORANLARI (2019).....	74
TABLO 12 YAŞINIZ	76
TABLO 13: MEDENİ HALİNİZ.....	77
TABLO 14: İLK SUÇ İŞLEDİĞİNİZDE MEDENİ DURUMUZ	77

TABLO 15:KAÇ ÇOCUĞUNUZ VAR.....	78
TABLO 16: EĞİTİM DURUMUNUZ NEDİR	78
TABLO 17: DOĞUM YERİNİZ	79
TABLO 18: HUKUKİ STATÜNÜZ	79
TABLO 19: İKAMET ETTİĞİNİZ YERLEŞİM YERİNE GÖÇ ETME DURUMU.....	80
TABLO 20: BU YERLEŞİM YERİNE GÖÇ ETME NEDENİ.....	80
TABLO 21: GÖÇ SONRASINDA YAŞADIĞINIZ GÜÇLÜKLER.....	81
TABLO 22: KAÇ KARDEŞSİNİZ.....	81
TABLO 23: KARDEŞLER ARASINDAKİ SIRA NUMARANIZ	81
TABLO 24: ANNE BABAN HAYATTA MI?	82
TABLO 25: 0-18 YAŞ DÖNEMİNDE ANNE-BABANIN MEDENİ DURUMU NEDİR.....	83
TABLO 26: ANNE BABANIZ ÖZ MÜ ÜVEY Mİ?	83
TABLO 27: ANNENİN EĞİTİM DURUMU	84
TABLO 28: BABANIZIN EĞİTİM DURUMU NEDİR	84
TABLO 29: BABANIZIN İŞ DURUMU	85
TABLO 30: ANNENİZİN İŞ DURUMU	85
TABLO 31: ANNENİZİN İŞ DURUMU	86
TABLO 32: CEZAEVİNE GİRMEDEN ÖNCEKİ MESLEĞİNİZ?	86

TABLO 33: CEZAEVİNE GİRMEYEN ÖNCE AKTİF ÇALIŞTIĞINIZ İŞ VAR MIYDI?.....	87
TABLO 34: CEZAEVİNE GİRMEYEN ÖNCE EN SON NE KADAR SÜRE ARALIKSIZ BİR İŞTE ÇALIŞTINIZ.....	87
TABLO 35: EKONOMİK DURUMUNUZ.....	88
TABLO 36: HANGİ SUÇTAN DOLAYI CEZAEVİNDE BULUNUYORSUNUZ.....	89
TABLO 37: DAHA ÖNCE SUÇ/SUÇLAR İŞLEDİNİZ Mİ?.....	89
TABLO 38: İLK HÜKÜM GİYDİĞİNİZ SUÇ TÜRÜ.....	90
TABLO 39: İLK SUÇ İŞLEMENİZDEKİ FAKTÖRLER.....	91
TABLO 40: KAÇ YILDIR CEZAEVİNDE BULUNUYORSUNUZ.....	92
TABLO 41: BUGÜNE KADAR TOPLAM CEZAEVİNDE KALINAN YIL.....	92
TABLO 42: KAÇ KEZ CEZAEVİNE GİRDİNİZ.....	93
TABLO 43: İLK KEZ CEZAEVİNE GİRDİĞİNİZDE KAÇ YAŞINDAYDINIZ.....	93
TABLO 44: İŞLEMİŞ OLDUĞUNUZ SUÇTAN DOLAYI PİŞMANLIK DUYUYOR MUSUNUZ?.....	94
TABLO 45: TAHLİYE OLDUKTAN NE KADAR SÜRE SONRA İKİNCİ SUÇU İŞLEDİNİZ.....	95
TABLO 46: ALACAĞINIZ CEZAYI BİLİYOR MUYDUNUZ?.....	96
TABLO 47: CEZALAR DAHA AĞIR OLSAYDI AYNI SUÇU İŞLER MİYDİNİZ?.....	96
TABLO 48: NE OLSAYDI SUÇ İŞLEMEZDİNİZ?.....	97
TABLO 49: YENİDEN SUÇ İŞLEMENİZDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER.....	98
TABLO 50: CEZAEVİNDEN ÇIKTIKTAN SONRA SİZİ EN ÇOK KORKUTAN NEDİR?.....	98

TABLO 51: CEZAEVİNDEN ÇIKTIKTAN SONRA TEKRAR SUÇ İŞLEYECEĞİNİ DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?	99
TABLO 52: AİLE ÜYELERİNİN ADLİ SİCİL DURUMU NEDİR?	99
TABLO 53: AİLE ÜYELERİNİN İŞLEDİĞİ SUÇ TÜRÜ	100
TABLO 54: YAKIN AKRABALARINIZ ARASINDA SUÇ İŞLEYEN KİŞİLER VAR MIYDI?.	100
TABLO 55: ANNENİN MADDE KULLANIMI VAR MI?	101
TABLO 56: BABANIN MADDE KULLANIMI VAR MI?	101
TABLO 57: ANNE-BABANIZ İLE BİRLİKTE YAŞARKEN EKONOMİK SIKINTI YAŞIYOR MUYDUNUZ?	102
TABLO 58: AİLE İÇİ İLİŞKİLERİNİZİ NASIL TANIMLARSINIZ?	102
TABLO 59: EVDEN KAÇTIĞIN OLDU MU?	103
TABLO 60: CEZAEVİNE GİRMEDEN ÖNCE MADDE KULLANIMINIZ VAR MIYDI?	103
TABLO 61: CEZAEVİNE GİRMEDEN ÖNCE NE KADAR SIKLIKTA MADDE KULLANIRDINIZ?	104
TABLO 62: DAHA ÖNCE HİÇ ALKOL YA DA UYUŞTURUCU ETKİSİ ALTINDA SUÇ İŞLEDİNİZ Mİ?	104
TABLO 63: YAKIN ARKADAŞ ÇEVRENİZ ARASINDA TUTUKLU/HÜKÜMLÜ VEYA SUÇA KARIŞMIŞ KİMSELER VAR MI?	105
TABLO 64. SUÇ İŞLEMENİZDE ARKADAŞ ÇEVRENİZİN ETKİSİ VAR MI?	105
TABLO 65: ARKADAŞLARINA GÜVENİP YANLIŞ YAPTIĞINI DÜŞÜNDÜĞÜN HERHANGİ BİR DAVRANIŞIN OLDU MU?	106
TABLO 66: BUGÜNE KADAR İŞLEMİŞ OLDUĞUNUZ SUÇU/SUÇLARI ARKADAŞLARINIZLA BİRLİKTE Mİ İŞLEDİNİZ?	106

TABLO 67: EN SIK GÖRÜŞTÜĞÜNÜZ ARKADAŞLARINIZLA NEREDE TANIŞTINIZ?	107
TABLO 68: EĞİTİM BAŞARINIZI NASIL TANIMLARSINIZ?	107
TABLO 69: EĞİTİM HAYATINIZI YARIDA MI BIRAKTINIZ?	108
TABLO 70: EĞİTİME DEVAM ETMEME NEDENİ	108
TABLO 71: EĞİTİM HAYATI DÖNEMİNDE YAŞADIĞINIZ SORUNLAR NELERDİR?.....	109
TABLO 72: CEZAEVİNE NE DERECE UYUM SAĞLADINIZ?	109
TABLO 73: CEZAEVİNE UYUM SAĞLAMA SÜRESİ.....	110
TABLO 74: CEZA İNFAZ KURUMUNDA KURALLARA UYMAKTA ZORLANIYOR MUSUNUZ?	110
TABLO 75: CEZA İNFAZ KURUMUNDAYKEN HİÇ KURALLARI BOZDUNUZ MU?.....	110
TABLO 76: CEZAEVİNDE YAŞANILAN SORUNLAR	111
TABLO 77: DİĞER HÜKÜMLÜLERLE İLİŞKİ DURUMUNUZ.....	111
TABLO 78: ZİYARETE GELEN SIKLIĞI.....	112
TABLO 79: EN ÇOK ZİYARETE GELENLER	112
TABLO 80: MADDİ DESTEK GÖRME DURUMU	112
TABLO 81: CEZAEVİNDE KURSA KATILMA DURUMU	113
TABLO 82. YENİ SUÇ ÖĞRENME DURUMU	113
TABLO 83: İYİLEŞTİRME VE TOPLUMA KAZANDIRMA ÇALIŞMALARI.....	114
TABLO 84: İYİLEŞTİRME VE TOPLUMA KAZANDIRMA YETERLİ Mİ?.....	114

TABLO 85: CEZAEVİNDE TANIŞTIĞINIZ KİŞİLERLE SONRASINDA ARKADAŞLIK ETTİNİZ Mİ?	115
TABLO 86: CEZAEVİNDEN SONRA İNSANLARIN SİZE YAKLAŞIMI NASILDI?	115
TABLO 87: CEZAEVİNDEN SONRA İŞ BULMADA SIKINTI YAŞADINIZ MI?	116
TABLO 88: CEZAEVİNDEN SONRA YAŞANAN SIKINTILAR.....	116
TABLO 89: TAHLİYE OLDUKTAN SONRA SIKINTI/KAYGILARA YÖNELİK DESTEK DURUMU	117
TABLO 90: BİREYLERİN YENİDEN SUÇ İŞLEMESİ İÇİN YAPILMASI GEREKENLER	117

EKLER

Ek 1: Anket Formu

SUÇ İŞLEME VE YENİDEN SUÇ İŞLEMENİN TOPLUMSAL NEDENLERİ

ANKET SORU FORMU

Bu anket çalışması, suçu oluşturan toplumsal faktörleri ölçmek için yapılmaktadır. Sorulara vereceğiniz cevaplar çalışmanın doğruluğu açısından önemlidir. Bu bağlamda sorulara doğru ve dürüst cevap vermeniz çok önemlidir. Anketten elde edilen veriler ‘‘Suç İşleme ve Yeniden Suç İşlemenin Toplumsal Nedenleri Kastamonu İli Örneği ‘‘ yüksek lisans tezi için kullanılacaktır.

İlginize ve anketör arkadaşlarımıza gösterdiğiniz desteğe teşekkür ederiz.

Anketin Yapıldığı Kurum: Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu

A- KİŞİSEL BİLGİLER

1.Yaşınız? .....

2.Cinsiyetiniz? .....

3.Medeni haliniz? .....

4.Kaç çocuğunuz var? .....

5.Eğitim durumunuz? .....

6.Doğum yeriniz?

Büyükşehir/İlçe ..... / .....

İl/İlçe ..... / .....

İl/İlçe/Köy ..... / .....

Diğer .....

7.Hukuki statünüz nedir ?

(1) Hükümlü (2) Tutuklu (3) Hükümözlü

8.Cezaevine girmeden önce ikamet ettiğiniz yerleşim yerine göç ettiniz mi?(8. soruya hayır cevabını verenler 11. soruya geçeceklerdir)

(1) Evet (2) Hayır

9.Bu yerleşim yerine göç etme sebebiniz nedir?

(1) İş bulmak (2) Eğitim (3)Sağlık (4) Güvenlik (5) Diğer

10.Bu yerleşim yerinde göç ettikten sonra ne tür güçlüklerde karşılaştınız?

(1) İşsizlik (2) Geçim sıkıntısı (3) Barınma problemi

(4) Aile sorunları (5) Hiçbir sorun yaşamadım (6) Diğer .....

B-AİLE BİLGİLERİ

11.Kaç kardeşiniz? .....

12.Siz kaçınıcı çocuksunuz? .....

13.Anne babanız hayatta mı?

(1) Annem/Babam sağ (2) Anne ölü (3) Baba ölü

14.Çocukluk çağınızda anne-babanızın medeni durumu neydi?(0-18 yaş arası dönem)

(1) Evli (2) Boşanmış (3) Anne ölü (4) Baba ölü (5) Terk/ayrı

15.Anne babanız öz mü, üvey mi?

(1) Hem annem hem babam öz (2) Hem annem hem babam üvey

(3) Babam öz annem üvey (4) Annem öz babam üvey

16.Annenin eğitim durumu nedir? .....

17.Babanın eğitim durumu nedir? .....

18.Baba'nın iş durumu?

(1) Çalışmıyor (2)Çalışıyor/düzenli bir işi var

(3) Düzenli bir işi yok iş buldukça çalışıyor (4)Diğer

19.Anne'nin iş durumu?

- (1) Çalışmıyor (2) Çalışıyor/düzenli bir işi var
(3) Düzenli bir işi yok iş buldukça çalışıyor (4)Diğer

C- İŞ VE MESLEK DURUMU

20.Cezaevine girmeden önceki mesleğiniz nedir?

- (1) Mesleğim yok (2) Gündelikçi (3) Esnaf (4) Çiftçi
(5) Memur (6) Tüccar (7) Şoför (8) Diğer .....

21.Herhangi bir mesleğe yönelik uzmanlığınız var mı? Varsa Belirtiniz

- (1) Evet (.....) (2) Hayır

22.Cezaevine girmeden önce Faal olarak çalıştığınız bir işiniz var mıydı?

- (1) Evet (2) Hayır

23.Sık sık iş değiştirir misiniz?

- (1) Evet (2) Hayır

24.Cezaevine girmeden önce en son ne kadar süre aralıksız bir işte çalıştınız?

- (1) Bir aydan az (2) 1-5 ay (3) 6 ay-1 yıl
(4) Bir yıldan fazla(belirtiniz)..... (5) Sürekli bir iş kolunda çalışmadım

25.ekonomik olarak durumunuzu nasıl ifade edersiniz?

- (1) Oldukça İyi (2) İyi (3) Fikrim Yok (4) Kötü (5) Oldukça kötü

D. SUÇ BİLGİLERİ

26.Hangi suçtan dolayı cezaevinde bulunuyorsunuz?

- (1) Adam öldürme (2) Adam öldürmeye teşebbüs (3) Dolandırıcılık
(4) Cinsel (5) Hırsızlık (6) Sahtecilik
(7) Uyuşturucu (8) Yağma/Gasp (9) Yaralama
(10) Diğer .....

27.Daha önce suç/suçlar işlediniz mi? Evet ( ) Hayır ( ) Cevabınız evet ise işlenen suçlar?

- (1) Adam öldürme   (2) Adam öldürmeye teşebbüs   (3) Dolandırıcılık
(4) Cinsel   (5) Hırsızlık   (6) Sahtecilik
(7) Uyuşturucu   (8) Yağma/Gasp   (9) Yaralama
(10) Diğer .....

28.İlk tutuklandığınız veya hüküm giydiğiniz suç türü aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

- (1) Adam öldürme   (2) Adam öldürmeye teşebbüs   (3) Dolandırıcılık
(4) Cinsel   (5) Hırsızlık   (6) Sahtecilik
(7) Uyuşturucu   (8) Yağma/Gasp   (9) Yaralama
(10) Diğer .....

29.İlk suçu işlediğiniz zaman medeni durumunuz nedir? .....

30.İlk kez tutuklanıp hüküm giymeden önce yakalanmadığınız herhangi bir suç işlediniz mi?

- (1) Evet   (2) Hayır

31. İlk suçu işlemenizde etkili olan faktörleri nasıl tanımlarsınız?(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- (1) Öfke problemi   (2) Maddi sıkıntılar/İşsizlik
(3) Arkadaşımın etkisi   (4) Ailevi sorunlar-Nedenler
(5) Suç işlemenin alışkanlık yapması   (6) Uyuşturucu/Alkol kullanımı
(7) Namus/Şeref nedeni ile   (8) Karşı taraftan kaynaklanan nedenlerden
(9) Diğer(Belirtiniz .....

32.Kaç yıldır cezaevinde bulunuyorsunuz? .....

33.Bugüne kadar toplam kaç yıl cezaevinde kaldınız? .....

34.Bugüne kadar kaç kez cezaevine girdiniz? .....

35.İlk kez cezaevine girdiğinizde kaç yaşındaydınız? .....

36.İşlemiş olduğunuz suçlardan dolayı pişmanlık duyuyor musunuz?

(1) Hiç pişman değilim (2) Pişman değilim (3) Fikrim yok

(4) Pişmanım (5) Çok pişmanım (6) Suçsuzum

37.İlk kez ceza infaz kurumundan tahliye olduktan ne kadar süre sonra ikinci suçunuzu işlediniz? .....

38.Suçu/suçları işlediğiniz zaman alacağınız cezayı biliyor muydunuz?

(1) Evet (2) Hayır (3) Kısmen evet

39.İşlemiş olduğunuz suçların cezaları almış olduğunuz cezadan daha ağır olması halinde tekrar aynı suçu işler miydiniz?

(1) Evet (2) Hayır (3) Fikrim yok

40.Ne olsaydı suç işlemezsiniz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

(1) İlgili bir aile (2) Ailemin maddi durumu yeterli olması

(3) İyi bir okulumun olması (4) İyi bir arkadaş çevremın olması

(5) Yaşadığım yerin iyi bir yer olması (6) Düzenli Bir İşin Olması

(7) Hayatımda bana yol gösterecek ve rehberlik edecek birisinin olması

(8) Diğer (Belirtiniz.....)

41.İlk suçu işlemenizden sonra yeniden suç işlemenizde etkili olan faktörleri nasıl tanımlarsınız?(İşlediğiniz tüm suçlar göz önünde bulundurulacak, birden fazla seçenek işaretlenebilir)

(1) Öfke problemi (2) Maddi sıkıntılar/İşsizlik

(3) Arkadaşımın etkisi (4) Ailevi sorunlar-Nedenler

(5) Suç işlemenin alışkanlık yapması (6) Uyuşturucu/Alkol kullanımı

- (7) Namus/Şeref nedeni ile (8) Karşı taraftan kaynaklanan nedenlerden
(9) Diğer (Belirtiniz.....)

42.Ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra sizi en çok korkutan şey nedir?

- (1) Maddi sorunlar
(2) Ailem tarafından reddedilme
(3) Arkadaşlarım ve yakın çevrem tarafından kabul edilmemek
(4) Tekrar suç işlemek
(5) Diğer (Belirtiniz.....)

43.Cezaevinden çıktıktan sonra tekrar suç işleyeceğinizi düşünüyor musunuz?

- (1) Evet (2) Hayır (3) Kararsızım

44.Aile üyelerin(anne, baba ve kardeş) adli sicil durumu nedir? (Aile üyeleri suç işlememiş ise 46. soruya geçiniz)

- (1) Aile üyelerim arasın suç işleyen kimse yok
(2) Aile üyelerim arasında ceza infaz kurumunda bulunanlar var
(3) Aile üyelerim suç işledi ama ceza infaz kurumunda bulunmadı
(4) Bilmiyorum

45.Aile üyelerinin işlemiş olduğu suç türü aşağıdakilerden hangisine/hangilerine uymaktadır?

- (1) Adam öldürme (2) Adam öldürmeye teşebbüs (3) Dolandırıcılık
(4) Fuhuş (5) Hırsızlık (6) Sahtecilik
(7) Uyuşturucu (8) Yağma/Gasp (9) Yaralama
(10) Cinsel (11) Diğer (Belirtiniz .....

46.Yakın akrabalarınız(Amca, Dayı, Hala, Teyze, Nine, Dede) arasında suç işleyen kişiler var mıydı?

- (1) Evet vardı (2) Hayır yoktu

47. Annenin madde kullanımı var mı?

(1) Sadece sigara kullanıyor (2) Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanıyor (3) Alkol kullanıyor (4) Diğer (Birden fazla neden olması halinde bu kısma yazılacaktır .....) (5) Hiçbiri

48. Babanın madde kullanımı var mı?

(1) Sadece sigara kullanıyor (2) Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanıyor (3) Alkol kullanıyor (4) Diğer (Birden fazla neden olması halinde bu kısma yazılacaktır .....) (5) Hiçbiri

49. Anneniz ile babanız birlikte yaşarken ekonomik sıkıntı yaşıyor muydunuz?

(1) Gelirimiz ihtiyaçlarımıza yetiyordu, rahat geçiniyorduk (2) Gelirimiz ihtiyaçlarımıza yetmiyordu, geçinmiyorduk (3) Diğer

50. Aile içi ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?

- (1) Annem babam anlaşamazdı, babam anneme şiddet uygulardı
- (2) Anne/babamla anlaşamazdım onlardan şiddet görürdüm
- (3) Babam çok içki içer, annemi ve beni döverdi
- (4) Kardeşlerimle anlaşamaz hep kavga ederdim
- (5) Geçim sıkıntısı, ilgisizlik, aile içi şiddet eylemlerinin gerçekleştiği bir ailede büyüdüm
- (6) Huzurlu, rahat ve herkesin birbiriyle iyi anlaşığı bir ailede büyüdüm

51. Evden kaçtığın oldu mu?

- (1) Hiç kaçmadım
- (2) Bir kaç kere kaçtığım oldu
- (3) Sıklıkla kaçardım
- (4) Kaçtım eve bir daha dönmedim

E. ALKOL-MADDE KULLANIMI

52. Cezaevine girmeden önce madde kullanımınız var mıydı?

(1) Sadece sigara kullanıyordum

- (2) Uyuşturucu ve uyarıcı madde kullanıyordum
- (3) Alkol kullanıyordum
- (4) Diğer (.....)
- (5) Hiçbiri

53.Cezaevine girmeden önce ne kadar sıklıkta madde kullanırdınız?

- (1) Hiç kullanmazdım (2) Önemli günlerde içerdim
- (3) Haftada 2-3 kez içerdim (4) Her gün içerdim
- (5) Diğer

54.Daha önce hiç alkol ya da uyuşturucu etkisi altında suç işlediniz mi?

- (1) Sadece alkol almıştım
- (2) Sadece uyuşturucu almıştım
- (3) Hem alkol hem uyuşturucu almıştım
- (4) Alkol ve uyuşturucu madde etkisi altından hiçbir suç işlemedim

F. SOSYO KÜLTÜREL VE ARKADAŞ ÇEVRESİ

55.Cezaevine girmeden önce yakın arkadaş çevreniz arasında tutuklu/hükümlü veya suça karışmış kimseler var mıydı?

- (1) Tüm arkadaşlarım ya tutuklanmış ya hükümlü veya bir şekilde suça karışmış
- (2) Çoğu arkadaşlarım ya tutuklanmış ya hükümlü veya bir şekilde suça karışmış
- (3) Bir kaç arkadaşım ya tutuklanmış ya hükümlü veya bir şekilde suça karışmış
- (4) Bu durumda hiçbir arkadaşım yok

56.Suç işlemenizde arkadaş çevreniz ile yaptığımız aktivitelerin/birlikteliğin etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

- (1) Evet (2) Hayır

57.Arkadaşlarına güvenip yanlış yaptığını düşündüğün herhangi bir davranışın oldu mu?

- (1) Hiç bir zaman olmadı   (2) Ara sıra oldu   (3) Genellikle oldu
(4) Her zaman olur   (5) Diğer

58.Bugüne kadar işlemiş olduğunuz suç/suçları arkadaşlarınızla birlikte mi işlediniz?

- (1) Tüm suçlarımı arkadaşlarımla işledim   (2) Çoğu suçları arkadaşlarımla işledim
(3) Bir kaç suç arkadaşlarımla işledim   (4) Arkadaşlarımla hiçbir suç işlemedim

59.En sık görüştüğünüz arkadaşlarınız ile nerede tanıştınız?

- (1) Mahallede-sokakta   (2) İşte   (3) Cezaevinde   (4) Okulda   (5) Diğer

G. EĞİTİM BİLGİLERİ

60.Eğitim hayatı döneminde başarılarınızı nasıl tanımlarsınız?

- (1) Çok kötü   (2) Kötü   (3) Orta   (4) İyi   (5) Çok İyi

61.Eğitim hayatı yarıda bıraktınız mı?(Cevabınız hayır ise 63. soruya geçiniz)

- (1) Evet   (2) Hayır

62.Eğitiminizi terk etme veya eğitime devam edememe nedeninizi nasıl tanımlarsınız?

- (1) Ekonomik yetersizlik   (2) Başarısız olduğum için
(3) Devamsızlık   (4) Çalışma hayatının daha cazip gelmesi
(5) Cezaevine girdiğim için   (6) Ailem izin vermediği için
(7) Diğer (Belirtiniz .....)

63.Eğitim hayatı döneminde yaşadığınız sorunlar nelerdir?

- (1) Hiç bir sorun yaşamadım

- (2) Okuldan atıldım
- (3) Öğretmenlerimle veya arkadaşlarımla tartışma yaşadım
- (4) Disiplin cezası aldım
- (5) Diğer (Belirtiniz.....)

H. CEZAEVİ DÖNEMİ

64.Ceza infaz kurumuna girdikten sonra buradaki koşullara ne derecede uyum sağlayabildiniz?

- (1) Hiç (2) Biraz (3) Orta (4) Oldukça (5) Son derece

65.Ceza infaz kurumu koşullarına uyum sağlamanız ne kadar zaman aldı?

- (1) Birkaç gün (2) Birkaç hafta (3) Birkaç ay (4) Hiç uyum sağlayamadım.

66.Ceza infaz kurumunda en çok neye uyum sağlamakta güçlük çektiniz/çekiyorsunuz?

.....

.....

67.Ceza infaz kurumunda kurallara uymakta zorlanıyor musunuz?

- (1) Evet (2) Hayır (3) Bazen

68.Ceza infaz kurumundayken hiç kuralları bozacak bir davranışta buldunuz mu?

- (1) Evet (2) Hayır

69.Ceza infaz kurumunda kaldığınız süre boyunca yaşadığınız sorun/sorunlar nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

- (1) Koğuş veya odaların aşırı kalabalık olması (2) Yemeklerin kalitesiz olması
- (3) Sağlık sorunları (4) Maddi sıkıntılar
- (5) Cinsel ihtiyaçları karşılayamama (6) Ziyaretçilerin gelmemesi
- (7) Baskı, işkence/ İnsanlık Dışı Muamele (8) Cinsel Taciz
- (9) Koğuş veya oda arkadaşlarımla baskısı (10) Hiçbir sorun yaşamadım

(11) Diğer (belirtiniz .....)

70.Ceza infaz kurumunda kalan diğer mahkûmlarla ilişkiniz genel olarak nasıldır?

(1) Çok kötü (2) Kötü (3) Orta (4) İyi (5) Çok iyi

71.Cezaevindeyken aile ve yakın akrabalarınız ziyaretinize ne sıklıkta gelirlerdi?

(1) Her görüşmeye gelirlerdi (2) Ara sıra gelirlerdi (3) Hiç gelmezlerdi

72.Cezaevindeyken sizi en çok kimler ziyaret ederdi?

(1) Ailem (2) Akrabalarım (3) Arkadaşlarım (4) Diğer

73.Ceza infaz kurumunda bulunduğunuz süre zarfından aile veya yakın çevrenizden maddi/manevi destek gördünüz mü?

(1) Gördüm (2) Kısmen gördüm (3) Görmedim

74.Ceza infaz kurumunda kalırken bir meslek/sanat/okuma yazma öğrendiniz mi?

(1) Evet (Belirtiniz .....)

(2) Hayır

75.Sizce cezaevinde mahkûmlar yeni suç teknikleri öğreniyorlar mı?

(1) Öğreniyorlar (belirtiniz .....)

(2) Kısmen öğreniyorlar

(3) Hayır öğrenmiyorlar

76.Ceza infaz kurumlarında hangi iyileştirme ve topluma kazandırma çalışmalarına katıldınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

(1) Meslek kursları (2) Bireysel/Grup çalışmaları (3) Doktor görüşmesi

(4) Seminer/Konferanslar (5) Sportif etkinlikler (6) Dini eğitim

(7) Tiyatro/Sinema gösterimi (8) Konser/Eğlence Programları

(9) Bilgi yarışması/Münazara (10) Hiç katılmadım

(11) Diğer (belirtiniz .....)

77.Katılmış olduğunuz iyileştirme ve topluma kazandırma çalışmalarını yeterli görüyor musunuz?

(1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

I. CEZAEVİ SONRASI DURUM (Birden fazla cezaevine girip çıkmış olan hükümlülere uygulanacaktır.)

78.Cezaevine girdikten sonra cezaevinde tanıştığınız kişiler ile cezaevi sonrası arkadaşlığınız devam etti mi?

(1) Evet etti (2) Hayır etmedi

79.Cezaevinden ilk kez tahliye olduktan sonra yaşadığınız çevredeki insanların(aileniz, komşularınız, akrabalarınız ve arkadaş çevrenizin) size olan yaklaşımı nasıldı?

(1) Herhangi bir değişiklik olmadı, her şey eskisi gibiydi

(2) Benden uzaklaştılar, yalnızlaştım

(3) Benim daha çok ilgilenmeye başladılar

(4) Fikrim yok

(5) Diğer (Belirtiniz .....)

80.Cezaevinden ilk kez tahliye olduktan sonra sabıkalı olmanız nedeniyle iş bulmada ve işe girmede güçlüklerle karşılaştınız mı?

(1) Evet karşılaştım (2) Hayır karşılaşmadım

81.Cezaevinden çıktıktan sonra yaşadığınız sıkıntılar nelerdir?

(1) İşsizlik (2) Topluma Uyum Sağlayamama

(3) Psikolojik sorunlar (4) Aile ve çevrem tarafından reddedilme

(5) Yeniden suç işleme korkusu (6) Can güvenliği/hasımların intikam hırsı

(7) Diğer (8) Hayır hiç bir sorun yaşamadım

82.Cezaevinden tahliye olduktan sonra yaşadığınız sıkıntı/kaygılara ilişkin destek/yardım gördünüz mü?

- (1) Ailemden destek gördüm   (2) Çevremden destek gördüm
(3) Devletten destek gördüm   (4) Hiçbir destek görmedim

83.Ceza infaz kurumundan çıktıktan mahkuamların yeniden suç işlememeleri için ne tür çalışmalar yapılması gerekir?

- (1) Konferans ve seminerlerin arttırılması
(2) İş imkânlarının sağlanması
(3) Eğitim faaliyetlerinin arttırılması
(4) Diğer (Açıklayınız .....)

Ek 2: Bilgilendirilmiş Olur Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ OLUR FORMU

1. ‘‘Suç İşleme ve Yeniden Suç İşlemenin Toplumsal Nedenleri: Kastamonu İli Örneği’’ isimli çalışmaya kendi isteğim ile katılıyorum.
2. Bu çalışmayı uygulayan Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu Personelinden çalışmanın amacı, önemi hakkında ayrıntılı sözlü ve yazılı bilgi aldım.
3. Araştırmanın İnfaz ve Korumu Memuru Özgür BAKIRCI adına Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumu personeli tarafından uygulandığını öğrendim.
4. Araştırmayı yürüten personele sormak istediği her soruyu sordum ve hepsine yanıt aldım.
5. Bu çalışma sonuçlarının kullanılmasını kısıtlamayacağımı ve yayın, rapor ve benzeri bilimsel dokümanlarda kullanabileceğini kabul ediyorum.
6. Bu çalışmadan istediğim zaman ayrılabileceğimi anladım.

OKUDUM VE ONAYLIYORUM

Bu çalışma kapsamında yapılacak ankete kendi isteğimle katılıyorum.

Katılımcının;

Adı ve Soyadı:

Tarih:

İmza:

Araştırma ile ilgili bütün bilgiler katılımcıya aktarılmış ve yazılı onayı alınmıştır.

Araştırmacının;

Adı ve Soyadı: Özgür BAKIRCI

Tarih: ..../..../2020

İmza:

Ek 3: Etik Kurul Kararı

Ek 4: Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 57292265-204.06.03-E.82/9646
Konu : Anket Uygulama Talebi

02.02.2021

KASTAMONU CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi :22.01.2021 tarihli ve B.M. 2021/267 sayılı yazı.

Araç Açık Ceza İnfaz Kurumunda infaz ve koruma memuru olarak görev yapmakta olan, aynı zamanda Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bölge Çalışmaları Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Özgür Bakırcı'nın "Suç İşleme ve Yeniden Suç İşlemenin Toplumsal Nedenleri" başlıklı tez çalışmasına ilişkin *Kastamonu E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumunda* bulunan hükümlülere anket uygulama talebini içeren ilgi yazı ve ekleri incelendi.

Talebe konu anket çalışması; yukarıda anılan ceza infaz kurumlarında, kurumların belirleyeceği gün ve saatlerde, kurum idaresinin uygun gördüğü alanlarda, yapılan çalışmalarda kurumsal hassasiyetler ile kişisel bilgilerin gizliliğine uygun davranılması, çalışmaya katılacak hükümlü ve tutukluların bilgilendirilmesi ve bilgilendirme onam formu doldurulması, anket konusuyla sınırlı kalınması, ses kaydı ve görüntü alınmaması, **COVID-19 salgını** nedeniyle alınan tedbirlere uyulması ile kurum görevlileri nezaretinde ve mesai saatleri aksatılmadan gerçekleştirilmesi, çalışma sonucunun iki örneği ile CD'sinin çalışmayı yapacak kişi tarafından Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderilmesi, anket sonucunun Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün izni olmaksızın yayınlanmaması koşullarıyla uygun görülmüştür.

Gereği ile ilgili kişiye bu doğrultuda bilgi verilmesini rica ederim.

Namık Kemal VAROL
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

Kazım Karabekir Cd. Ağah Efendi Sk.No:70/1 Altındağ/ANKARA Bilgi için irtibat Tel: (312)507 05 32 - 652
E-posta: cte.pss@adalet.gov.tr Yetişkin İyileştirme Bürosu Şb. Md. Habil Kanoğlu Elektronik Ağ:www.cte.adalet.gov.tr

UYAR: Bilgiye Sistemimizdeki bu dokümana <http://yatandas.uyap.gov.tr> adresinden 6hGOqRN - XEd2MTa - cev5e2G - J2hBy4= ile erişebilirsiniz

ÖZGEÇMİŞ

Özgür BAKIRCI, İlköğrenimini Kastamonu ili Araç ilçesinde bulunan General Şükrü Kanatlı İlkokulunda tamamlamıştır. Lise öğrenimine ise Sinop ili Ayancık ilçesinde bulunan Atatürk Anadolu Lisesinde devam etmiştir. 2013 yılında Karabük Üniversitesi Sosyoloji bölümüne başlamış ve 2018 yılında bu bölümden mezun olmuştur. Ardından Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bölge Çalışmaları Anabilim Dalından eğitim almıştır.

Özgür BAKIRCI, Şubat 2019 tarihinde T.C. Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Araç Açık Ceza İnfaz Kurumunda infaz ve koruma memuru olarak görev yapmaya başlamış ve halen bu kurumda infaz ve koruma memuru olarak görev yapmaktadır.